

מושיען של ישראל

אותות ומופתים / רופא חולים / טוב עין הוא יבורך / מתיר אסורים /
 מציל ומושיע / פועל ישועות / ברכות שמים מעל / פוקד עקרות / דיין
 אמת / גלוי עינים / מפליא לעשות / איש מלחמה / מוציא אסורים /
 בעולם הנשמות / מחיה מתים / מצמיח ישועה / רחוק מרשעים ישועה /
 אב המון גוים / והוי זהיר בגחלתן / אשר קנא לאלקיו

אותות ומופתים

בשנים הקודמים מעת שנתגלה אורו הצח של מרן הסבא קדישא בעולם לאיש קדוש ונורא, היה טרוד מאד להחזיר בתשובה האנשים והמון עם אשר השכימו לפתחו לאלפים, ממדינת פולין ואגפיה ומחוץ למדינה, אשר המינות התחילו אז להתגבר בכמה מקומות במדינת פולין, ומעת שנתפרסם שם של האי סבא קדישא בעולם לפועל ישועות, השכימו לפתחו גם אנשים כאלה אשר זיק היהדות כבר היתה נכבה אצלם ה"י, והסבא קדישא בכוחו הגדול ובאותותיו הנוראים זכה לנפח בהם רוח יהדות, ורובם ככולם אשר לא רצה לפנות אליהם עד שהבטיחו לו מראש לחזור אל חיק היהדות, ויקבלו עליהם עול מלכותו ית"ש, לשמור ולעשות תורה ומצוות בכל פרטיה ודקדוקיה. ולעת זקנתו אמר הסבא קדישא, שאלמלי היה צעיר בכמה שנים היה נוסע ביחוד למדינת פרייסין מעיר לעיר, והיה עוקר חומות ובתים ממקומן והעתיקם למקום אחר, הכל כאשר לכל כדי להחזיר בתשובה אנשי בני ישראל הדרים שמה^[קנא].

גם נתפשט אז בימי רבינו הסבא קדישא הקלות ראש במדינת אשכנז, ופאת זקנם גלחו, וכאשר באו מארץ אשכנז לפני רבינו הסבא קדישא בבקשותיהם השונות, אמר להם רבינו שאם יבטיחו לגדל פאת זקנם

קנא. נפלאות הסבא קדישא ח"א נ"ח: מפי החסיד ר' משה יצחק מיטלמאן ע"ה מק"ק

יושעו בכל משאלות לבבם, אלה הדברים היה אומר להם לא פחות ולא יותר. פעם ניגש איש אחד אצל חלון בית הסבא קדישא, וכאשר ראה כי אי אפשר להיכנס אל הקודש פנימה מפני העם כי רב הוא מאוד, הראה דרך החלון את זקנו המגודל, וכאשר ראה אותו רבינו הסבא קדישא דרך החלון הכירו שהוא היה מאלו ששמעו לתוכחתו, וחזר בתשובה וגדל זקנו, ציוה הסבא קדישא להכניסו תיכף, וכאשר שמע הסבא קדישא את מר לבבו הבטיח לו שיוושע במהרה בעזרת השם יתברך, ונתקדש שם שמים [קניג].

פעם היה הה"ק רבי ארי' לייבוש זצ"ל מווייסליץ אצל רבינו הסבא קדישא בראדשיץ, והיה שם כמה ימים ולא הניחו הסב"ק ליסע משם לחזור אל ביתו, עד שהוכרח רבי ארי' לייבוש לצוות את הבעל עגלה שלו שיעמיד את העגלה לפני חלון בית הסב"ק, כדי שהסב"ק יראה שממהר לנסוע. אז אמר אליו הסב"ק עוד סעודה אחת נסעוד יחד. ובעת הסעודה דברו מהגאולה ואודות התשובה ועוד ענינים עמוקים, ואחר הסעודה לווהו הסב"ק עד השוק הגדול שבעיר, שם עמדו שניהם, והתחיל הסב"ק להתנצל אליו ויאמר: שמעו גור אריה יהודה, ושמע ישראל, אלמלי הייתי יודע שיחזרו בני ישראל בתשובה שלימה, ואך בי תלוי תשובתם, הייתי מהפך את כל העולם [במופתים גדולים ונוראים] בעד תשובת ישראל, כדי שיראו כח ה' ויעשו תשובה, אבל ומה אעשה שהתגברה הקליפה ר"ל, ואיננה מנחת לעשות תשובה, אע"פ שרואין בעיניהם מופתים הכי גדולים עד אין מספר וחקר, אין לנו עצה אלא שיעזור ה' שיסור לב האבן מבשרם, ויהיה להם לב בשר, ותהי הגאולה! [קניג].

הערות וצייונים

לאדו יצ"ו, ששמע מהה"ק רבי הלל זצ"ל מראדשיץ, ששמע מק"ז הסבא קדישא מראדשיץ. קנב. נפלאות הסבא קדישא ח"א י"ז. מכתבי הגה"צ רבי שמחה גילערנטער זצ"ל אב"ד דק"ק קלימנטוב יצ"ו, ששמע מעד ראיה, זקיננו הגה"צ רבי מאיר יהושע גילערנטער זצ"ל אב"ד דק"ק קלימנטוב יצ"ו. קנב. שם ח"ב מ"ד: מכתבי ש"ב רבי יצחק פנחס פערל זצ"ל מק"ק פאצנאו יצ"ו, ששמע מכ"ק חותנו רבי אלטר ישראל מאיר זצ"ל, בהה"ק רבי ארי' לייבוש זצ"ל מווייסליץ.

סיפר הה"ק המפורסם רבי יעקב צבי זצ"ל מפאריסוב, שבהיותו פעם בראדשיץ שמע אשר החסידים החשובים דברו ביניהם בתמהון, מגודל הפלגת המופתים הנוראים אשר בעיניהם ראו והרעישו פני תבל, ויהי כשמוע הסבא קדישא הדברים והתמהון על זה, ניגש לפנייהם ובידו הקופסת כסף של טאבאק שלו, וסיבב אותה פעמים רבות במהירות, ואמר להם בלשונו הקדוש: תאמינו לי יקרים, אשר אם הגיע לי עת הצורך לאיזה ישועות ישראל, או אלמלי הייתי יודע שאחזיר את העולם בתשובה על ידי המופתים הנוראים, הייתי מסבב את העולם עם ארבע פנותיו, כמו שהנני מסבב את הטאבאק פישקעלי אשר בידו! אגב, בכל פעם כשהתחיל הרבי מפאריסוב זצ"ל לדבר מרבינו הסבא קדישא, עמד מעל הכסא באימה והתלהבות, והשוה פיאותיו ואמר 'דער הייליגער ראדישיצער זי"ע האט געזאגט' [קנד].

פעם נשאל הסבא קדישא לבאר החילוק בינו לבין מרן הבעש"ט הק' זי"ע, לענין המופתים הגדולים והנוראים שראו העולם בשניהם גם יחד. ויענה רבינו הסבא קדישא שהן אמת שבעצם המופתים אין חילוק גדול, כי שניהם יעשה ה', אמנם חילוק גדול יש במציאות המופתים. שכן אצל מרן הבעש"ט היה, שמה שהיה ברצונו הטוב אמר ונעשה רצונו, כי צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ורצון יראיו יעשה, אולם לא כן עמדי, אלא היות הנני פגע גדול, שפתי לא אכלה מלבקש ולהתפלל אצל השי"ת לטובת הענין, עד שהקב"ה ממלא את רצוני בזה [קניה].

ובנוסח אחר: מרן הסבא קדישא זצ"ל אמר שהמופתים שהיו אצלו בשבוע אחד, היו יותר ממה שהי' אצל הבעש"ט הק' זי"ע

הערות וצייונים

קנד. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י"ב: מפי ש"ב החסיד ר' יעקב יצחק גאטשאל בהה"צ רבי בנימין זצ"ל מראדשיץ, ששמע מדודו החסיד הישיש ר' יחזקאל פרידמאן ז"ל מק"ק ווארשא יצ"ו ששמע מהה"ק הנ"ל; שם ל"ח. מפי אחד מחסידי פאריסוב ע"ה. קנה. מפיהם ומפי כתבם כתי, מפי הה"ג רבי מאיר יהודא טעננבוים שליט"א רב דביהמ"ד נטע שורק, ששמע מפי הגה"צ רבי נפתלי טייטלבוים זצ"ל מברייגל, נכד הסבא קדישא.

במשך של כמה שבועות, אך להבעש"ט ז"ל נעשו בכוח צדקתו וקדושתו, ואצלי רק ברחמי השם יתברך [קניו].

מרגלי בפומיה דמרן הסבא קדישא לומר, הנני מרגיש באיש הבא אלי מה שפגם ובאיזה אבר פגם, מחמת שבאותו אבר שפגם הבא אלי, אותו אבר מתחיל לי לכאוב תיכף ומיד. ומעשה שהיה פעם בעת שרבו הבאים אל הסבא קדישא, ונתן ברכת שלום לכל אחד ואחד, אמר לחתנו הרב הגה"צ רבי יצחק פינקלער זצ"ל, רב ואב"ד דק"ק ראדשיץ יצ"ו, על אחד מהאברכים שהיה אז אצלו בפעם ראשונה ונתן לו שלום, תדע שזה האברך הוא שו"ב וכבר פגם כמה פעמים בשחיטתו. ובאשר שחתנו הגה"צ רבי יצחק הנ"ל לא האמין אז עדיין בחותנו רבינו הסבא קדישא, ולא החזיק אותו לבעל רוח הקודש, על כן נחפז לנסות זאת אם כנים הדברים, ורץ תיכף אחר האברך, ושאל אותו מה מעשהו, ונכנס עמו בדברים, עד שסיפר לו שהוא שו"ב בעיר אחת, ושאיירע לו כנ"ל כמה פעמים! וחזר הגה"צ ר' יצחק אל חותנו הסבא הקדוש בתמהון גדול, ושאלהו מאין יודע זאת, והשיב לו רבינו בפה קדשו שכאשר האברך הושיט ידו לקחת ממני ברכת שלום מיד הרגשתי כאב על סימני הצואר, אז הבנתי שפגם כן בשחיטתו [קניו].

רבינו הסבא קדישא העיד על עצמו, שיותר קל לו להושיע בתפלותיו, לאיש הבא אליו, בכל מיני ישועות, מליתן עשירות לאחד, בשביל שבישועה זו צריך לפעול שני פעולות, האחת להוריד השפעה בשבילו, והשנית והוא העיקר לשמור אותו היטב שלא ירום לבבו עם הכסף, ושלא יעשה שום חטא עם הכסף, שאם יעשה בהם איזה חטא, יאמרו בשמים כי הוא חייב בזה, כי הוא גרם לכל זה! [קניו].

הערות וצייונים

קנו. נפלאות הסבא קדישא ח"א נ"ז. ח"ב ל"ו. מפי נכדי הסבא קדישא, ובראשם הה"ק רבי חיים אשר זצ"ל מראדשיץ, ששמע מאבותיו הקדושים נכדי הסבא קדישא. קנו. נפלאות הסבא קדישא ח"א י"ב. מפי הה"ק רבי אליעזר דוד זצ"ל מראדשיץ. קנה. עטרת שלמה עמ' כ"ב אות ח' מפי החסיד ר' אברהם לייב ז"ל הנ"ל מק"ק ראדאמסק יצ"ו.

פעם אחת היה הה"ק בעל 'תפארת שלמה' מראדאמסק על שבת קודש בראדשיץ, עם איש בריתו החסיד ר' אברהם לייב ז"ל מראדאמסק. בשבת קודש בבוקר הלך הסבא קדישא אל המקוה, והה"ק מראדאמסק היה לו אכסניא ברחוב ההוא, וכאשר ראה הה"ק מראדאמסק את רבינו הסבא קדישא דרך החלון בלכתו למקוה, קרא לר' אברהם לייב ז"ל ויאמר לו: ראה, כאן הולך הבעל שם טוב השני! כי היה בעל מופת גדול, ונהרו אליו מכל אפסי ארץ זי"ע [קניט].

הה"ק בעל 'תפארת שלמה' מראדאמסק שאל פעם בצעירותו את רבו הסבא קדישא למה לכם המופתים שאתם מראין להמון העם, הלא יותר טוב היה לו לרבינו ללמד דרך בחסידות לאברכים הצמאים לדבר ה', ולטהר נשמות ישראל הקדושים, והשיב לו רבינו הסבא קדישא כי הוא נשלח לעולם הזה אלא לפרסם אלקותו ית"ש בעולם [קס].

רופא חולים

דרכו של רבינו הסבא קדישא היה לרפאות את החולאים הבאים אליו ברפואות שונות, והיה לו בית חרושת של כמה מיני סמים, שעשה בעצמו משוחין מנותר קנקנים, היינו משיורי שמן מנר חנוכה, משיורי יין מקידוש והבדלה, משיורי מאכלי שב"ק, משיירי אפיקומן, משיירי ארבע

הערות וצייונים

קנ"ו. ס' החסידות ע' קע"ט; עטרת שלמה ל"ח; נפלאות הסבא קדישא ח"א ל"ז: בשם ש"ב ר' נתן דוד באראן ע"ה מק"ק גארשקאוויץ יצ"ו, נכד הס"ק. **ק"ב.** נפלאות הסבא קדישא ח"א י"א: מפי הה"ק רבי חיים אשר זצ"ל מראדשיץ; שם ט"ו: מכתבי הגה"צ רבי שמחה גילערנטער זצ"ל אב"ד דק"ק קלימנטוב יצ"ו, ששמע מזקיניו הגה"צ רבי מאיר יהושע גילערנטער זצ"ל אב"ד דק"ק קלימנטוב יצ"ו, ממקורבי רבינו הסבא קדישא; שם ח"ב ט"ו; הקדמת ס' ירבה תורה להגה"צ מוואידסלאוו זצ"ל נכד הסבא קדישא ח"ב עמוד כ"ד; מפיהם ומפי כתבם ח"א ע' ק"ה מפי הגה"צ מוואידסלאוו זצ"ל הנ"ל שזכה לראות ארגז ההוא.

מינים מן הערבות והושענות, ומעלי הדס ומהבדלה, ושעוה מנרות יום הכפורים, ועוד כדומה משיירי מצוה. וארגז מיוחד היה לו, שהיה לה דפים גדולים וקטנים, ובתוכה היתה תיבות קטנות, אשר שמה היו מונחים אלו הדברים, כל אחת ואחת היתה לה תיבה מיוחדת, לזה נתן שיריים מפרוסת המוציא שלו אשר היה מסוגל לפרנסה, והטבעות של הלולב היה מסוגל לחולי הידוע ה"י, והמותר משמן חנוכה הוא רפואה לחולי הלב והריאה, ולזה משיירי אפיקומן וכדומה, ולזה עשה מרקחת מהסמים האלו ותערובתם, מעשה רוקח ממולח טהור, ונתן אל החולה למשוח על הפצע והחבורה; גם היה משתמש במי הבאר, אשר היתה נמשכת לו ע"י שפופרת של קנה, מתוך הבאר אשר היה סמוך לביתו, ולעת המצטרך נתן כוס לשתות מזה, ותיכף ומיד נתרפאו כל מי ששמע לקולו וקבלו 'רפואותיו' אלה, או מי ששתה מהמים האלו, ויהי זאת לנס ולמופת לעין כל [קסא].

יב

בין הרפואות שהיו לרבינו הסבא קדישא היו שלשה מיני בורשטין (אזוב), הראשון היה נקרא אצלו חולין, והשני היה נקרא חולין שנעשו על טהרת הקודש, והשלישי היה קודש, אשר אזוב קודש הזה נימסר לו מיד רבינו המגיד מקאזניץ, ועל הבורשטין הזה אמר הסבא קדישא שהיה בו כח גדול כזה שאם נגע בו מת, החיה המת על ידו. גם היה לרבינו איזה כיס עם רפואות עוד מרבו הק' המגיד מקאזניץ זי"ע [קסב].

יג

גם היה ברשותו פך שמן טהור מרבו הרב המגיד הקדוש זצ"ל מקאזניץ, ומעשה שהיה כך היה: אחד מאנשי בריתו של הה"מ מקאזניץ נבג"ם קיבל מיד קדשו צלוחית שמן, פעם אחת אירע, שנפלה לו הצלוחית שמן מעל החלון, והצלוחית הוצג על עמדו בזקופה, ולא נשברה, והיה דבר

הערות וצייונים

קפא. שפתי קודש כ. ששמע מחסיד אחד שזכה לשמוע מפ"ק הסב"ק זצ"ל. **קפב.** הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א כ"ח: שם ח"ב מ"א. מפי הה"צ רבי פנחס לערער זצ"ל מחעלם. ושם מ"ג: נדפס מכתב הסבא קדישא מכי"ק אשר כתב להה"ק רבי אלעזר זצ"ל מקאזניץ, אודות בריאות אמו הרבה"צ ע"ה, ובין השאר כתב לו לאמר: וכעת הנני שולח עבורה מהכמוס אתי (בורשטין) מאוצר

זה לפלא בעיני הרואים, ומרן הסבא קדישא הרגיש מיד שאצלו נמצא השמן, ושלח תיכף אחריו, ורצה לקנותו בדמים יקרים, אבל האיש לא רצה לקחת הימנו מאומה, ונתנו במתנה לרבינו הסבא קדישא, ורבינו הסבא קדישא ריפא בה חלאים רבים לאות ולמופת [קסג].

איש חסיד אחד מחסידי הרבי מלובלין היה, ושמו רבי נטע ע"ה מק"ק וואלדאווע יצ"ו, דרכו היה לשתות יין עד שנעשה שמח, והיה משמח את כל החברייתא קדישא בלובלין בבדחנותו, ורקד על שלחן הרבי מלובלין זצ"ל, ומעת הסתלקות הרבי מלובלין לא נסע לשום צדיק, באמרו שאחר פטירת רבו הקדוש קשה לבחור לו צדיק אחר, כי היה שם מקורב מאד וראה הרבה דברים ורוה"ק מה שלא ראו שאר התלמידים. פעם אחת נחלה בנו מאד על ידיו ורגליו, עד שכל גופו נאלם (פאראלעזירט) ה"י, וגם הדיבור ניטל ממנו ר"ל, וכבר שאל להרבה רופאים, ואכן המה נתנו לו רפואות שונות אולם לא הועילו מאומה. וכאשר היה הלך ונבוכך בדאגותיו באין רואה שום הטבה לבנו בדרך הטבע, עלה בדעתו ונזכר במה ששמע זה זמן כביר מרבו הקדוש מלובלין 'שאצל אוהב נאמן יכולים להושע כמו אצל צדיק', והיות שיש לו ידיד נאמן בק"ק אוזאראוו יצ"ו אשר אהבו אהבת נפש, ושמו ר' ליבוש ר' אהרן'ס, ע"כ נסע תיכף עם בנו החולה לק"ק אוזאראוו וסיפר לו כל המאורע שהיה עמו אצל הרבה רופאים, וכמעט שלא נמצא רופא שלא היה אצלו, אמנם כאשר נזכר בדברי קדשו של רבינו הקדוש מלובלין הנ"ל, על כן בא עם בנו בצל קורתו, שיראה לעשות לו טובה באין שום מענה.

ויען האיש ר' ליבוש ויאמר לו אני בעצמי אין ביכולתי להוציאך ממצוקתך אלא הנני יכול להראות לך מקום שמשם תבוא לך הישועה בוודאי, ובטח תשיג שם מבוקשך ברוחניות ובגשמיות, שתיסע עם בנך החולה לק"ק ראדשיץ אל הסבא קדישא, ואל תאחר עם הדבר הזה כי בנפשך הוא. כאשר שמע ממנו הדברים האלו, מיהר לעשות

החיים מהצדיקים הקדושים!. קסג. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדו יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א כ"ח.

כאשר צוה עליו ידידו ר' ליבוש, ושכר עגלה ונסע עם בנו לראדשיץ. והנה כאשר הגיע כמו חצי פרסה מחוץ לעיר אוזאראו אירע לו סבה שנפלו לו הסוסים, ושהה שם זמן מה עד שיוכלו להקים את העגלה ונסעו הלאה, כאשר הלוך ונסוע עוד כמה פרסאות אירע שוב שנשבר ה'אָקס' של העגלה, ושהו שם זמן רב עד שיכלו לתקנו, כאשר נסעו הלאה אירע שוב שנהפך העגלה עליהם ונחבלו מאד, והיה לו נסים גדולים, ובפרט להחולה, עד שנמאס לו חייו מהנסיעה, ורצה לחזור מדרכו זה, באמרו שרואה הוא שמן השמים לא יניחו אותו לנסוע עם בנו לראדשיץ, עד שפגשו שם אנשים אשר גם המה נסעו אז לראדשיץ, ופיתו אותו שאל יחזור ובטח יצר לו אם יחזור, וכי גם שכבר נסע רוב הדרך, ואם ישמע לעצתם יראה שלפום צערא יכפול אגרא. ושמע לדבריהם ונסע הלאה, עד שהגיע כמו פרסה סמוך לראדשיץ אירע שנשבר גלגל אחד, ושהו שם זמן מה עד שעשו גלגל חדש להעגלה, אז נסעו הלאה עד שבאו לראדשיץ.

בבואם לראדשיץ הלכו מיד לבית רבינו הסבא קדישא בחשבם שיכנסו תיכף, אבל בראותם האנשים שהמתינו שמה כמה שבועות וחדשים כי רבים הם, נאלצו גם הם להמתין שם בפתח רבינו עד עת בא דברו. והנה כאשר היה שם כמה ימים, והיה הלוך ונבוך בדאגותיו, ובלבו חשב מי יודע כמה חדשים אצטרך לבלות פה עד שאוכל לכנס פנימה, בתוך כך יצא המשמש מחדר רבינו וקרא בקול: נטע שיכור יכנס! כשנכנס ר' נטע פנימה שאל אותו הסבא קדישא התשתה מעט יי"ש, ואמר לו בודאי אשתה, ונתן לו הסבא קדישא מעט יי"ש, והתחיל לספרו: אדמו"ר הרב המגיד הרבי ר' בער זצ"ל ממעזריטש בהתחלה לא האמין כלל ברבינו הבעש"ט, עד שאיסתייע מילתא שעל ידי מעשה נתקרב אליו.

ומעשה שהיה כך היה, כי פעם אחת נחלה הרבי ר' בער זי"ע על רגלו ושאל לכמה רופאים, ואמרו לו שלדעתם אין לו שום תרופה למכתו אלא ניתוח, אבל הוא ירא לנפשו מחמת חולשתו, ועשה רפואות ישנות אשר קיבל מן הזקנות ולא הועילו לו, וזוגתו הרבנית בראותה זאת צעקה אליו עד מתי תסכן נפשך ולא תעשה מאומה, חיש מהר תיסע אל רבינו הבעש"ט הקדוש שהוא פועל ישועות בקרב הארץ, ובטח תמצא שם תרופה לנפשך, עד מתי תקשה לבך מבלי לחפוץ לנסות להיות אצלו

עכ"פ פעם אחת, אפשר רוצים מן השמים שדוקא שם תשיג את מבוקשך, ושמע לקולה ונסע תיכף למעזיבוז אל רבינו קוה"ק הבעש"ט זי"ע, והנה כאשר נסע כחצי פרסה מביתו נשבר גלגל אחד לעגלתו, ושהה שם זמן רב עד שהביאו גלגל אחר, ונסעו הלאה כמה פרסאות ונשבר מקום מושבם, ועברו כמה שעות עד שיכלו לתקנו, אחר כך אירע שוב שנתהפך העגלה, וכן היה כמה פעמים עד שבא למעזיבוז ביום ו' ערב שבת קודש בבוקר.

והנה כאשר בא אל הבעש"ט הקדוש ורצה לספר לו הנסים אשר קרהו, קידם אותו רבינו הבעש"ט זי"ע וסיפר לו כל אשר קרה לו ובאיזה מקום. אחר כך שאל אותו מרן הבעש"ט הק' במה ארפאך בתפלות או בסגולות, וענה לו רבינו הרבי ר' בער זי"ע להתפלל גם אני יכול, אבל לעשות סגולה אין ביכולתי, על כן ברצוני להוושע עם סגולות! עכשיו פנה אצלו רבינו הסבא קדישא ושאל אותו ואתה מה תחפוץ יותר להוושע בתפלות או בסגולות? והשיב לו ר' נטע: יהיה מה שיהיה ובלבד שיהיה לרפואה! וצוה הסבא קדישא להכניס החולה אליו, וכאשר הכניסו את החולה לחדר פנה רבינו אליו וסמך ידו עליו, ומיד הרגיש הטבה קצת, וסך את החולה עם מעט שמן, וכן צוה שיסוך אותו כמה שבועות, ונתן לו רבינו הסבא קדישא צלוחית שמן שיקח אתו עמו לביתו, וימשח ממנו בכל יום עד שיכלה השמן מהצלוחית, אז ירפא לגמרי, והצלוחית שמן יתנו מראשותיו של החולה תחת הכר שלו, והזהיר אותם מאד שישמרו את השמן מאד לבל יקח מי מהשמן, ובפרט בלילה צריך עוד שמירה יתירה, שהחלונות והלאדינס יהיה סגורים, ואם ידפוק מי בלילה לאחר שתכלה רגל מן השוק יהיו זהירים מאד לבל יפתחו הדלת או הלאדינס, אפילו אם יעשו קולות עד לב השמים, אל יתפעלו בזה לפתוח.

כאשר נסעו לביתם בשלום אירע להם כמה לילות שהיו דופקים שם ברעש גדול, והיו צועקים שירחמו עליהם שזה וזה בסכנה גדולה, על כן יתנו להם מעט שמן, בני ביתו נרעשו מאד מזה ונכמרו רחמם ורצו לפתוח להם, אבל אביהם ר' נטע עם בנו גערו בהם שבל יפתחו, והם שמרו לפקודת הסבא קדישא ולא נתנו לפתוח להם. והנה לאחר שכלה השמן מן הצלוחית נרפא בנו לגמרי כאחד האדם, ובעת שחזר ר' נטע אל הסבא קדישא לראדשיץ סיפר לו מהרעש והבהלות שהרעישו

אצלו בכל לילה, עד שבני ביתו רצו לפתוח מגודל הרחמנות, אז אמר לו הסבא קדישא שבאם היו פותחים להם אזי היו כולם בסכנה מהרוחות רעות, שמאד חשקו לשמן זו, והיה לו ניסים מן השמים שלא פתח להם [קסד].

טז

הה"ק רבי נתן דוד זצ"ל משידלאווצא העיד לפני הה"ק רבי שלום מבעלזא זצ"ל, שראה שבא לפני מרן הסבא קדישא חולה 'שוואונדזוכט' ר"ל, שחסר לו כמעט הרבה מהריאה, וצוה להשמש שיתן לו חתיכת אפיקומן שלו, ויטחינו היטב ויתן למים, והחולה ישתה המים אז יהיה בריא, וכן הוה [קסה].

טז

המנהג אצל רבינו היתה, כשהביאו חולה מסוכן אליו, אז תיכף הודיעו המשמשים לרבינו להכניס את החולה אליו, או לפעמים כשלא היה ביכולת החולה לזוז עם גופו, אזי הגישו את החולה עם המרכבה שהיה מונח עליה אצל החלון, ופתח רבינו כיסוי הקטן שבחלון (הנקרא 'ליפטשיק') והביט בפני החולה, ואחר כך נתן את ברכתו, או גם נתן לו רבינו איזה משיחה [קסו].

יז

הרבנית מרת דבורה בת [החסיד המפורסם ר' ישעיהו הכהן זינגער ז"ל, מק"ק קונצק יצ"ו, נכד הה"ק רבי משה הכהן זצ"ל אב"ד דק"ק שדה לבן יצ"ו, מתלמידי מרן הבעש"ט הק' זי"ע, ובזו"ר אשת] הה"ק רבי ישראל יצחק באראן זצ"ל מראדשיץ [בזו"ר ש], חלתה פעם אחת במחלה אנושה על העור, שהיתה מתהלכת אז בעיר ראדשיץ, והתפשט על פניה ר"ל, והלכו וסיפרו זאת לפני זקינה רבינו הסבא קדישא זי"ע, ואמר להם

הערות וצייונים

קפד. נפלאות הסבא קדישא ח"א ל"ד: מפי ש"ב החסיד ר' יחיאל יוסף באראן ע"ה מראדשיץ נכד הסבא קדישא. קסה. דברי הגאונים מהדו"ב סי' תע"ז, סעיף א'תתצ"ז. קפו. נפלאות הסבא קדישא ח"ב כ"ז. מפי איש אמונים אחד, ששמע מהחסיד המפורסם ר' אלימלך ז"ל מק"ק אוזאראו יצ"ו ממקורבי רבינו הסבא קדישא.

על זכר היה לי עצה ששמתי ידי על הפנים והסרתי תיכף את המכה, אבל אצל נקיבה אראה לפעול שימס המכה מאליו בפניה, וענו ואמרו שבאופן זה הוא יותר מסוכן, ואמר להם שימס המכה במקום אחר שאין שום חשש סכנה, והוציא כמה מיני רפואה מהכיס שהיה לו מרבו הק' המגיד מקאזניץ זי"ע, והוסיף משלו עוד איזה סגולות, ולקח חתיכת בד ועשה כיס מיוחד, וצוה לעשן עליה מקודם בהסממנים האלו, ואחר כך צוה לתת הסממנים הנשארים בהכיס ותפר אותו, וצוה לשאת הכיס הזה על צוארה, וכאשר תלתה את הכיס הזה על צוארה, תיכף הרגישה הטבה יתירה, ונמס כל המכה, עד שלא נשתייר שום רושם על פניה מהמכה. ואחר זמן רב [אחר פטירת בעלה הה"ק ישראל יצחק זצ"ל מראדשיץ בשנת תרי"ח], כאשר היתה עם בעלה [השני] הה"ג רבי אליעזר שלום מארגנשטערן ז"ל אב"ד דק"ק פיעטרקאוו יצ"ו מחוץ למדינה, והתאכסנו במקום אשר לא נמצאו שם יהודים רק מעט, ורצו להרע להם, אז לקחה הכיס בידיה וברחו מהם בבהלה [קס"ז].

פעם אחת חלה גביר אחד במחלה אחת, אשר הרופאים לא יכלו לקבוע את תוכן חליו בשום אופן, עד ששלחו אחר איזה פראפעסארן מומחים מעיר הבירה ווארשא, והסכימו ביניהם שהמחלה נמשכה מעצם אחד היוצא מן השדרה שהתחיל להירקב ר"ל. ואחד מאוהבי הגביר הנ"ל היה איש אחד שהיה יוצא ונכנס שם, ושמו היה ר' שלמה, ומחמת שהיה משכיל ומלומד בכמה לשונות, והיה לו ידיעה רחבה גם במילי דעלמא, ע"כ היה מכונה בעיר 'רבי שלמה קלוגער', ושלח הגביר את ר' שלמה הנ"ל לראדשיץ להזכיר אותו לפני מרן הסבא קדישא, ובעת הזכיר רבי שלמה קלוגער לפניו את הגביר אוהבו שאל אותו הסבא קדישא איזה כאב נוח יותר לרפאות, מחלה פנימית או חיצונית, והשיב לו ר' שלמה: מסתמא חיצונית! ויען אליו הסבא קדישא האמנם אתה הוא שקורין העולם אותך 'שלמה קלוגער', בתמיה, הלא נהפוך הוא לפי ראות עינינו, כי שוטה אתה, כי באמת מחלה פנימית נוח יותר לרפאות, מחמת שברגע זו הוא חולה וברגע האחר הוא נתרפא, והחולי הלך ממנו, אבל למחלה

קס"ז. נפלאות הסבא קדישא ח"ב מ"א. מפי נכדה הה"צ רבי פנחס לערער זצ"ל מחעלם.

חיצונית צריך השתנות הטבע, [וזו קשה יותר, כי דבר זה כבר תלוי בזכותי החולה]. וכן הוה, שבאותו הרגע שאמר אליו הסבא קדישא הדיבורים האלו, באותו הרגע נתרפא הגביר מחליו. וכאשר בא ר' שלמה לבית אוהבו הגביר, סיפרו לו שביום אתמול בשעה פלונית הרגיש הטבה, ונעשה שינוי לטובה, עד שבימים אחדים קם ממטתו בריא כאחד האדם [קסח].

פעם אירע שאיש אחד מק"ק באראנוב יצ"ו נפל מן העליה לארץ, ונימק מוחו ה"י, ויצא מוחו חוצה רח"ל, וניטל ממנו הדעת והדיבור ר"ל, והרופאים כבר יאשו אותו לגמרי. ויהי בחשבם כדת מה לעשות, אמר אחד מאנשי הבית שמן הנכון היה לנסוע עמו לראדשיץ, כי שמעו נפלאות נוראות מרבינו הסבא קדישא, וצריכין לנסות גם זאת אולי ימצא תרופה גם עבור החולה הזה. מתחלה סירבו אנשי הבית מחמת גודל חולשת החולה לטלטל עמו על הדרך, אולי ימות בדרך, אבל אחר כך הסכימו גם בזה, באמרם סוף סוף כבר אמרו הרופאים נואש ואין לו שום תקוה, ואולי ימצא שם עוד תקוה עבורו, ותיכף נסעו עמו במהירות לראדשיץ. והגישו את החולה עם המרכבה שהיה מונח עליה אצל החלון, ופתח רבינו הדלת הקטן שבחלון (ליפטשיק) והביט בפני החולה, ויתן לו רבינו איזה משיחה (מאשש) ומשח אותו במקום המוח, ותיכף הרגיש הטבה, עד שהוטב לו בכל פעם יותר ויותר, ונסע מראדשיץ בריא כאחד האדם [קסט].

פעם הגיע חסיד אחד אל הסבא קדישא, והתנצל אליו שיש לו בת בוגרת וכבר הגיעה לפרקה, ואי אפשר להתחתן עמה כי הנדן חסר לו, ודחה אותו הסבא קדישא בלך ושוב, אבל החסיד הפציר בו עד בוש, עד שאמר לו הסבא קדישא: וכי נדן אני נותן לך? מכה אני נותן לך!

הערות וצייונים

קסח. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י"ד. מפי הגה"צ רבי אליעזר ז"ל דומ"ץ בק"ק ווארשא יצ"ו. קסט. נפלאות הסבא קדישא ח"ב כ"ז. מפי איש אמונים אחד, ששמע מהחסיד המפורסם ר' אלימלך ז"ל מק"ק אוזאראו יצ"ו.

החסיד לא הבין כוונתו, ובין כך הגיע שמה שר גדול אחד מגדולי פולין, ואמר להסבא קדישא שיש לו מכה קשה ר"ל אשר אי אפשר לפתוח בשום אופן, [כמו שהיתה הסדר אז לפתוח המכה ולהקל עי"ז היסורים]. וצוה עליו הסבא קדישא שימתין עד אחר השבת קודש, ובשבת קודש צוה הסבא קדישא להניח קוגעל על המכה, ונבקע המכה ונתרפא, ורצה השר לנשק לסבא קדישא וליתן לו מעות כמה שירצה, אבל הסבא קדישא אמר שלא יקח ממנו כלום, אולם שכר המכה שייך להחסיד הנ"ל כאשר אמר בראשונה [קע].

סיפר החסיד ר' מרדכי יהושע שו"ב ז"ל, שבעודו ילד כבן שש שנה נתייתם מאבותיו ר"ל, והיות שאביו היה מקרובי הסבא קדישא לזה הובילוהו קרוביו תיכף אחר פטירת אביו לראדשיץ, ונתגדל שם. והיה מוכה בשחין רע על כל הראש, עד שנמשך ונתפשט סמוך לעיניו ר"ל, ועשה רפואות שונות ולא הועילו כלום. ויהי היום כאשר הגיע סמוך לשנת השלש עשרה, איזה שבועות קודם התחלת הנחת תפילין, ועדיין לא נתרפא, והרופאים אמרו נואש על זה, כי לא מצאו שום תרופה על זה, ובראות הנער את מצבו ובשמעו את דברי הרופאים גמר בלבו, שבמוצאי שבת קודש תיכף לאחר שיפטרו האנשים ממרן הסבא קדישא, ילך הוא ויפציר בו ולא יניח לו עד שיתן לו ברכה שיתרפא במהרה ברפואה שלימה, וכן עשה, לאחר הבדלה כאשר כבר נפטרו האנשים, ונשאר שם רק האנשים המקורבים, חגר עוז וניגש לפני מרן הסבא קדישא בבכיות גדולות, והתנצל לפניו איך שכבר עסק בהרבה מיני רפואות שבעולם, ואין רואה שום תרופה לנפשו, וכי גם הרופאים מיאשים אותו, ומה יהיה הסוף, שבעוד איזה שבועות הנני מתחיל להניח תפילין. אז צוה הסבא קדישא לשאול את הרבנית על 'הקוגל שארבן' שנשאר מן הפשטידא, אם עדיין לא ניקתה אותה, וכן היה שעדיין לא היה מנוקה, וכאשר נתנה לו שיירי הפשטידא, קינח את השמנונות מתוכה, ומשח אותה על חתיכת נייר, והניח את הנייר על ראשו, וצוהו שגם בשכבו

קע. נפלאות הסבא קדישא ח"א מ"ב: מכתבי ש"ב החסיד ר' נתן דוד באראן ז"ל מק"ק גרשקאוויטץ יצ"ו, נכד הסבא קדישא.

לישן לא יסיר הנייר מעל ראשו, וכן עשה. ויהי ממחרת בקומו משנתו לקח את הנייר, והנה כל השחין נשאר דבוק על הנייר כמו 'קאפל' קטן, וככה נרפא כלו ולא ניכר שום רושם כלל על ראשו^[קעא].

כב

פעם אחת בא אליו נגיד אחד היה לו מכה בראשו באמצע הקדקוד, והיסורים היו גדולים מאד, וכאשר הלך לדרוש ברופאים אמרו לו כולם פה אחד שהוא בסכנה גדולה, מפני שהמכה יכולה להגיע אל המוח ה"י, ולא יכלו למצוא תרופה למכתו, ונסע להסבא קדישא, וכאשר ראה הסבא קדישא זי"ע את המכה, הוציא מן התיבה שלו איזה משחה (מאשש), וישם קצת מהמשחה על מטלית לבנה ונקיה, והניח על ראש הנגיד במקום המכה, וכרכו במשיחה שלא יזוז מהמכה, וצוהו שיניח על הראש מעת לעת שלם, ואחר כך יבוא אליו, ואחרי המעת לעת כאשר בא אליו נטל רבינו את המטלית מעל ראשו, וראה שנעשה קרום על המכה, ובאותו מעמד היה אז לפניו גם הה"ק רבי נתן דוד זצ"ל משידלאווצע והראה גם לו את הקרום, ואמר לו כמדומה לי שכבר נרפא המכה ואין צריך יותר, אך החולה הפציר בו שיתן על מקום המכה עוד פעם אחת מטלית כזאת, וכן עשה, וצוהו שיבא אליו לאחר מעת לעת, וכשבא אחר כך נטל הרבי את המטלית וראה שנרפא לגמרי, ולא היה בו שום רושם מן המכה. אז ביקש ממנו הה"ק רבי נתן דוד שיתן גם לו חתיכה של משחה זו, כדי שיועיל לרפואה למכה, והשיב לו הסבא קדישא הנה במשחה זו לא נמצא שום תערובות, רק עשיתי זאת מהתפוח שאכלתי בראש השנה שעבר, שהמנהג הוא לאכול תפוח בדבש, ומהנשאר שחקתי ועשיתי הסם הזה^[קעב].

כג

פעם אחת חלתה הרבנית אשת הסבא קדישא על רגלה, ומגודל הכאב מנפיקחות רגלה נחלה כל גופה ר"ל, עד שנחלשה מאד ולא יכלה

הערות וצייונים

קעא. נפלאות הסבא קדישא ח"ב ט: מפי ש"ב הה"צ ר' אליעזר ז"ל מק"ק חמעלניק יצ"ו, ששמע מפי הנ"ל בעל המעשה. **קעב.** עטרת שלמה נ"ו: מכתבי הגה"צ רבי יצחק שמואלעוויץ זצ"ל, ששמע מאיש אמונים אחד מחסידי הסבא קדישא.

עוד לדבר, ושלחו אחר רופאים הרבה, וכולם הסכימו שאין שום עצה רק להוריד את רגלה, כי באם לאו יתפזר החולי על כל גופה ותסתכן ח"ו, אולם הסבא קדישא לא פנה אל דבריהם, ושלח שני שלוחים לפיעטרקאוו אחר הה"ק רבי חיים דוד דאקטור זצ"ל ויצוהו שיבוא תיכף. ודרכו של הה"ק רבי חיים דוד היה, שבכל מקום בואו אל החולה צוה להרבות לו מוהר, לפעמים חמשה ועשרים רענדליך ולפחות עשרה, וכאשר באו השלוחים לפיעטרקאוו ויספרו לו המעשה, ביקש מהם שישלמו לו מקודם העשרה רענדליך, אשר היה אז מטבע חשובה, וכאשר לא היה בידם הוכרחו בעצמם לילך לאיזה נגידים, עד אשר יאספו העשרה רענדליך, וכאשר נתנו לו נסע עמם לראדשיץ. כאשר בא הה"ק רבי חיים דוד והראו לו המכה, אמר שהוא גם כן מסכים לדעת הרופאים, שלא יועיל שום תרופה אם לא יורידו את רגלה, וגם הזהיר שלא להשהות זאת אלא לעשות במוקדם האפשרי, כי באם לאו יתפזר המכה על כל גופה ח"ו, ותהיה בסכנה גדולה ר"ל, ובאשר לא היה להה"ק רבי חיים דוד את הכלי נתוח עם הסמים הצריכים, ע"כ נסע במהירות לביתו להביא לפניו הכלי נתוח ושאר מכשירים. והנה היה אז אצל הסבא קדישא מקורב אחד אשר היה נאמן ביתו, איש תם וישר ושמו ר' ישראל הלוי [ראזנבלום], בראותו הדברים האלה נכנס במהירה אל הסבא קדישא, וצעק ואמר בתמהון, כל העולם רצים הנה אל הצדיק ונושעים בזכותו, ואת אשתו לא יציל מסכנה הלזו, לא אניח את רבינו לילך להתפלל עד שירפא את אשתו הרבנית! וכן הוה, כאשר הסבא קדישא הכין את עצמו להתפלל והלך אל חדרו, רץ אחריו ר' ישראל הנ"ל ואמר אליו הדברים האלה, והשיב לו הסבא קדישא שיניח לו להתפלל ובעזרת השם תתרפא בלי שום נתוח. כאשר גמר הסבא קדישא את תפלתו לעת פנות ערב לא עשה שום שהות, והתפלל תיכף מנחה וגם תפלת ערבית. לאחר תפלתו קרא הסבא קדישא את ר' ישראל הנ"ל ונתן לו הסכין של שב"ק, וצוהו שילך תיכף על הבית החיים דשם, ואמר לו שבאותו מקום אצל מצבה פלוני גדלין שם עשבים שונים, את הפרחים הללו יחתוך עם הסכין הלז ויביאם אצלו. ומחמת שהיה באישון לילה ואפילה, אמר אל רבינו מה אעשה כי ירא אנכי ללכת יחידי בלילה על בית החיים, ונתן לו הסבא קדישא את מקלו, ואמר לו תלך לבטח ולא תירא משום נברא.

וסיפור ר' ישראל הנ"ל, שאחרי הדיבורים האלה אשר אמר אליו הסבא קדישא, היה נדמה לו הליכתו על הבית החיים כאלו הלך באמצע היום, בלי שום פחד כלל, וכאשר הגיע שמה מצא תיכף המקום שהיו גדלין שמה הפרחים ועשבים האלה, ותיכף חתך העשבים והביא לפני הסבא קדישא, ורבינו הסבא קדישא אמר שתיכף יבשלו העשבים, ואחר כך לקח אותם הסבא קדישא וצרר אותם במטפחת, וצוה לקשור אותם את רגלה הכואבת, וכאשר אך שמו העשבים על רגלה תיכף הקלו היסורים מעליה, והרגישה רפואה על רגלה, והתחילה להתרפאות בכל פעם יותר ויותר. ויהי בבוקר כאשר חזר הה"ק רבי חיים דוד דאקטור מפיעטרכאו, ובידו ארגז עם הכלי נתוח ורפואות שונות, הכן לעשות הנתוח, הלך מקודם לראות את מראה המכה כדרכו, אבל מה מאד נשתומם מהמראה שנהפך הכל לטובה, בו בזמן שכל הרופאים אמרו שאין שום תרופה לרגלה, והתחיל לחקור בדבר, ואמר בדרך שחוק מסתמא הרבי עשה איזה 'קונץ' להראות כי רופאי אליל שוא ידברו. והנה לא ארכה העת והנה רגלה נתרפאה לגמרי, אבל היתה עדיין חלושה, ונתן לה הסבא קדישא צלוחית יין ושתתה, ונעשתה תיכף בריה חדשה, ולא הרגישה עוד שום חולשות כלל, והיתה בריאה כאחד האדם, ורצתה תיכף לקום ממטתה אבל בעלה הסבא קדישא לא הניח לה, והזהיר אותה שתמתין עוד איזה ימים משום עינא בישא. וכאשר ראה הה"ק רבי חיים דוד שהעשבים האלו הועילו כל כך, ביקש מר' ישראל שילך עמו אל הבית החיים דשם, ויחתוך עוד איזה פרחים עבורו, וישלם לו עבור הטרחה, והלך עמו אל הבית החיים וחפש וביקש שם היטב באותו מקום שלקח אז העשבים, אבל מה נבהלו ונשתוממו כי לא מצאו שמה שום זכר מהעשבים, לא מיניה ולא מקצתיה.

הה"ק רבי חיים דוד בראותו כל אלה אמר, אם כן הדבר מוכרח אנכי להיות משובתי שבת קודש אצל הסבא קדישא ואראה התנהגותו בקודש. ויהי בסעודת ליל שבת קודש באמצע הסעודה, כאשר הגישו הרוטב אל השלחן וכל המסובים אכלו ביחד אצל שולחן הטהור, והה"ק רבי חיים דוד בתתו הכף אל האוכל והנה נאלמה ידו, באין יכולת להגישה אל פיו, ולא יכל להזיז ידו כלל, בתחילה היה בוש מאד להגיד מזה, והביט בפני הסבא קדישא שירגיש בדבר, אבל רבינו היסב פניו ממנו, אבל כאשר אכלו כל המסובין ועדיין לא יכל להזיז ידו מהקערה, אז עמד

ואמר אל הסבא קדישא מה חטאי ומה פשעי כי הבאתם עלי החרפה הגדולה הזאת, ואמר אליו הסבא קדישא למה לקחתם מהשלוחים שלי עשרה רענדליך, החזירו להם, והשיב לו הה"ק רבי חיים דוד אבל עתה מה אעשה כי שבת היום, ואמר אליו הסבא קדישא שיתן לו משכון על זה, ולקח הה"ק רבי חיים דוד את המורה שעות הזהב בידו השמאלית והושיט להסבא קדישא, ותיכף נתרפא ידו כמקדם, ואמר אליו הסבא קדישא בבדיחותא, 'כף אחת עשרה זהב', (היינו מה שנעשה הכף עם היד אחת, זהו עבור העשרה זהב שלקח בחנם). ומשבת זו ואילך נתקשר מאוד הה"ק רבי חיים דוד אל רבינו הסבא קדישא, ולאחר הסתלקות הסבא קדישא נסע אל תלמידו הה"ק בעל תפארת שלמה זצ"ל מראדאמסק [קעג].

כד

פעם אחת בא הגה"צ רבי מאיר יהושע גילערנטער זצ"ל אבד"ק קלימנטוב יצ"ו לראדשיץ, וכאשר הגיע לבית הסבא קדישא ראה שם איש אחד מונח אצל אסקופת הבית, והמשמשים אינם מניחים לו ליכנס אל הקודש פנימה, כי אומרים שרבינו הסבא קדישא ציוה עליהם שלא להכניסו אליו, והאיש עשה כל מיני צעקות ובכיות ולא הועיל, והאנשים אשר היו שמה אמרו שזה כבר כמה שבועות שהאיש אינו רוצה לזוז משם, כי אמר שהוא קשה רוח ומר נפש וישועתו יבוא אך ורק מתפלת וברכת רבינו, ואם לא יועיל לו אזי אין לו מה לחיות. והנה הגה"צ רבי מאיר יהושע זצ"ל ראה שכבר נחלש האיש כל כך עד שכמעט לא היה לו צורת בן אדם, ולא היה בו כח אפילו לעמוד על רגליו, אלא שכב שם על הקרקע אצל האסקופה, ונכמרו רחמיו עליו ונכנס אל רבינו וסיפר לו, כי יש פה בחוץ איש אחד שכבר עזבוהו כוחותיו, ועוד מעט חלילה ישבוק לנו חיים. והתאנח רבינו ואמר מה אוכל לעשות לו, הלא ידוע שמי שיש לו איזה צרה [שלא תבוא] בתוך ביתו, ואך חושב בדעתו לנסוע אלי להפקד בדבר ישועה ורחמים, הישועה ממהרת לבוא אליו תיכף כאשר יוצא מפתח ביתו החוצה בכדי לנסוע אלי, כי הנני מרגיש תיכף שהלה צריך ישועה, ואני מתפלל בעדו והשי"ת שולח לו עזרתו,

הערות וצייונים

קעג. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א כ"ז.

ובאמת כבר אינו צריך עוד לבוא אלי, כי כאמור כבר הגיע לו הישועה והרוחה, אמנם למי שאין לאל ידי להושיע לו בזה האופן, אלא צריך לבא לתחום עירי, אזי הוא כבר דבר קשה, אף על פי כן הנני מתאמץ ומפציר בתפלה שהשי"ת ישלח לו עזרתו מקודש, וכשבא לתחומי הוא כבר נושע, אבל מי שבא אף בתחום העיר ועדיין לא פעלתי לו ישועה, הוכחה הוא שכבר גזרה גזירה ר"ל שאין לבטלו בשום אופן שבעולם, ומה לי להכניסו לחדרי, הלא לא אוכל להושיע לו. והתחיל הגה"צ רבי מאיר יהושע זצ"ל להמליץ לפניו על האיש ההוא, כי כבר נשתנה כל גופו, וכמעט אין זה האיש שעליו נגזרה הגזרה ר"ל, שהוא כמעט איש אחר לגמרי, עד שהבטיח לו רבינו שיתפלל עליו ואולי יועיל בעזהשי"ת, ובטח הועיל [קעד].

בעת שנתפרסם שמו של מרן הסבא קדישא בעולם, ובאו אליו מכל קצוי המדינה, אירע פעם אחת שבמשך כמה שבועות נאספו יחדיו בערך ארבע מאות חולים מסוכנים, ולא היה לו פנאי להפנות אליהם, ולתת לכל אחד תרופה לנפשותם, כי קשה היה לו לבטל שיעוריו הקדושים הקבועים לו, וקרא לפניו את משמשו ר' נחמן, ויצוהו להכריז בכל בתי המדרשים ואכסניות אשר החולים התאכסנו שמה, שלמחר בשעה שלישית אחה"צ עד שעה רביעית יבאו כל החולים לבאר מים חיים הנמצא סמוך לביתו, ושם יתן לכולם את תרופתם, וכן היה. למחר בשעה זו נאספו כל החולים אל הבאר ההוא, והרבה מהם שלא יכלו ללכת בעצמם, הוכרחו להובילם שמה עם עגלות קטנות. והסבא קדישא צוה לקחת שני אנשים גבורים שישאבו מים מן הבאר ההוא כל אותה השעה, ויחלקו לכל החולים שישתו מהמים וגם ירחצו מהם! וכן עשו, וכלם נתרפאו ממעיני הישועה. ובתוך החולאים היו נמצאים אנשים שפקפקו בזה, מאמינים ואינם מאמינים שלמחלות קשים ואנושים כאלה יועילו המים ההם לרפאותם ממחלתם, ולא עשו כאשר פקד עליהם רבינו,

קעד. נפלאות הסבא קדישא ח"א ט"ז. מכתבי הגה"צ רבי שמחה גילערנטער זצ"ל אב"ד דק"ק קלימנטוב יצ"ו, ששמע מזקיני הגה"צ רבי מאיר יהושע גילערנטער זצ"ל אב"ד דק"ק קלימנטוב יצ"ו.

אלא באו אחר כך אל רבינו בבקשה שיתן להם תרופה, והשיב להם רבינו הנה התפללתי אל השי"ת שימתיק לי המים לרפואה על שעה אחת, כדי שאוכל לרפאות בהן החולאים אלה, שבאו אלי והמתינו עלי זה כמה שבועות, כדי שלא אצטרך לבטל את שעוריי, והשם יתברך ריחם עלי וחנני בזה, ועתה אם הלכתם בהתחכמות ולא לקחתם מים חיים מן הבאר ההוא כשאר החולים, אין לי שום עצה כעת עבורכם, והלכו ממנו בפחי נפש [קעה].

פעם אחת התנצל צדיק אחד לפני רבינו הסבא קדישא שיש לו מחלה על הקבה ר"ל, וכבר דרש ברופאים ולא מצאו לו שום תרופה ל"ע, וענה רבינו הסבא קדישא זצ"ל בתמימות כדרכו בקודש: בתורתנו הקדושה כתוב מפורש (דברים יח ג), 'הלחיים והקבה', היינו איר קאנט לעבען מיט דעם מאגען! ונתקיים אמרי פי צדיק שחזר לבריאותו [קעו].

טוב עין הוא יבורך

איש חסיד היה שזכה לשדך את בתו עם בן ת"ח, והבטיח ליתן לנדן חמישים כסף, והיות שהיה עני הוצרך ללוות המעות כדי לסלקם קודם החופה. אחר החתונה ראה החתן שהנושים באים וצועקים להחזיר להם, והמחותן אין לו מאומה מאין לקחת ליתן להם, קפץ החתן והחזיר להמחותן את כל הנדוניה למען יהיה לו לשלם. אחר זה המעשה היה חותנו בראדשיץ אצל הסבא קדישא זי"ע וסיפר לפניו כדרך הבעלי בתים המספרים הכל לפני הרב, איך שהיה לו נסים כאשר חתנו החזיר לו מעות הנדן, למען השקיטו מנוגשיו הרבים וכו'. הסבא קדישא בשמעו את כל אלה נתפעל מזה מאד ואמר לו: בבואך לביתך תשלח לי חתנך כי אני

קעה. נפלאות הסבא קדישא ח"א כ"ג. מפי ש"ב ה"צ ר' אליעזר שמואל הכהן ז"ל מטאמאשוב נכד הסבא קדישא. קעו. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א י"ב.

רוצה לראותו! כן עשה, ומיד בבוא חתנו אל הסב"ק אמר אליו רבינו בזה"ל: האתה זה האיש? דו האסט דיך שוין אויס גיזארגט! כלומר אין לך עוד מה לדאוג אודות פרנסה, כי זה יהיה לך ברחבה, ועוד יותר מזה. כל זה נעשה בדורינו, ואני הכרתי את האיש הזה, והיה איש פשוט, וזכה לאריכות ימים ושנים עם בנים טובים, ועשירות גדולה, לו ולזרעו אחריו, מחמת מעשה רב אשר עשה^[קעז].

אצל הה"ק רבי איתמר זצ"ל מק"ק קאנסקאוואליא יצ"ו, בעל 'משמרת איתמר', למד אברך אחד מבני הנגידים, אשר הי' תורתו אומנתו, כי אכל מזונות על שולחן חותנו ובמ"מ לא עסק עדיין. פעם באמצע הלילה הקיש אחד על הדלת, ושאל האברך עליו מי הוא הדופק, ויענהו האיש כי אורח הבא מדרך רחוקה הוא וביקשו שיפתח לו, ויפתח לו האברך את הדלת, וכאשר נכנס אמר האורח כי רעב הוא, וענהו האברך כי אתו לא נמצא כעת ככר לחם כלל, אולם כאשר אכל הערב כאן עם רבו ביחד, ואת ארוחתו נשאר לו בביתו, בכך אם ימחול להמתין יוכל להביא לו משם את ארוחתו. והסכים האורח על זה, וילך האברך לביתו והביא את ארוחתו לבית מורו הרב, והאורח אכל והשיב נפשו השוקקה. לאחר אכילתו אמר לו האורח כי עיף הוא, ושוב רץ האברך הביתה והביא כרים וכסתות והציע עבורו מטה כבודה עצהיו"ט, והאורח נטה לישן, והאברך חזר למקומו אצל השלחן והביט בספר, ובהביטו לתוך הספר נרדם בשינה על איזה שעות, וכאשר הקיץ משנתו ויפן כה וכה, והנה ראה כי נעלם ממנו האורח הנ"ל. והנה האברך הנ"ל לאחר שעברו איזה שנים, ונגמרו השני מזונות שהבטיח לו חותנו, ובני ביתו אלצוהו שיקח עצמו לאיזה מסחר להפיק ממנו פרנסתו, וביקש האברך עד שמצא כתוב במכתבי עתים, שהממשלה מוכרת על ליציטאציע את השאסייא לעשות אותה מעיר פילוב הסמוכה עד לובלין, והלך וקיבל עליו לעשות השאסייא, וכאשר נגמר השאסייא בא אינזינער אחד לבקר ולראות אם נעשה ונגמר כהוגן בלי שום חסרון, וכאשר ראה וחקר היטב, מצא במקום

אחד שלא הוטב בעיניו, והבין האברך הנ"ל שאם יודע הממשלה מזה יענישו אותו בעונש חמור, על כן רצה לשחד את האינזינער בדמים שלא יגלה חסרונו אלא יאשר זאת שנעשה כתיקונו, אולם האינזינער - שהי' רשע גדול ושונא ישראל, ומעצמו עוד חפש להמציא איזה חסרון - חרה אפו מאד, ולקח המקל של ברזל אשר בידו, והכהו על ראשו עד שפצע את מוחו ר"ל, ונפל האברך ארצה באין אונים, ולקחוהו הפועלים והניחו אותו על עגלה, והובילוהו לביתו עיר קאנסקאוואליא. וכאשר הביאו אותו לביתו, נעשה שם צעקה גדולה ומהומה עד מאד, והבכיות עלו עד לב השמים, כי ראו שכמעט לא נשאר בו חיים, עד שנמצאו שמה איזה אנשים ואמרו לקרוביו, שאע"פ שאתם מייאשין אותו מכל מקום הי' נכון מאד ליסע עמו לראדישיץ, אולי שם ימצא תרופה לנפשו, כי הרבה מעשה נסים ראינו שם בעינינו, מהרבה אנשים אשר הוציאו ממות לחיים ממש, והסכימו ביניהם שיסעו עמו לראדישיץ אל מרן הסבא קדישא.

ויקחו עגלה וצוה להעגלון שיסע עמו במהירות רב, וכאשר באו לראדישיץ והביאו אותו אל חצר בית הרב, הי' שם בין הבאים רב אחד מתלמידי מרן הסבא קדישא, אשר הי' שמה כמו בן בית, והלכו קרוביו של החולה אליו ויבקשו אותו, שהוא ישתדל עבורם שלא יצטרכו להמתין פה זמן רב עם החולה המסוכן, אשר הרגעים ספורות אצלו, מחמת שכמעט לא נשאר בו סמני חיים, והשיב להם הרב הנ"ל, שכעת אין יכולין לכנוס בשום אופן מחמת שהוא באמצע התפלה, רק תיכף אחר התפלה אעשה כל מה דאפשר שתוכלו לכנוס פנימה להזכיר את החולה לפני מרן זצ"ל, ולבקש תרופה עבורו. והנה טרם יכלו לכנוס, הניחו את החולה על אחת השלחנות אשר הי' בחדר הסמוך לחדרו, כדי שיראה אותו הסבא קדישא. לאחר התפלה, בעת שנטל הסבא קדישא את ידיו לסעודה ובירך ברכת המוציא, נכנס הרב הנ"ל אל מרן הסבא קדישא והזכיר לפניו את החולה הנ"ל, וסיפר לפניו את כל העובדא הנ"ל, שבא לידי מעשה זה, כפי אשר קיבל ממלווי החולה. בתוך כך הגישו לפניו את הרוטב, וצוה מרן הסבא קדישא שיגישו לו אל השלחן עוד קערה עם כף אחת, ועם הכף אשר בידו שפך מן הרוטב אשר לפניו לתוך הקערה הנ"ל, ובפיו הקדוש היה סופר ומונה 'אחת, אחת ואחת' וכו', ואח"כ נתן למשמשו שיתנו זאת אל החולה, וכן עשו. וכאשר שפכו לתוך פי החולה הכף הראשון מיד נפתחו עיניו, וכאשר שפכו בו הכף השני

התחיל לדבר, ובכף השלישי הגביה את עצמו וישב, וטרם שתה כל הרוטב כבר ירד מעל השלחן כאדם בריא, וכל הנאספים נשתוממו מאד מהמראה הנוראה הלזו, שמלפני איזה רגעים היה מונח כאבן דומם ממש, ולא זו בשום אבר, ועכשיו נתהפך כמו ממות לחיים, ותיכף קרא אותו מרן הסבא קדישא פנימה, ושאל אותו 'הנך מכיר אותי' וענה לו האיש הנ"ל מאין אני יכול להכיר את מרן הקדוש, והשיב לו מרן הקדוש התזכור אתה שפעם בעת שלמדת אצל רבך הקדוש בעיר קאנסקאוואליא הגיע שמה באמצע הלילה עני אחד, וטרחת עבורו והכנת לו מזון לילה וגם מקום ללון, אז השיב האיש 'כן הנני זוכר', אז אמר לו מרן הסבא קדישא: זה העני אני הייתי והייני דאהני לך! ואח"כ פטרוהו לדרכו לשלום, וברכו בבני חיי ומזוני ועשירות, עם אריכות ימים ושנים [קעח].

כט

בעיר הבירה ווארשא היה איש גביר, ומסחרו היה שהיה סרסור, (הנקרא פאדריאטשיק), היינו שהיה חוכר אצל המלוכה את הדרכים לעשות השאסייעין ולבנות הגשרים, ומזה נתעשר. פעם אחת התקוטט הגביר עם פקיד אחד על איזו דרך מחוץ לעיר, והכהו הפקיד בברזל על ראשו, ופצע את קדקדו ושבר את גלגלתו לרסיסים, והובילוהו תיכף לתוך עיר ווארשא, ונאספו כל הרופאים הגדולים והפראפעסארן, ועשו לו נתוח ותפרו את הקדקוד, אבל אמרו כי סכנה צפויה לחייו וימיו ספורים, ולמחרת כבר אמרו כולם נואש, באמרם שאין להם מה לחדש ולעשות, כי לא יועיל שום רפואה בעולם. והנה רוח הקודש של רבינו הסבא קדישא היה מפורסם בכל המדינה, ושמעו הולך שהוא פועל ישועות ובעל מופת, שפוקד עקרות וכמעט מחיה מתים בתפלתו, על כן שכרו עגלת צב ונסעו עמו בניו ובני ביתו לראדשיץ, וכבואם לראדשיץ לא נטלוהו מהעגלה לשום אכסניא, כי רצו שרבינו הסבא קדישא יראהו, ואיך יבא אליו כשהחולה אינו יכול לזוז בשום אבר, על כן נסעו ישר לבית רבינו, וכנגד חלון בית קדשו עמדו, והמה נכנסו אל הקודש פנימה בבכיות, ובדמעות שליש בקשו הימנו שירחם ויתפלל עליו שיעלה לו

הערות וצייונים

קעח. נפלאות הסבא קדישא ח"א כ"ה: מפי איש נאמן.

ארוכה למכתו האנושה. והנה נכמרו רחמי הסבא קדישא עליהם ויצא אליו החוצה, וכאשר ראהו אותו הסבא קדישא שאל אותו אם הוא מכיריהו, אבל החולה רמז 'לא', כלומר שאיננו מכירו ולא ראה מעולם את רבינו. וענה רבינו אתה אינך מכירני אבל אני מכירך, על כן אל תדאגו מאומה, בעזרת השם יתברך יתרפא בעוד איזה ימים אחדים, ותכניסהו לאכסניא ואני אתן לו רפואות שיועילו לו בעזהש"י. וכן היה שרבינו שלח לו בכל יום ריצעפטן מאפטייק הידוע שלו, מהסמים האלו ותערובתם עשה מרקחת, מעשה רוקח ממולח טהור, ונתן אל החולה למשוח על הפצע והחבורה, וראו בכל יום כמעט בחוש שהולך השבר ונדבק מעט מעט, עד שבמשך כמה שבועות אכן נתרפאו כל השברים, ושבר אל שבר יחדיו נדבקו ונתרפא, עד שבא החולה בעצמו אל רבינו לקבל ברכה, וישאלהו רבינו עוד הפעם האם הנך מכיר אותי? ויענה שהנה ראהו פה בפעם הראשון, אמר לו רבינו אזכירך שראיתני פעם אחת חוץ מהיום, ומעשה שהיה כך היה.

בילדותי על החתונה הגדולה שהיה בעיר קונסקיוואליא, ועל החתונה היה בראש הקרואים המחוננים הצדיקים הקדושים, רבינו הגדול הרבי מלובלין והמגיד מקאזניץ זי"ע, ובכן היה שם גם שארי צדיקי הדור, וכאשר נתוודע בעולם שכל הצדיקים יהיו בהתועדות יחד נהרו הרבה אלפים חסידים ואנשי מעשה לעיר הנ"ל, כדי לראות את פני הצדיקים הקדושים. והנה לכל הצדיקים המפורסמים היה להם אכסניות, אבל לשאר החסידים והאברכים הצעירים לא הספיקו בתי העיר הקטנה לכלכלם באכסניות, על כן אחר החתונה נשארו כמה מאות אנשים בבית המדרש, ואחרים הלכו באשר מצאו ללון, ואני גם כן נשארתי בבית המדרש, וחפשתי איזה דבר להניח תחת מראשותי, אבל לא היה לי שום דבר, ומודע ומכיר בעיר לא היה לי גם כן. אולם כאשר ראיתי איזה נערים ילידי המקום, בקשתי מהם שימציאו לי איזה כר או מלבוש או חבילת תבן או קש להניח תחת, והנה כל הנערים הלכו להם לביתם, רק נער אחד הלך והביא חבילה של תבן, אשר קנה ממעותיו מערל אחד בעד ג' גדולים, ורציתי ליתן לו הג' גדולים, אבל בשום אופן לא רצה לקבל ממני הג' גדולים, כי אמר שרוצה לעשות מצוה בממונו, ובגופו גם כן מה שהביא, ולקיים הכנסת אורחים. ואמר לו הסבא קדישא עתה כבר נזכרת המעשה, וראית שנתקיים בך הכתוב (קהלת יא, יא) שלח לחמך על

פני המים וכו', וזכות המצוה הזאת שעשית בנערותך הצילך בזקנותך, שעוד תחיה ותחיה ותאריך עוד ימים ושנים. והחולה העשיר נזכר מכל זה, ואמר כי זה היה מלפני ארבעים שנה ויותר. - פוק חזי כמה גדול כחה של צדקה והכנסת אורחים [קעט].

החסיד ר' בעריש בלומענפעלד ז"ל שהיה מגדולי חשובי ק"ק וולאשצאווא יצ"ו, היה מסחרו עם צמר, פעם אחת היה הסבא קדישא בעיר וולאשצאווא והתאכסן אצלו, ובאותו הזמן היה לו הרבה צמר מאד, אבל קונים לא היה לו, ואיסתייע מילתא שבא אליו סוחר אחד ממרחקים אשר חפץ לקנות ממנו כל הצמר, ומובן השמחה שהיה לו מזה, ואף על פי כן שאל מקודם את מרן הסבא קדישא מראדשיץ, אבל מה נשתומם היה מזה שמרן הסבא קדישא לא הסכים למכור אותם, ובטח כן עשה. ויהי היום לאחר שחלפו ועברו כמה שבועות אירע לו סיבה, שנשרף לו כל אשר רכש, עד שנשאר בעירום וחוסר כל ר"ל, ונסע לראדשיץ אל מרן הסבא קדישא ויספר לו את כל אשר קרהו, ושאל אותו מרן הסבא קדישא על הצמר אם גם כן נשרף, וכאשר השיב לו הן אמר אליו הסבא קדישא אם כן עלי לשלם לך ההפסד, כי אני הייתי הגורם לזה, ונתן לו את ברכתו הקדושה, וכן הוה כאשר נסע לביתו לא ארכה העת ונזדמן לו מסחר אשר הרויח בה הרבה מאד, עד שנתעשר מזה בכפלי כפליים מאשר היה לו מתחילה [קפ].

מתיר אסורים

פעם באה אל רבינו הסבא קדישא אשה עגונה, והתמרמרה שזה כמה שנים שהלך ממנה בעלה, ואין לה שום ידיעה ממנו באיזה מקום הוא נמצא, על כן בקשה מרבינו איזה עצה לעזרה ולהוציאה מצרתה,

קעט. נפלאות הסבא קדישא ח"א ט"ו: מכתבי הגה"צ רבי שמחה גילערנטער זצ"ל אב"ד דק"ק קלימנטוב יצ"ו, ששמע מזקיניו הגה"צ רבי מאיר יהושע גילערנטער זצ"ל אב"ד דק"ק קלימנטוב יצ"ו, ממקורבי רבינו הסבא קדישא. **קפ.** נפלאות הסבא קדישא ח"ב י"ג. מפי

ואמרה שלא תזוזי משם עד שתשמע תשובה ברורה שבעלה ישוב לביתו במהרה. ויקח רבינו מכיסו שתי מטבעות ואמר לה: הא לך שתי זהובים כסף, ולמחרת בבוקר תשכים ותלך לשוק אשר בעיר ראדשיץ, ומאת המוכר שתפגע שם ראשון על השוק תקנה, ואם תזדמן לך איזה מסחר לקנות ותחסר לך מעות להמחיר אשר יושת עליך האיש הנ"ל, אז תבקש הימנו שילך עמך אל ביתי, ואני אוסיף לו השאר! וכך הוה. האשה השכימה למחרת בבוקר, ועם המעות שקיבלה מרבינו הלכה לקנות על השוק, ובתוך הלכה בשוק פגעה בערל אחד שנסע בעגלה עם עצים, ותיכף נגשה אליו ושאלה אותו כמה הוא רוצה עבור זה, ואמר לה שלשה זהובים, ונשאה ונתנה עם הנכרי אם ירצה למכור לה בעד שתי זהובים, ולא רצה בשום אופן, אזי אמרה לו שיסע עם העצים אל חצר רבינו, והוא יוסיף לו להמחיר אשר הוא רוצה. ואכן נסע עם העגלה לחצר רבינו זי"ע, וכאשר אך בא לביתו נאווה קודש פתח רבינו הסבא קדישא את פי קדשו ושאלו בלשונו בלשון יודיש מה שמך, והוא מתנכר ועשה עצמו כאילו אינו מבין מה שרבינו דובר אליו, אלא ענה בלשון פולנית 'צא פאן ראבין מאווי', אז אמר לו רבינו בקצף: הנך עושה עצמך כאילו אינך מבין? וצעק אליו בקול: רשע, תן תודה! אתה הנך בעלה שהלכת מאתה זה זמן כביר, ולקחת לך אשה נכריה והמרת דתך, לא טוב יהיה אחריתך, ובכן הנני מתרה לך בטוב שתשוב לדת היהודית ותתן לה גט פטורין תיכף, ואם לאו אעשה אותך גל של עצמות! המומר כשראה שנגלו לפני רבינו כל המעשים הרעים הנסתרים שעשה, נבהל מאד מלפניו, ובכה לפני רבינו בדמעות שלישי, שמתחרט מאד על מעשיו הרעים שעשה עד הנה, ורוצה לחזור ולשוב לדת היהודית. רבינו נתן לו תשובה על כל מה שעשה, ועל הנכרית שנשאה והוליד ממנה ממזרים ר"ל אמר לו רבינו באם תמות הנכרית עם השרצים אז תדע שתשובתך נתקבלה לפני הבורא יתברך שמו. והאיש המומר סיפר לפני רבינו זצ"ל והעומדים שמה, שבכל יום ויום היה נוסע למקום מגורו אשר היה בוילנא, ובהיום ההוא תעה בהדרך, מחמת שהסוסים רצו מעצמם ונטו מהדרך אשר רצה להוליכם,

הערות וצייונים

החסיד ר' מרדכי יוסף ז"ל, ששמע מהחסיד המפורסם ר' יוסף, שהיה מכוונה ר' יאשע בלומנפעלד ז"ל מק"ק וולאשצאווא יצ"ו, בן החסיד ר' בעריש ז"ל בעל העובדא, ומחותנו של הה"ק בעל חסד לאברהם זצ"ל מראדאמסק.

ורצו לעיר ראדשיץ. והנה האיש המומר עשה הכל כאשר צוה עליו רבינו, ונעשה בעל תשובה גמור, וסופו של דבר היה כאשר אמר לו רבינו [קפא].

לב

והנה בעת היות הה"ק רבי דוד צבי שלמה בידערמאן ילד בן שש שנה, לא נמצאו אז בירושלים חסידים שיוכלו לשמש כמלמדי דרדקי, ובאין ברירה הוכרח הה"ק הרבי ר' אלעזר מנדל בידערמאן זצ"ל מלעלוב, למסור את בנו זה למלמד 'מתנגד', אמנם מופלג בתורה, ביראת שמים ובמדות תרומיות היה. והה"ק היה עוקב אחר התפתחותו של ילדו והתקדמותו בלימודים, ויחד עם זאת, מבקש להציל מה מפיו על טיב הליכותיו של המלמד שלו, ובולש אחרי תנועותיו של המלמד ומעשיו בשבע עינים. היתה זו, איפוא, הפתעה גדולה עבור הה"ק, שבאחד מן הימים סיפר לו בנו הפעוט, כי בכל יום ויום, לפני הלימוד נוהג המלמד לגשת אל חלון החדר, והוא ניצב שם דומם זמן מה, צופה בחלל החדר, ועיניו זולגים דמעות...! בו ביום קרא הרבי ר' אלעזר מנדל את המלמד לביתו, והפציר בו להסביר לו את פשר בכייתו המוזרה יום יום. והמלמד ניאות לו וסיפר: לפני עשרות בשנים הייתי בבית הסבא קדישא הרבי ר' בער מראדשיץ, יום אחד הייתי עד ראייה למעמד נשגב, ראיתי במו עיני איך אשה עגונה הגיעה לפני הסבא קדישא, והתחננה לפניו כי יגלה לה את מקום המצאו של בעלה, והנה שלח הרבי את משמשו החוצה, וציוה עליו להכניס את הגוי הראשון שיפגוש על אם הדרך. כן עשה המשמש, וכשהכניס את הגוי לפניו איים עליו הרבי באיומים נוראים כי יספר את האמת מי הוא, עד שנאלץ להודות שיהודי הנהו ובעל אשה זו, ולפי פקודת הרבי נתן לה מיד גט פטורין ושחררה מכבלי עיגונה. הייתי נסער כולי עד מעמקי נפשי מגילוי מרעיש כזה של רוח הקודש, של מופת גלוי. החלטתי להתגנב לחדרו של הרבי, ולהתחבא תחת מטתו, בכדי שאראה משם מה מעשהו בלילה. אתא לילה, הרבי נכנס לחדרו, עלה על ערש יצועו ומיד הרגיש בי, וקרא למשמשו להוציאני, תקפני פחד מות וקפצתי ממחבואי החוצה. פנה הרבי אלי בשאלה: אברך מה רצונך?

הערות וצייונים

קפא. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א כ"א.

יראת שמים! - עניתי. ברכני הסבא קדישא בלבבית: יהי רצון שבכל פעם שתתחיל ללמוד יתנוצצו בכך הרהורי תשובה! מאז - סיים המלמד את סיפורו - חלפו כבר ועברו עשרות בשנים וברכתו של הרבי עדיין שרירה וקיימת, לא עובר עלי יום שאינני עושה תשובה, בו ברגע שהנני עומד להתחיל ללמוד מתעוררים בלבי הרהורי תשובה, ועיני זולגות דמעות. כשמוע הה"ק רבי אלעזר מנדל את סיפורו של המלמד שאל אותו כשכולו תמיהה: ואיך זה - אחרי ראותך את כל אלה - שנשאר מתנגד?.. החזירו המלמד המתנגד בתמימות: יאמרו נא לי אתם, וכי לא היתה כל זאת 'מעשי קסמים'? והנה לא ענה לו הה"ק רבי אלעזר מנדל לאולתו, אלא עוד באותו יום שלחו לנפשו, באמרו 'מי שאין לו אמונת חכמים לא ילמד את בני תורה' [קפב].

מציל ומושיע

פעם בא אל הסבא קדישא זצ"ל חסיד ועשיר גדול שהיה צריך להושיע בן זכר, ובא עם אשתו הנגידה, ובאכסניא אשר עמד שם עשה משתה גדול, והזמין את החסידים על המשתה. פתאום בתוך הסעודה נתחב עצם בגרון העשיר הנ"ל, ולא הי' יכול להוציאו, ונעשה רעש גדול. והביאו אותו לבית הסבא קדישא זצ"ל, ויקם הסבא קדישא מהר מכסאו ויקח את ההבדלה, וחתך ממנה איזה חתיכות שעוה, ויגלגל על השולחן כמו מקל, ויפתח את פיו, ודחף את העצם במקל השעוה הלאה הלאה, עד אשר בלע את העצם בלא שום נזק, ובעת דחפו את העצם שמעו שאמר, 'כי גם זה יהיה לך בן', ובעז"ה נפקד בזאת השנה בן זכר [קפג].

פעם אחת בא אל הסבא קדישא איש אחד עם בתו שכבר הגיעה לפרקה, ולא היה בידו לתת לה נדוניא ולהשיאה לאיש מגודל

הערות וצייונים

קפב. תפארת בית דוד י"ח. קפג. נפלאות הסבא קדישא ח"א מ"א. מפי ש"ב החסיד ר' יחיאל יוסף באראן ז"ל מראדשיץ נכד הסבא קדישא.

דחקותו, וישאלהו הסבא קדישא אם יש לו איזה עשיר במשפחתו, שיוכל להיות לו לעזר ולסעד באיזה סכום, ויענהו האיש שהוא מקרובי האשה הנגידה 'טעמירל' הידועה מווארשא, שהיתה מפורסמת לאשה כשירה וצנועה ובעלת צדקה, ונתן לו הסבא קדישא מכתב בקשה אליה שתתמוך בו בנדבה הגונה. כשלקח ברכת פרידה מהסבא קדישא לפני הנסיעה אמר אליו רבינו שיסתכל היטב בפניו, וכן עשה אבל לא הבין כונתו כלל מה ראה על ככה, ונסעו לווארשא אל הנגידה מרת טעמירל, וכאשר הראה לה המכתב מרבינו קבלה אותם בסבר פנים יפות, וכבדה אותם, והיתה מאכילה ומשקה אותם מכל מילי דמיטב, ונתנה להם כל צרכם, ויהי כשחפצו ליסע חזרה הלכו לבקש להם עגלה לנסוע עמה לביתם, ולא מצאו אלא עגלה אחת של נכרי אשר נסע אז לעירם, והוכרחו לנסוע אתו. ויהי באמצע הדרך צוה אותם הערל שירדו מהעגלה ולא רצו, עד שלקח בחזקה את האיש עם בתו מעל העגלה והוליכם לבית אחד וסגרם, ואת הבת השליך למרתף הבית, וצעקו לעזרה ואין מושיע להם, כי קשר אותו היטב אל הכותל להרגו, האיש בראותו שכבר הכין הערל כלי זיינו וקרב אליו להרוג אותו, בכה לפניו בקול וביקש ממנו שיתן לו זמן רגעים אחדים לומר וידוי קודם מיתתו, ותיכף הזכיר לעצמו את צורת הסבא קדישא ונדמה לו כאלו עמד לפניו, ומתוך כך איסתיע מילתא שדפקו על הדלת שני 'זאנדארין', וכאשר הערל לא רצה לפתוח להם תיכף שברו הדלת בחזקה וברוב חמה, וחפשו היטב סחורה אסורה הבאה מחו"ל כדרכם אז, בחפשם ראו את היהודי קשור לכותל וכמעט לא נשאר בו עוד כח, מגודל הפחד והבהלה מחבלי מות, והתירו לו החבלים וצוהו שיספר להם כל הנעשה לו, וסיפר להם והראה להם איך שהשליך גם את בתו לתוך המרתף, שהיתה גם כן מוכנה להריגה, כשמעם הדברים האלה נתמלאו חמה על הערל, וזרקו חצים עליו והמיתו אותו, ואת בתו הוציאו מהמרתף וציוו להם שיקחו מכל כלי הבית אשר ייטב להם, וגם את מרכבתו עם הסוסים, ולקחו את מרכבתו וכספם עם שאר חפצים ונסעו לביתם בשלום, בנסעם מהעיר ראו מרחוק שפרצה שריפה בבית הערל, ונשרף הבית וכל אשר היה שם, כן יאבדו כל הרשעים [קפד].

הערות וצייונים

קפד. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י"ט: מפ"י החסיד ר' אלטער בער ע"ה, ששמע מהחסיד

פעם אחת בהיות החסיד ר' הערשל קראקוס ע"ה מק"ק קונצק יצ"ו בראדשיץ אצל מרן הסבא קדישא זי"ע, קרא לו רבינו וניגש עמו אל החלון, והראה לו מרחוק שנוסעת עגלה לראדשיץ, וזה היה באמצע הדרך בערך ג' פרסאות רחוק מעיר ראדשיץ, ועבר שם איש אחד וניגש להעגלון, וביקש הימנו שיחוס עליו ויקחהו על עגלתו, כי כבר נודד והולך רגלי מביתו זה זמן ארוך, והוא כבר עייף ויגע מאד מטלטול הדרך, ונכמרו רחמי העגלון עליו ויקחהו על העגלה. והנה כאשר נסעו איזה מהלך חטף האורח מחיקו סכין ארוך וביקש לדקור את העגלון, ובראותם את כל אלה הרים מרן הסבא קדישא את קולו וצעק שיניח לו, וגם ר' הערשל הנ"ל צעק מהמראה הלז, ונבהל הרוצח שם במקומו מאד, בשמעו קול גדול ולא ידע מאין, ונאלמה ידו תיכף, באין יכול לשלוח אותה ולזוז הנה והנה, וכה נסעו העירה כשסכיניו אחוזו בידו, ובשום אופן לא היה יכול לזוז עם ידו כלל, וגם לא להוציא הסכין מידו, ונסע עם העגלה ישר אל חצר בית מרן הסבא קדישא, כי הבעל עגלה היה מראדשיץ, והבין שנס הצלה שהיה לו היה מנפלאות מרן הסבא קדישא. והנה כאשר נכנסו לקודש פנימה, שאל מרן הסבא קדישא את הרוצח בגערה וכי כך גומלים לעושי טובה, לא די שריחם עליך ולקח אותך על עגלתו, לסוף חפצת לגמול לו רעה תחת טובה, וחפצת עוד להרוג אותו עם הסכין אשר בידך, מתחילה ניסה להכחיש הדבר ולתרץ את עצמו, כי לא חשב להרגו אלא לאיים עליו, ועוד תרוצים כהנה וכהנה, אבל באמרו אליו ברוח קדשו שהוא ראה באיזה מקום ובאיזה זמן הכל בדיוק נפלא, ולולא ששמע קולו שממנו נבהל ולא יכל להזיז את ידו אזי כבר שחטו, אז ראה כי גלו לפניו כל תעלומות רעה שחשב לעשות, והתודה לפניו על רוב פשעיו וחטאיו מנעוריו עד הנה בחרטה גמורה, ונתן לו תשובה על זה, ונעשה בעל תשובה גמור, ותיכף אחר שהתודה וקיבל עליו התשובה נרפאה ידו כבראשונה [קפה].

הערות וצייונים

ר' הערשל קראקוס ע"ה מק"ק קונצק יצ"ו הנ"ל. קפה. נפלאות הסבא קדישא ח"א מ"ב. מכתבי ש"ב החסיד ר' נתן דוד באראן ז"ל מק"ק גארשקאוויטץ יצ"ו, נכד הסבא קדישא.

פעם אחת היה חסיד מאנ"ש שקיבץ מעות להכנסת כלה עבור בתו הבוגרת, ובבואו סמוך לעיר היה צריך לפנות, ותלה את תרמילו על עץ אחד שם ונפנה, ובחזרתו לא מצא את תרמילו, וצעק ככרוכיא ואין שומע לו, ונסע אל הסבא קדישא להודיע צערו. והשיב לו הסבא קדישא אל תדאג כלל, כי איש צבא אחד מאנשי חיל גנב את התרמיל, והוא מפורסם לגנב גדול אשר ע"כ ילך ויבקש מהפולקאוניק שיסדר האנשי חיל סביבו, ורבינו הסבא קדישא צוה להחסיד שישגיח היטיב על כולם, ומי שירוק בפניו ויאמר לו 'פארשווי זשיד, (יהודי מצורע), לך מעלי' תדע שהוא הגנב. הפולקאוניק הסכים עמו לעשות כדבריו, והעבירו לפניו כל אנשי חילו, ואכן היה ביניהם איש צבא אחד שביזה אותו וקראו יהודי מצורע, ותפסו אותו ונתנוהו בקולר, ובדרך כלל כל המכות שהיה מכין אותו לא עשו עליו רושם כלל, כי היה גנב מפורסם ולא ייחת מפני כל, אבל בפעם הזאת כאשר הלכו אותו ברצועה שלשה מכות צעק שיודה ויחזיר הגניבה מיד, והפולקאוניק תמה ושאל אותו מדוע בפעם הזאת הודה תיכף מה שאין דרכו, והשיב שהיה מוכרח לזה, מחמת שבא אליו זקן אחד (הלא הוא הסבא קדישא) והראה לו על הכבד והריאה שלו שאם לא יודה מות יומת תיכף. ונשתומם הפולקאוניק ואמר אני רוצה להכיר את הרבי הזה, ואם לא יאמר לו הענינים שלו מה שצריך לידע אזי יורה אותו בקנה רובה שלו. אמנם אוי ואבוי היה לו, כי תיכף בעת שדרך על מפתן ביתו של הסבא קדישא, אמר לו רבינו: דע כי בן מות אתה שהחלפת את המכתבים! (אז היה המלחמה בין נאפאלעאן לקיסר רוסיא, והוא היה אחד מהמרגלים, ולקח שכר להודיע לנאפאלעאן סודות מלוכת רוסיא, וכתב שני מכתבים אחד לנאפאלעאן ואחד לרוסיא, ובטעות החליף את המכתבים), ותיכף כי שמע זאת נמס לבו בקרבו, והמית עצמו בקנה רובה שלו, כן יאבדו וכו' [קפ"ו].

הערות וצייונים

קפ"ו. נפלאות הסבא קדישא ח"א נ"ח. מכתבי ש"ב הגה"צ ר' משה אייבשיץ זצ"ל אב"ד דק"ק סטערצאוו יצ"ו, ששמע מאביו הגה"צ ר' מאיר זצ"ל אב"ד דק"ק סטערצאוו יצ"ו, חתן הה"ק רבי הלל זצ"ל מראדשיץ, ששמע מק"ז הה"ק רבי יחיאל חיים עפשטיין זצ"ל אב"ד דק"ק אוזאראוו יצ"ו בעל העובדא.

סיפר הה"ק רבי יחיאל חיים עפשטיין זצ"ל אב"ד דק"ק אוזאראוו ודק"ק אפטא יצ"ו, איך שבעודו דר בק"ק אופאלע יצ"ו, ובנו הגה"צ רבי לייבוש זצ"ל אב"ד דק"ק חמעלניק יצ"ו היה אז ילד קטן ונחלה בחולי כבידה ר"ל, והרופאים כבר יאשו אותו ר"ל, ושלח הה"ק רבי יחיאל חיים זצ"ל שליח מיוחד מאנשי שלומו וממקורביו לראדשיץ אל הסבא קדישא, לעורר עליו רחמי שמים, ותיכף כשבא השליח נכנס פנימה, והשיב לו הסבא קדישא שאין לו לפחד ולדאוג על הילד כלל ושיתרפא במהרה בעזרת השם, אבל על אביו הוא הה"ק רבי יחיאל חיים הנ"ל אמר שצריך לרחמים רבים, ולהשליח אחזתו פלצות יען שבעת נסעו מק"ק אפאלע היה הה"ק מאוזאראוו בבריאות השלימות. ובין כך עמד הסבא קדישא להתפלל, ותיכף אחר התפלה נכנס השליח אל הקודש פנימה להזכיר את הה"ק מאוזאראוו ולהודיע מה זאת, והשיב לו הסבא קדישא שהסכנה כבר עברה, ואמר להשליח שיסע חזרה וימצא בביתו כל טוב. וכאשר חזר השליח לק"ק אפאלע נודע לו את כל אשר קרה שם, כי הה"ק מאזערוב הלך לטבול בנהר, ויען שהיה בדאגה ממחלת בנו הילד, שכח והלך לתוך הנהר במקום עמוק, ולא היה יכול לשוט והתחיל לטבוע, וגם המשמש הבחור אשר הלך אתו לא היה יכול לעזור לו כלל, רק התחיל לצעוק, ולקול צעקתו באה כובסת אחת אשר כיבסה לא רחוק ממקום הטביעה, וזרקה עם הבחור ביחד חתיכת עץ גדולה מאד לתוך המים, ובדרך נס חטף הה"ק מאזערוב את עצמו על העץ וניצול, והמעשה היה ממש מכוון בעת שהסבא קדישא מראדשיץ אמר שצריך לרחמים רבים, שהרגיש כל זה ברוח קדשו אשר נגלו לפניו כל תעלומות [קפ"ז].

סיפר הה"ק רבי יחיאל חיים עפשטיין זצ"ל מאוזאראוו, שבימי חורפו אחר שכלו לו שני המזונות שהבטיח לו חותנו, נתן לו חותנו כמה מאות אדומים שיקח את עצמו לאיזה מסחר. ואכן טרם שהתחיל לסחור

הערות וצייונים

קפ"ז. נפלאות הסבא קדישא ח"ב ט: מפי דודו הגה"צ רבי יחזקאל גאטשאל זצ"ל אב"ד דק"ק זארנאו יצ"ו.

נסע לרבו הקדוש מראדשיץ, כדי ליקח ממנו את ברכתו, כדרכו בקודש שלא לעשות שום דבר בלי ידיעת רבו מקודם. והיה שם בשבת קודש, ואמר אז הסבא קדישא דברי תורה ובתוך דבריו אמר שאם האדם הוא בעת צרה וסכנה ר"ל, אזי הוא סגולה גדולה להנצל מהסכנה, להתדמות לפניו צורת רבו! לאחר שבת לקח הה"ק מאזרוב ברכת פרידה ונסע לביתו, והדיבורים שאמר הסבא קדישא באמצע דברי התורה כבר נשכחו ממנו, והכין עצמו לדרך לרגל מסחרו. ונסע עם עגלת סחורה אשר היה נקרא אז 'בויד', וגם לקח עמו צרור הכסף אשר היה צריך לקנות סחורה בהם. ויהי באמצע הדרך פגעו בו שני גזלנים, והורידו אותו מעל העגלה, ויבקשו אצלו בכל המלבושים, עד שמצאו צרור הכסף שלקח עמו על הדרך, ולקחו ממנו, גם את העגלה עם הסחורה לקחו ממנו, וכדי שלא יגלה הדבר אחר כך וימסור אותם אל השופטים, הסכימו ביניהם להרגו, ולהשליכו אל הנהר אשר היה לא רחוק מהם, ובתחלה אסרוהו בחבלים היטב, וגררו אותו, ומגודל הבהלה והפחד נתבלבל מאד עד שלא ידע אף לצעוק לעזרה, וגם לבקש מהם שירחמו עליו. והנה כאשר היה כבר קרוב אל הנהר איסתייע מילתא ונזכר בדברי התורה שאמר הסבא קדישא, ובהדיבורים שאמר אז כמה פעמים, ותיכף התדמה לפניו את צורת רבו הסבא קדישא מראדשיץ זי"ע, ובתוך כך ראה מרחוק שני קאזאקין רוכבים על סוסים עם רצועות של עור בידיהם, וצעק בקול רם גיוואלד, ובמהירות קרבו אליו, והגזלנים הניחוהו וברחו לנפשותם, ובראותם כל הנעשה רצו אחריהם מהרה, והשיגו אותם ואסרו אותם עם החבלים ההם, וניגשו אל הה"ק מאזרוב זצ"ל שיספר להם כל מה שקרהו, ומה ביקשו ממנו. בהתחלה לא ענה להם מגודל הבהלה מכל המעשה אשר עבר עליו, עד שהניחוהו בדברים ואמרו אליו שלא יפחד כלום, והם יקבלו עונש המגיע להם. אז סיפר לפני הה"ק את כל הנעשה עמו. ויאמרו אליו הרוכבים שילך אתם העירה, ויספר לפני שלטוני העיר את כל מה ונוכחת, ולקחו את הגזלנים בחזקה על ידי הכאות חזקות עם הרצועות שבידיהם, והושיבו אותם על העגלה אשר עם הסחורה, לנסוע עמם העירה ומשם יצא המשפט, והה"ק זצ"ל הלך עמהם רגלי העירה. וכשאך באו העירה הביאו אותם לפני שלטוני העיר, והה"ק סיפר לפני הה"ק את כל אשר קרהו, שהיו מוכנים להרגו וכו', ויצא הפסק להכות לכל אחד מהם חמשים הכאות קשות עם הרצועות שבידיהם, ואחר כך להושיב אותם

בתפיסה על עשרים שנה, וכן עשו להם כאשר יצא דבר המשפט. ואחר כך נסע הה"ק תיכף אל רבו הקדוש מראדשיץ לספר לו הנס הגדול אשר קרה לו, שניצל ממות לחיים, וכאשר בא לפניו, פנה אליו הסבא קדישא מראדשיץ ואמר לו בפנים שוחקות: הזכרת מה שאמרתי בתוך דברי התורה בשבת העבר טרם שנסעת לרגלי מסחרך? וסיפר לו שכך היה, והאי דאנהי לו שניצל אז ברגע האחרונה, ואז נתנו שניהם שבח להשי"ת, וסיים הסבא קדישא מראדשיץ ואמר אליו התסבור אתה שהם היו שני אנשי חיל? לא, אלו היו שני מלאכי מעלה אשר ירדו אצלך במיוחד להציל אותך מידי הגזלנים האלו^[קפח].

פועל ישועות

בעיר שידלאווצא היה דר איש אחד ושמו 'יוסקע' שהיה חתן אצל הצורף של נחושת, והוא היה אומן אצל חותנו, גם גיסו בני חותנו היו עובדים עמו שם במלאכה זו, וזה היה פרנסתו ימים רבים. פעם אחד באתה אליו שכנתו הערלית שהיתה דרה ברחוב הזה, ואמרה אליו השמעת 'יוסקע' מה שגיסך אומר, וכאשר לא ידע כמובן אז אמרה לו: הוא אומר, שכאשר ימות חותנך, אביו, לא יניח לך להיכנס לבית המרחשת! שאל אותה 'יוסקע' ואם כן מה את מיעצת לי על זה, אמרה לו עצתי אמונה שתקנה אצלי בית שלי ותעשה לך בית מרחשת של נחשת כמוהו, כי אומן אתה יותר מהם. [והיא אמרה לו כן, מפני שראתה כי הרחוב מלא עם יהודים, ובעוד ימים מועטים יכנו את רחובה 'הרחוב היהודי', ובהאי פחדא הוות יתיבה כי לא יהיה עוד מקום בעבורה בין היהודים, ע"כ רצתה ליפטר מביתה כל עוד שיש חפץ בה], והסכים 'יוסקע' לעצתה, וקנה ממנה את הבית, אבל אחר כך ראה כי הבית צריך תיקון כפליים יותר ממה שעלה לו כל הבית. ונסע לראדשיץ אל הסבא קדישא זי"ע, וסיפר לו היות שקנה הבית מערלית ועתה יהיה נקרא

קפח. נפלאות הסבא קדישא ח"ב ט"ז: מכתבי ש"ב החסיד ר' שלמה הכהן ז"ל, ששמע מאביו הה"צ רבי אליעזר שמואל הכהן זצ"ל מק"ק טאמאשוב יצ"ו נכד הסבא קדישא.

'הרחוב היהודי' אבל מה לעשות עם זה שהתיקון שצריך הבית יעלה בכפלי כפליים ואין בידו מאומה על צרכי התיקון. ואמר לו רבינו כשיבוא לביתו ילווה לו שני מאות זהובים, (שהיה אז בערך שלושים רובל כסף), ויחליף אותם על מטבעות קטנות, ויניח אותם בתוך תיבה קטנה, ויעמיד את התיבה בתוך הארגז ויסגור אותה, ושום אדם לא ילך שמה אצל הארגז אלא הוא בעצמו, ולעולם לא יביט בתוך התיבה, רק בכל עת שיצטרך למעות יתחוב ידו לתוך התיבה ויוציא משם כמה שיצטרך. ושאל 'יוסקע' את רבינו מי ילווה לי, ושחק רבינו הימנו ואמר לו כבר תמצא מי שילווה לך, וחזר לביתו בלילה.

ויהי ממחרת בבוקר כאשר הלך להתפלל, עמד על הדרך איש אחד שהיה מלווה מעות לאנשים ברבית, וראה האיש אותו מרחוק וקראו בשמו 'יוסקע' ויגש אליו, ושאל האיש אותו מדוע פניך זועפים? וסיפר לו 'יוסקע' הכל, שהיה בראדשיץ ומה שאמר לו הרבי זצ"ל, הכל סיפר לו בתמימות, ואמר לו האיש שאם יביא לו שטר על המעות ילווה לו שני מאות זהובים, הדיבורים האלו לא נכנסו באזניו של 'יוסקע' לכן לא בא אליו עם השטר כאשר צוה. לעת ערב כשהלך להתפלל מנחה, שוב ראה האיש המלווה עומד וקורא לו 'יוסקע', ואמר לו למה לא באת אלי עם השטר כאשר צויתי אותך, ואמר לו שחשב בתחילה שהוא שחק ממנו, ויאמר לו האיש המלווה לא בדרך שחוק אמרתי לך אלא באמת, אם תביא לי שטר אז אלווה לך שתי מאות זהובים כמו שאמרתי בתחילה, וכן עשה, והביא לו 'יוסקע' שטר והלווה לו המעות, והוא החליף אותו תיכף על מטבעות קטנות כאשר צוה לו רבינו, וקנה עצים וסיד וכל כלי בנין וכשבא זמן התשלום פרע לו את הכסף, וגמר את הבנין ולא הלך לעבוד עוד אצל חותנו, כי כל הצטרכותו הוציא מדי יום ביומו מן התיבה הידוע רק לו. עבר זמן מה ופגע בו חותנו בשוק ושאל אותו הכי יש לך עוד מזה המעות? [ואמר הן, וזה היה הסוף להצלחתו. דהנה] כאשר בא לביתו והלך כפעם בפעם אל התיבה להוציא מעות מתוכה הרגיש שנתמעט המעות מבכל העת, ורץ תיכף לראדשיץ להודיע לרבינו שנעשה שינוי בהדבר, (עי' מלכים ב' ד. וברש"י שם), אבל תיכף כשבא לפניו ועדיין לא דיבר עמו דבר אמר לו רבינו מראדשיץ: חותנך חכם הוא, (האסט א קלוגען שווער), אני נתתי לך שיהיה לך עשירות וברכה לדורי

דורות והוא קלקל את הכל! אמנם אף על פי כן, כל מה שבנה ועשה מקודם נשאר לו [קפט].

איש יהודי היה ושמו ר' אלי' ע"ה, שהיה דר בעיר ווידאווע הסמוכה לעיר סטערצאוו, והוא היה נוסע כמה פעמים מופתים נגלים, ואחת מהנה סיפר, קדישא זי"ע, והיה לו שם כמה פעמים מופתים נגלים, ואחת מהנה סיפר, שאדון אחד מכפר הסמוך לשם היה מגיע לו חוב, ובכל פעם שבא לתבוע את חובו כעס עליו האדון ודחף אותו, ופעם אחת אף הכה אותו, ונסע לראדשיץ אל הסבא קדישא ובכה לפניו שהשי"ת יעזור לו שיגבה חובו, וסיפר לפני הסבא קדישא איך שמתירא עוד לנגוש אותו לבל יהרוג אותו מרוב כעסו. ואמר לו הסבא קדישא שבל ידאוג כלל, שבמשך איזה ימים יבא האדון לביתו ויחזיר הקרן עם הרבית, ואמר לו ר' אלי' אינני מבקש רבית רק שישב לי הסך שהלוייתי לו, והסבא קדישא חזר דבריו הראשונים פעם שנית שכן יהיה, וכן היה, שתיכף שהגיע לביתו בא האדון עם הסכום ועם הרווחים, וביקש ממנו לבל יהיה בלבו עליו על אשר השמיט אותו זמן רב כל כך [קצ].

הכפר גור הסמוכה לעיר זאלאשיטץ היה שייך לגוי פריץ אחד שהיה דר שמה, ואצלו היה דר יהודי אחד ושמו ר' ליב, והפריץ הלז היה שונא ישראל מאד והיה מעיק להיהודים הדורים אצלו. פעם אחת בבוקר כאשר קם הפריץ משנתו והלך לטייל אצל הנהר שלו, ורצה לצוד משם דגים, והנה ראה ששטים בתוך הנהר בר אוזים (קאטשקעס), והכיר הפריץ שהעופות האלו אינם שלו, ונתמלא עברה וזעם וירה בקשתו עד שהמית אותם, ועוד לא נשכך חמתו בזה ושאל ודרש עליהם של מי היו העופות האלו, ונודע לו שהיו של היהודי ר' ליב הדר אצלו, ושלא אחריו שליח שיבא תיכף אליו, ובדעתו הרשעה היה ליסרו על שלא שמר האוזים שלו שלא ילכו לתוך הנהר שלו, השליח של הפריץ היה אוהבו

קפט. גן ישראל, לקוטי שושנים, אות ס"ז, ששמע מחותנו ע"ה שראה כל זה בעיניו. קצ. נפלאות הסבא קדישא ח"א נ"ח. מכתבי ש"ב הגה"צ ר' משה אייבשיץ זצ"ל אב"ד

וידידו של ר' ליב, והלך תיכף אל ר' ליב וסיפר לו ששלחו הפריץ לאמר לו שיבא תיכף אליו, אבל הוא יעץ לו שלא ילך אליו בשום פנים ואופן, כי בדעתו להרע לו, ר' ליב בשמעו הדברים האלו, שם תיכף לדרך פעמיו, ונסע תיכף לראדשיץ אל מרן הסבא קדישא זי"ע, וסיפר לו את צרתו, וצוהו הסבא קדישא להמתין שמה כמה ימים.

ובאותן ימים עשה אחד מאנשי העיר ראדשיץ ברית מילה, וכיבד למרן הסבא קדישא עם סנדקאות, ובעת שהלך הסבא קדישא אל הברית לקח עמו את ר' ליב, וצוהו שישמש אותו שמה בכל הסעודה, וכן עשה כאשר צוה לו מרן זי"ע, ויהי באמצע הסעודה קרא לו הסבא קדישא ואמר לו תוכל ליסע לביתך לשלום, ויען ר' ליב ויאמר אל מרן הסבא קדישא איך אוכל ליסע הלא ירא אנכי פן יהרגני, כי שמעתי משכיני אשר היה פה שמחפשים אותי בכל יום בביתי, והאנשים שהיו שם בסעודת ברית גערו בו בקול ואמרו לו הוי שוטה, אם הרבי צוה עדיין אתה ירא, סע מהר לביתך בלי פחד ואל תוסיף לשאול עוד שטיות כאלה. האיש ר' ליב נסע תיכף לביתו, כאשר בא על מפתן ביתו סיפרו לו אנשי ביתו שבכל יום ויום מחפשין אותו שלוחים מהפריץ, והיו רוצים לקחתו בחזקה, וגערו בו איך סיכן עצמו לבא מהר חזרה, בלי חקירה ודרישה אם יוכל לבא, אבל הוא אמר אליהם כי הרבי צוה לו שיסע לביתו, אזי אין לי פחד מזה כלל, ואמר על עצמו אם הרבי פטרני לשלום אין לי לפחד כלום. והנה אחר איזה שעות דפקו אצלו שלוחי הפריץ בכח עד שהוכרח לפתוח להם, ולקחו אותו בחזקה והוליכו אותו אל הפריץ, ובבואו אל בית הפריץ הוכרח להמתין שמה בחדר הקודם, עד שהפריץ בעצמו יקרא לו, והוא ישב שמה בחרדה גדולה וארכבותיו דא לדא נקשן, וכבר התייאש עצמו מן החיים ואמר הוידוי, והנה כעבור שעה או שעתיים פתח הפריץ את דלת חדרו וקראו את ר' ליב פנימה, ר' ליב נכנס לתוך חדרו וניגש הפריץ אליו והגביה ידו להכותו, ותיכף בהגביהו ידו נפל אחורנית באין אונים, ובכל כוחו החזיק עצמו, ואחז בשלחן עד שישב על כסאו, והראה בידו אל ר' ליב שילך לביתו לשלום, לאחר איזה

הערות וצייונים

דק"ק סטערצאוו יצ"ו נכד הסבא קדישא, ששמע ממלמדו החסיד ר' משה מרדכי ב"ר אלי' ע"ה בעל העובדא.

שעות נשמע קול רעש ויללות, שהפריץ מת במיתה חטופה, כן יאבדו כל הרשעים [קצא].

מב

הה"ק רבי פנחס ראבינאוויטש זצ"ל מקונצק היה רגיל לספר לפני אנ"ש, ולהתפאר לפניהם שהוא בן הרבי ר' בער מראדשיץ זי"ע, מפני המעשה שאירע לו בילדותו. בעודו כבן חמשה שנים נפל מהעליה שעל הבית על הארץ, שהיו מונחים שם קרשים ישנים, ובנפלו על הקרשים נתחב לו יתד ברזל שהעלה חלודה לתוך אזנו, וירד בעומק עד שנגע לו במוח, והגיע לידי סכנה גדולה ר"ל, אז שלח אביו הה"ק המפורסם רבי נתן דוד זצ"ל משידלאווצא תיכף שליח מיוחד לראדשיץ, ולהזכיר שם לפני הסבא קדישא את הילד החולה, שהוא בסכנה גדולה וצריך לרחמים גדולים. וכבא השליח לראדשיץ והזכיר לפניו את שם הילד, ענה לו הסבא קדישא אל תדאגו עליו, ואמר בזה הלשון, 'עהם נעם איך אויף מיינע פלייצעס' וכן הוה, שתיכף הוטב לו על מכתו, שהיה ממש ממות לחיים, והרופאים ראו כן תמהו [קצב].

מג

פעם אחד בא אל מרן הסבא קדישא מוכר חלב אחד, והתנצל לפניו שחייב להאדון בעד החלב סכום גדול ואין לו לשלם, ובשביל זה כעס עליו האדון ואמר לו, שבעוד ימים אחדים - אם לא יתן לו כל הסכום - יכהו מכות אכזריות וישליך אותו החוצה, ולא היה לו במה לפרנס את עצמו, כי לא רצה להשאיל לו עוד. וצוהו הסבא קדישא שיקנה בחנות איזה חוטי משי ויביאם לפניו, וכאשר הביאם לפני הסבא קדישא לקח אותם בידיו הקדושים ושזר אותם, ובאותו הרגע ממש ששזר את החוטי משי, אחזהו להאדון גרימעניש גדולה בבטנו, עד שלא יכול לעמוד בשום אופן. האדון הבין מיד כי לא דבר ריק הוא, כי מעולם לא סבל על בטנו, ובפרט כי ראה שהיסורים באים עליו פתאום בתקפם, וגם

הערות וצייונים

קצא. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א ל"ו. **קצב.** נפלאות הסבא קדישא ח"ב ו. מפני בנו ש"ב הה"ק רבי אלימלך יעקב יצחק ראבינאוויטש זצ"ל, אב"ד דק"ק סאחינאווי יצ"ו, חתן הה"ק רבי הלל זצ"ל מראדשיץ.

שמע שהיהודי המוכר חלב הדר בחצירו נסע אל הסבא קדישא מראדשיץ בשביל הסכסוך שיש לו עמו, על כן התחיל לחשוב מי יודע אם לא הרבי מראדשיץ עשה לי העונש הזה על ידי המוכר חלב הזה הדר אצלי, וכאשר עומד וחושב, שמע שכבר חזר היהודי מנסיעתו, ושלח תיכף שליח מיוחד אליו, וכאשר בא לפניו ביקש ממנו האדון שיאמר לו האמת ולא יירא מאומה, כי לא יגע בו לרעה ח"ו, ושאל אותו אם היה בראדשיץ והשיב לו הן, אז אמר האדון אם בשביל זה ניחא, ושלח אל ביתו שתי כורים תפוחי אדמה ושתי כורים דגן, וגם פטרו מהחוב, ולהאדון הוטב תיכף ממחלתו [קצא].

מד

הנה מלפנים לא נתנה הממשלה רשיון לפתוח חנות ולסחור עם מעשה אופייה, אלא למי שלמד מלאכת האפייה והיה בקי בה על בוריה, ולכן היה הרבני החסיד מו"ה משה ע"ה מק"ק קונצק יצ"ו בנערותו במדינת פרייסין, ולמד שם מלאכת אפייה ורדיית הפת ושאר מיני מעשה תפיני מתוקים, וגמר שם הבחינה כדי להשיג רשיון הממשלה, ויוכל לאפות ולסחור בלי מפריע, ואחר כך חזר לביתו, והשתדל להשיג הרשיון מהממשלה בעיר קונצק, אבל שכינו האופה הנכרי שהיה דר נוכח ביתו - בידעו ומכירו מה שבדעתו לעשות - עשה תחבולות שונות לנגדו אצל הממשלה שלא ישיג רשיון, ור' משה בראותו כי כל עמלו לשוא וטרחתו ויגיעתו לריק היתה, נסע לראדשיץ והתנצל לפני רבינו הסבא קדישא איך שיגע וטרח הרבה עד שלמד המלאכה הלזו כדי שיהיה לו מצב פרנסה, ולאחר כל אלה יד נכרי באמצע אשר אינו מניח אותו בשום אופן להשיג הרשיון, ועוד חושב ומונה עליו בלבולים שונים כדי להפר את מחשבתו. והשיב לו רבינו בזה הלשון, אל תדאג אל תדאג כי לא ישיג גבולך עוד, והנני בטוח כי עוד ימכור לך הוא את כליו, גם לרבות כלי המרדה שרודה בו את הפת! ונסע לביתו בטוח עם ברכת רבינו, והשיג תיכף הרשיון, ותיכף שכר לו חנות על מעשה אופה, ואפה כל מעשה אופה והיה הולך וגדל עד כי נתעשר מאד, ושכינו האופה הנכרי היה הולך וחסר, עד

הערות וצייונים

קצא. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י: מפי ש"ב החסיד ר' יחיאל יוסף באראן ז"ל נכד הסבא קדישא.

שנתדלדל וירד מטה מטה, עד שמכר לר' משה הנ"ל כל כלי האפיה, ובתוכם כלי המרדה שרדה בו את הפת כדברי רבינו [קצ"ד].

ברכות שמים מעל

פעם באתה לק"ק ראדשיץ אשה עקרה אחת, ובצפרא דשבתא בהליכתה להתפלל [נגשה אל הסבא קדישא], ובקשה מלפניו שיברך אותה שתפקד בזרע של קיימא, והיות שנשאה הסידור בידה, [כי בהיותה אורחת בעיר לא עלתה על דעתה] שאין עירוב בעיר כשאר העיירות הקטנות, צעק עליה המשמש בקודש שאסור לישא בשבת קודש, פיה פתחה בחכמה וענתה ואמרה בלשון צחות 'איך בין אהער געקומען געהאלפין ווערין איך זאל יא טראגין' ואמר הסבא קדישא: יפה דיברה ובזמנה דיברה! וכך הוה, שנושעה אז בדיבוריה וזכתה לבנים חיים וקיימים [קצ"ה].

החסיד הישיש ר' אברהם יהושע ז"ל, מחסידי הה"ק רבי חיים שמואל זצ"ל מחענטשין, התנצל פעם בימי חרפו לפני הסבא קדישא שהוא איש חלוש במזגו ובטבעו, ושאל אותו הסבא קדישא ומה אתה ירא והרי יש לך מאה שנים! וכפי שנודע חי החסיד הנ"ל מכון מאה שנים [קצ"ו].

פוקד עקרות

איש חסיד היה שלא היו מתקיימים אצלו הבנים ר"ל, והלך רגלי לראדשיץ אל מרן הסבא קדישא ושפך לפניו את כל שיחו וצערו, והתמרמר מאד לפניו, וצוה עליו רבינו שבעת שתגיע אשתו קרוב לעת

קצ"ד. נפלאות הסבא קדישא ח"ב מ"ב. מפי נכדו החסיד ר' נתן דוד זאמער ע"ה. קצ"ה. נפלאות הסבא קדישא ח"ב ו: מפי הגה"צ רבי יוסף חיים זצ"ל דומ"ץ בק"ק וולאשצאווא יצ"ו. קצ"ו. נפלאות הסבא קדישא ח"א נ"ח: מכתבי ש"ב הגה"צ ר' משה

לידתה אזי יבא אליו. וכך הוה, בעת שהגיעה אשתו לחודש השביעי בהריונה הקדים ונסע לראדשיץ להזכיר אותה לפניו, אז שאל אותו מרן הסבא קדישא על שם אביו, וכאשר אמר לו 'ירמיהו' צוהו שיקרא את שם בנו אשר יולד לו בשם אביו וגם להוסיף לו שם 'חיים'. והנה בעת שלקח ברכת פרידה ממרן הסבא קדישא, בירך אותו שיהיה לו בן של קיימא, וגמר דבריו הקדושים בלשון הכתוב 'ובני דן חושים', ולא הרהיב עוזו בנפשו לשאול את רבו הק' פירושן של הדברים והכונה בזה, ונסע לביתו. ואכן נפקדה אשתו בבן של קיימא ויקרא לו שם 'חיים ירמיהו' כפקודת מרן הסבא קדישא, אבל לשון הפסוק שאמר לו רבו הקודש בעת פרידתו הימנו היה עוד סתום אצלו, ולא ידע הפירוש והרמז בזה, ולא נח ולא שקט עד שסיפר הדברים לפני כל התלמידי חכמים והחסידים שבעירו, וכל אחד אמר פירוש אחר על זה, אבל לא נכנסו פתרונם באזניו כלל, עד שכתב להרה"ג ז"ל אב"ד דק"ק פרשיסחא יצ"ו את הדברים האלו, אבל גם הוא עם חבריו לא יכלו להשיג כונתו הקדושה, כה היתה לערך שנה שלימה, ובשנה השניה חזר עוד הפעם לפני התלמידי חכמים והחסידים שבעיר להציע זאת, והסכימו ביניהם הפירוש והכונה בדיבוריו הקדושים והרמז בזה הכתוב, שאף על פי שלא היה לדן בן יעקב אלא בן אחד 'חושים' מכל מקום [כתוב בתורה 'ובני' לשון רבים, לפי] שיצאו ממנו בנים הרבה, ונתרבה אחר כך באוכלסין, והיה מן השבטים הגדולים המרובים באוכלסין, כי לבד משבט יהודה היה הוא מרובה מכל השבטים, שהיו להם בנים הרבה, וזאת היתה כונתו הקדושה, שאף על פי שלא נשאר לו רק הבן הזה, מכל מקום ממנו יתרבה המשפחה. וכך הוה, שמבנו ר' חיים ירמי' נתרבה המשפחה שהיה לו בנים ובנות, כן ירבו [קצו].

מח

פעם בא לפני רבינו הסבא קדישא זוג אחד, אשר כבר באו בשנים ולא זכו לבנים עדיין ר"ל, ובאשר שהיה קשה להיכנס פנימה מפני הבאים כי רבו, לזה נכנס בעלה לפניו אל הקודש פנימה, כי לאנשים לא

הערות וצייונים

אייבשיץ זצ"ל אב"ד דק"ק סטערצאוו יצ"ו נכד הסבא קדישא, ששמע מהחסיד בעל המעשה. קצו. נפלאות הסבא קדישא ח"ב ל"ה: מפי ר' אלי' לענקאווסקי ע"ה נכד החסיד ר' יעקב יצחק ז"ל מק"ק בערזין יצ"ו בעל העובדא.

היה קשה לכנוס כל כך כמו לנשים, והתמרמר לפני רבינו וההתנצל לפניו איך שכבר דרשו בהרבה רופאים ולא הועילו, ועתה נודע לו מרבינו, אבל חבל על זה, כי מה יעזור לו רבינו כעת שאין לו עוד שום תקוה להבנות ממנה בבנים, אחר שכבר חדל להיות לה אורח כנשים, והתמרמר לפניו כי מה יועילו לו ההון והעמל, אחרי שאינו מניח בן ליורשו ושיאמר אחריו קדיש, ושאל עצת קדשו אולי יש תקוה לגרשה כדינא דמתניתין (יבמות סד). ושאל רבינו אם גם אשתו התלוה עמו הנה, וכאשר השיב הן צוה עליו הסבא קדישא, שבעת שיברך ברכת המזון אחר הסעודה יקרא אותה פנימה, וכן עשה, ונתן רבינו להבעל מעט יין מכוס של ברכת המזון שיתן לאשתו, ובהושיטו לה היין אמרה לבעלה שיעמיד הכוס עם היין על הספסל, כי הרגיש שנפתח לה מקור דמיה ופירסה, וכן הוה לתקופת השנה ילדה בן לזקוניו[קצח].

מט

פעם אחת בא אל הסבא קדישא איש פשוט מעיר קאליש אשר היה חשוך בנים ר"ל, והתנצל לפני רבינו הסבא קדישא שעשה עד עתה כל מיני רפואות שבעולם ולא הועיל לו, ועתה נודע לו שהעולם נושעים אצל רבינו בכל מיני ישועות, על כן ברצונו גם כן להיות מהנושעים אצלו. והשיב לו הסבא קדישא שהוא עקר בטבע ר"ל, ולזאת אין עצה עבורו, כשמוע האיש מזה פרץ בבכיה, והפציר מאד ברבינו בדמעות שלישי, ואמר שלא יזוז מפה עד שהרבי יבטיח לו עכ"ז שיושע בבנים. ונכמרו רחמי הסבא קדישא עליו, ואמר לו אם כן אני מוכרח לשנות הטבע עבורך, ונתן לו איזה סגולה על זה, ולאחר שעשה הסגולה אמר לו מה בקשתך, והשיב האיש שאלתי ובקשתי בבן זכר דוקא! והיות שהיה אז הסבא קדישא קודם תפלתו ע"כ צוהו הסבא קדישא שיחזור אליו לאחר תפלתו, וכן עשה. ויהי לאחר התפלה אמר לו הסבא קדישא בזה הלשון: חפשתי עבורך נשמה מהיכל הנשמות ומצאתי! והבטיח לו הסבא קדישא בן זכר, והתנה עמו שכאשר יולד לו הבן אזי יודיע לו, כי רוצה רבינו כיבוד בסנדקאות, וכן הבטיח לו.

הערות וצייונים

קצח. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י"ט. מפי החסיד הישיש ר' מאטיל גאלדקארין ז"ל מק"ק שידלאווצא יצ"ו, שהיה באותו מעמד בראדשיץ.

ויהי היום כאשר ילדה לו אשתו בן, ונודע להרב דמתא, ה"ה הגה"צ המפורסם רבי שלמה אייגער זצ"ל, שלח הרב אליו תיכף להגיד שיכבד אותו עם סנדקאות בלי שום טענה ומענה! מתחילה לא אבה לשמוע אליו באמור לו שכבר הבטיח הסנדקאות להסבא קדישא, אבל הרב אב"ד לא רצה לשמוע מזה, ואיים עליו באמור לו שהרב אב"ד יש לו דין קדימה! ובהיות האיש הזה איש פשוט לא הרהיב עוז בנפשו מלסרב כנגדו, ובכן התרצה אליו וכיבד אותו בסנדקאות. ויהי כאשר עברו כמה שבועות נחלה ל"ע הילד ומת, והבין האיש כי לא לחנם אירע לו סבה זו ר"ל, ובודאי תשלומין הוא לו על שלא קיים הבטחתו שהבטיח אל הסבא קדישא זי"ע. והתיישב בדעתו ונסע לק"ק פוזנא, אל הגה"צ הישיש רבי עקיבא אייגער זצ"ל אב"ד דשם, (אבי הגה"צ רבי שלמה זצ"ל אב"ד דק"ק קאליש הני"ל), וסיפר לו כל המעשה, והתמרמר לפניו שיברך אותו בבן זכר. והנה הגה"צ הישיש רבי עקיבא זצ"ל בשמעו דברים אלו נאנח, ואמר למה לא קיימת דברי הסבא קדישא שהבטחת לו הסנדקאות, עתה הסכלת עשו, כי האבדת בידיים את בנך, וסיפר לו שבנו גזר עליו לעשות כן, באשר שהוא האב"ד דק"ק ורק אליו שייך הסנדקאות, והשיב לו רבי עקיבא אייגער לא כן הוא, כי אם הסבא קדישא מראדשיץ המשיך לך נשמה לא שייך הסנדקאות לאיש אחר אלא להסבא קדישא בעצמו, ובכה האיש מאד, ואמר אליו כי לאחר שלא קיים הבטחתו ירא לע"ע לנסוע לראדשיץ לפייס את הסבא קדישא, על כן ביקש את הגה"צ הישיש רבי עקיבא אייגער זצ"ל שיברך אותו בבן זכר, והשיב לו הגה"צ הישיש הני"ל: הנה להמשיך לך בן זכר מהיכל הנשמות זאת הוא ביכולת הסבא קדישא מראדשיץ, ולא אנחנו, אמנם תוכל להושע אצלי בבנות! וכן היה שנולד לו שתי בנות [קצט].

פעם אחת היה הסבא קדישא על שבת קודש בק"ק וולאשצאווא יצ"ו, ונתכנסו החסידים והלומדים החשובים גם מכל העיירות הסמוכים ומכל הסביבות לקבל פני קדשו, ושבתו שם בהעיר, כדי לזכות להיות

קצט. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א מ"א:.

יחד במקום השראת השכינה בשבת קודש, ואכן כל אנשי העיר היו במעמד אחד. לאחר שבת קודש שלח הסבא קדישא אחר אחד מקרוביו ר' דוד ז"ל, והוא היה איש פשוט אבל ירא ה' מרבים, ושאל אותו מדוע לא ראינו אתכם אצל השלחן בכל השבת קודש, הלא אתם קרובים עמי? והשיב לו בפשטות, לא הרהבתי עוז בנפשי לבא הנה, ולדחוק את עצמי בין החסידים והלומדים הגדולים, כי איש פשוט אנכי, וחשבתי בטח כי הרבי יתבייש עם קרוב כמוני שאין יכול ללמוד, והשיב לו רבינו חלילה! אינני מתבייש עם שום איש מזרע ישראל, שהולך בדרכי ה' בתמימות, ואחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו לשמים. אז אמר לו ר' דוד, אם כן הדבר הנני מבקש את כ"ק רבינו לכבדני בזה שיסעוד אצלי, כי מוכן אצלי ב"ה במה לכבדו, ורבינו מילא בקשתו והבטיח לו שיבא. ובאותו היום בא לעיר אדם גדול, ה"ה הה"ק רבי קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין זצ"ל מקראקא, בעל מאור ושמש, ריעו ועמיתו של רבינו הסבא קדישא, וצוה רבינו לר' דוד קרובו שיבקש גם אותו לסעודה, ומאמר הרבי קיים וביקש גם את הה"ק הנ"ל על הסעודה בביתו, והה"ק קיבל את הזמנות כבוד ואמר לר' דוד הנ"ל, שלכבוד חבירו הסבא קדישא מבטיחו שיהיה על הסעודה, והלכו שניהם עם עוד תלמידי חכמים שהיו אז אצלם, על הסעודה שהיה בבית ר' דוד הנ"ל וסעדו אצלו.

ויהי כאשר ישבו יחד אצל השלחן, והבעל הבית ר' דוד עומד עליהם ומשמש אותם בסעודה, שאל רבינו הסבא קדישא את קרובו הבעל הבית, בניך היכן הם, וסיפר והתנצל לפני רבינו כי הוא ובניו קרוב לארבעים שנה אחר הנשואין, ואין לו רק בת יחידה, ועדיין לא זכו עד היום להפקד בבן זכר, שיהיה להם מי שיאמר קדיש אחריהם, ונאנח מאד על זה, באמרו שעל פי הטבע אין ביכלתם להושע עוד בבנים, אחרי שעבר זמן רב כזה והמה כבר באים בימים. ויען רבינו ואמר אליו שיתן משקה אל השלחן וכן עשה, וכדרכו בקודש של רבינו הסבא קדישא, שאם בעת שבא לפניו אחד הנחוץ לישועה שלא כדרך הטבע, היה אז אצלו אחד מהצדיקים הקדושים, לא רצה רבינו לקחת הנס והגדולה לעצמו, אלא היה משתתף את הקדוש אליו, ותלה הנס הגדול והפלא גם בחבירו, עשה כן גם עתה, ואמר רבינו אל חבירו הה"ק בעל מאור ושמש זצ"ל, שיסכים עמו שכעת חיה יפקדו בבן זכר של קיימא, והסכים עמו הה"ק וברכו בבן זכר, וצוה שבעת הלידה יודיע לו, ויהי לתקופת השנה

ילדה לו אשתו בן לזקוניו, ועשה כפקודת רבינו ונסע אליו להודיעו, ורבינו אמר לו שיקרא שמו בישראל 'משה'^ר.

דיין אמת

מלמד זקן אחד מפה ק"ק, הי' לו בביתו בת אחת קרובה לבת ארבעים שנה, שהיתה אלמנה, ומפני עניותה היתה יושבת גלמודה בבית אביה. גם היה אצלו בחור מבוגר אחד, שהיה ריש דוכנא פה ק"ק אצל מקרי דרדקי, וכאשר נחלה המלמד קרא לפניו לפני מותו את הבחור הריש דוכנא שלו הנ"ל, ובכה לפניו והתחנן לו שיתן לו ת"כ ויבטיחו לישא את בתו האלמנה לו לאשה, וגם בזה יהי' לו ביתה והמלמדות שלו, שיהי' להם פרנסה מזה, ונכמרו רחמיו ומילא רצונו בזה, ואחר שמת קיים הבטחתו ונשא אותה לאשה, ודרו שמה איזה שנים ולא ילדה לו, וגם חדל להיות לה אורח כנשים, ולא ידע לשית עצה בנפשו. ומחמת שנתפרסם אז שם הסבא קדישא מראדשיץ ז"ל, שהי' פועל ישועות, לכן עלה בדעתו ליסע אליו, ונתוועד עם עוד מלמד אחד מפה ק"ק, שהי' לו צער גידול בנים ה"י, והלכו שניהם יחד אל הסב"ק על ש"ק, לאחר ש"ק הלכו אל הסב"ק עם הפתקאות, וכאשר הסתכל הסב"ק בהפתקא של המלמד הנ"ל שהי' לו צער גידול בנים ר"ל, הי' נאנח ואמר שאינו יכול לעזור לו, כי הוא רואה שזה בא לו ע"י שפגם פעם בכבוד צדיק גדול שכבר נפטר, והודה שכן היה, שנתערב במחלוקת פ"א על הה"ק בעל אור לשמים ז"ל, שהי' אב"ד דק"ק אפטא יצ"ו. ואח"כ קרא את הפתקא השני, וצוה אל האנשים שהיו בביתו שיצאו מחדר קדשו, וכאשר נשאר האיש עמו לבדו, הזכיר לפניו הסבא קדישא איזה מחטאות נעורים, מה שעשה ביום פלוני ובמקום פלוני, עם כל הסימנים, עד שנזכר והתחיל לבכות, והתוודה והתנצל שזה בא לו לפי שכבר היה יותר מבן עשרים שנה שנתאחר מלישא אשה, מפני עניותו, ואמר להסב"ק שהוא מתחרט על זה בלב שלם. אז הוציא הסב"ק מתיבת השלחן שלו חלה א' מי"ב

ר. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י"ט. מפני החסיד ר' יעקב דוד ב"ר משה ב"ר דוד ע"ה הנ"ל.

חלות של שבת, ולקח סכין בידו וחתך חתיכה קטנה, ונחתך לו בזה קצת בידו הקדושה, וזב דם מידו, וא"ל הסב"ק בזו הרגע הגיעה לזוגתך אורח הנשים, ואחר הטבילה תאכלו מחתיכת חלה זו, ותפקד זוגתך בבן זכר זש"ק, ותקרא להילד שם 'יעקב יצחק'. וממש כן היה, לא נפל דבר אחד מדבריו [רא].

איש אחד ירא ה' היה מחזיק ארענדא אצל אדון הכפר, הפציר בו האדון שיקנה הימנו את תבואת השנה אשר לו, כו"כ חטים וכו"כ שיפון וכיוצא, עד שעלה שוויו בסך י"ח אלף זהובים, סכום עתק בימים ההם, וכאשר האיש סירב לקנות הימנו איים אותו האדון, שבאם לאו יעקור דירתו למקום אחר, אך היות שאין לו לשלם לו הוא נותן לו זמן פרעון לזמן ארוך ביותר, ובאין לו ברירה הוכרח להסכים על המקח, ונתן לו האדון שטר על המכירה. והנה בתחילה היה קשה על האיש למכור כל התבואה שלקח, אך עפ"י סיבה הצליח למכור כל התבואה בעד כל הח"י אלף זהובים. והנה כאשר עדיין לא הגיע זמן הפרעון, ולו היה כמה בנות שהגיעו לפרקן, פרק בתולה נשאת, חשב שיותר חשוב לפזר מעות אלו על נדוניא לבנותיו ולהשיאן, מאשר לפרוע חובו אל האדון הגוי לפני זמן הפרעון. אומר ועושה, השיא את בנותיו בכבוד גדול, עד שלא נשאר לו מכל המעות אלו מאומה, ובנתיים הגיע זמן הפרעון, והאדון התחיל לתבוע חובו אחת ושתיים, ובאשר לא שילם לו התחיל להפחידו כי ייסר אותו בשוטים, כאשר היתה באמנה אתם בימים ההם. האיש לא ידע לשית עצה בנפשו כדת מה לעשות, ויעצו אותו לנסוע אל הסבא קדישא מראדשיץ ולנצל לפניו על מצבו המר. כן עשה, לקח אתו עמו איש חסיד אחד מקורב ונסעו שניהם יחדיו אל הסבא קדישא.

ובנבואם שמה צוה עליהם שלעת ערב יבואו אל היער הסמוך, אשר שם יתפלל תפילת המנחה, ושם יגיד להם. כן עשו, ואמר להם

רא. נפלאות הסבא קדישא ח"א ז. מכתבי הגה"צ ר' אליעזר יהושע הלוי עפשטיין זצ"ל אב"ד דק"ק ראקאו יצ"ו, ששמע מפי החסיד ר' בערל כ"ץ ע"ה, ששמע מהחסיד ר' משה מענטליק ע"ה מק"ק חמעלניק יצ"ו, ששמע מבעל המעשה.

הסבא קדישא שלדעתו מגיע אל האדון רק ק"ן זהובים ולא יותר, [כי האדון תבע הימנו את כל שווי, י"ח אלף זהובים, ולא נכה לו האדון דמי מכירתו אשר מגיע לו מן הדין], והמה דימו בדעתם שלא הבינו את דבריו ע"כ שאלו אותו פעם שנית, ויענה הסבא קדישא הלא כבר אמרתי פעם: לדעתי מגיע אל האדון רק ק"ן זהובים ותו לא, סע לביתך ותשתדל להשיג סכום פשוט זה, ותלך אל האדון ותשלם לו! המה ראו כן תמהו על דבריו וחזרו לעירם, מבלי שיידעו מראש איך ירהבו עוז בנפשם ליתן אל האדון הנכרי ק"ן זהובים בעד ח"י אלף זהובים. והנה האדון עשה את שלו, רדף אותו אחר הממון, והוא השתדל להשיג איזה סכום עכ"פ, עד שבקושי גדול השיג סוכ"ס ק"ן זהובים, והחליפם על מטבעות של נחושת הרבה, ונתנם בשק, ובזה היה לו שק מלא מטבעות, ומסרם אל חתנו שיוליכם אל האדון הכפר. חתנו לקח הימנו השק מלא מטבעות ונתנם על כתפו, על מנת להוליכם אל אדון הכפר, וילך.

על הדרך פגע בו האדון, וכאשר ראה האדון שמוביל שק כסף מלא על כתפו תמה, ואמר לו: כל כך כסף הנך נושא וחותרך אמר שאין לו במה לשלם, אתמהה. אמר לו ק"ן זהובים יש לי כאן בסך הכל, ואם אתה רוצה בו קח ולך. בתחילה שחק האדון על דבריו ואמר ומה אקבל? אח"כ התיישב ואמר בוא עמי לחשבון. חתנו זה הלך עמו לארמונו ובאו לידי חשבון בפרטי פרטיות שחותנו מגיע לו ח"י אלף זהובים. אח"כ אמר לו האדון לחשוב עוד פעם בהחשבון, כדי לראות אם לא טעה בחשבונו, וראה שמגיע לו אלא ק"ן זהובים, ועיין היטב כמה פעמים זה אחר זה עד שנשאר לו בבירור שהלה אינו מגיע לו אלא מאה וחמשים זהובים ולא יותר, והיה הדבר לפלא בעיני האדון עצמו, איך שבתחילה עלה לו החשבון ח"י אלף זהובים כמו שידע מראש, ועתה אחר בירור אחר בירור רואה גם הוא איך שאינו מגיע לו אלא ק"ן זהובים ותו לא. לבסוף הוכרח האדון להסכים על זה, וקיבל הק"ן זהובים על החשבון, וסילק עצמו האדון מכל החוב [רב].

הערות וצייונים

רב. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו, נכד הס"ק, בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א כ'.

רבינו הסבא קדישא טרם יצא טבעו בעולם, תתעטף כידוע בטלית של מלמד, אצל כפרי אחד שהיה מחזיק שם בכפר בית מזיגה אחת, והיה לפניו איש פשוט מאוד, ולא הכירו בו ובמעשיו הקדושים, שהיה מתנהג בהצנע לכת עם עבודתו הקדושה להשי"ת באין מפריע, וארוחתו כל משך ימי השבוע היה לחם צר עם צנון בלבד, אשר הכפרי ערך לו כל יום תמיד. והנה לאחר זמן כשרבינו הסבא קדישא הלך משם, וכבר נתפרסם שמו בעולם, מצא הכפרי את עצמו במצב קשה במצור ובמצוק, כי האדון בעל הכפר הוסיף עליו על דמי שכירת האורענדא, בעת ובזמן שלא היה בידו לשלם אף את חובותיו הקודמים, כי נהפך עליו הגלגל ר"ל, והאדון הגביל לו זמן לשלם את חובותיו, ואם לא יפרע בתוך זמנו אחת דתו אשר כלה גרש יגרש, וגם ענוש יענש במהלומות ועינויים קשים, כדרך הפריצים בימים ההם, אשר עשו הרע אל היהודים האלה אשר דרו באחוזתם, והכפרי הזה וכל בני ביתו חיהם היו תלויים להם מנגד, מפחד ואימת יום המוגבל הממשמש ובא, באין עוזר ומושיע לעת צרה כזאת. והיה כשבתו בוכה ומבכה על קשה יומו, עבר עליו אורח יהודי אחד, וישאלהו מה זה ועל מה זה הוא בוכה ומתמרמר כל כך, ויספר לו כל הקורות אותו עם האדון בעל הכפר, וכי כלתה אליו הרעה באין חונן ומרחם.

האורח התחיל לדבר על לבו וינחמהו, כי עוד יש תקוה לנפשו אם יסע להרבי החדש בראדשיץ, אשר הוא פועל ישועות לכל הבאים אליו, וגם שמו של הצדיק ומראהו הגיד לו. אז הבין הכפרי שזה הצדיק המפורסם הלא הוא מי שהיה מלמד אצלו בביתו, והוא הוא אשר אהב לאכל צנון אצלו, על כן שמע לעצת האורח וישם לדרך פעמיו, בקחתו אתו צנון במדה גדושה, ויביאהו אל רבינו וכה אמר כמדבר איש אל רעהו: הנה הבאתי לך צנון טוב וחריף כאשר הסכן הסכנת לאכול אצלי לארוחת הבוקר, ואתה תראני נפלאות להוציאני ממיצר צרות האדון שלי! רבינו הסבא קדישא קבלו בסבר פנים יפות, ודיבר על לבו תנחומין שלא ידאג כלל, והבטיחו בישועה קרובה כי לה' הישועה. הכפרי שב אל ביתו, ויצאו אנשי ביתו לקראתו בשמחה, וסיפרו לו שהאדון הכפרי נחלה פתאום במחלה אנושה, ושלח לקרא אל הכפרי ואנשי ביתו, ואמר להם שיודע הוא בנפשו אשר בשבילם יצא עליו הקצף הזה, יען דחק עליהם

את השעה, על כן הוא מרחיב להם זמן הפרעון, רק יעתירו בעדו, והיתה להם הרוחה, וידעו והבינו כי יד ה' עשתה זאת ביד מלאכו האי סבא קדישא זי"ע^[ג].

בהיות הרב החסיד ר' יחיאל מינצבערג ע"ה עדיין אברך רך בשנים, והיה סמוך על שלחן חמיו, שאל בעצת רבו הסבא קדישא מראדשיץ, באשר שכבר כלה הזמן המזונות שהבטיח לו חמיו, ובדעתו לפרוש כנפיו לעסוק במסחר, אשר על כן יאמר לו רבו הק' לאיזה מסחר יקח, ויעץ לו רבינו לילך לחפש ולחקור אחר אחד מהפריצים הגדולים ויקנה ממנו חטים, וזה יהיה מסחרו, ודרש דרש עד שמצא, ונודע לו מפריץ (חראביע) גדול אחד אצל עיר איוואנצק, ונסע שמה. והנה אצל הפריץ ההוא אף שהיה מסחרו עם יהודים היה דרכו שלא הכנים אליו בביתו שום יהודי, אלא כל המסחרים היה דרך החלון, והסוחר היה עומד בחוץ, וכן היה עם החסיד ר' יחיאל הנ"ל בעת שהתקשר עמו בברית המסחר, וכן היה בכל עת שנשא ונתן עמו היה דרך החלון כדרכו. פעם אחת בעת בא אליו לקנות תבואה חדשה, ובא לעשות עמו חשבון ולסלק לו החוב הישן, ועשה החשבון על כל הסחורה שלקח ממנו במשך כל העת, וסילק לו החוב הישן, וביקש הימנו שיתן לו הסחורה החדשה. והיה באמצע המדידה שמדדו עבורו מדות החטים החדשים שקנה כדי ליתן לו, צוה הפריץ לקרא לו, והלך אצל החלון שלו, ושאל אותו הפריץ כמה עולה החשבון, וכאשר נתן לו נייר החשבון שחשב הוא, שחק ממנו הפריץ, ואמר לו: שוטה! החשבון אינו עולה כל כך כמו שחשבת וכתבת על הנייר, כי טעית בחשבונך, ונתת לי בערך שלש מאות רובל כסף יותר ממה שמגיע לי, ומעתה אין חפצי עוד לסחור עם שוטה שכמותך, כי למחר עוד יהיה לך טעות אחר, ועוד יהיה לך טעות אלי שנתדלדלת אצלי, והשליך אליו את השלוש מאות רובל כסף דרך החלון, ומהכסף הזה נתעשר מאד^[ד].

ג. נפלאות הסבא קדישא ח"ב מ"א: מפי נכדו החסיד הישיש ר' נח מינצבערג ע"ה. רד. נפלאות הסבא קדישא ח"א כ"ט. מכתבי ש"ב הגה"צ רבי חיים'ל ט"ב זצ"ל ראב"ד דק"ק בריגל יצ"ו, בשם זקיניו הגה"צ רבי טובי' ליפשיץ זצ"ל אב"ד דק"ק בריגל יצ"ו נכד

בגלילת עיר בריגל היה איש יהודי אחד שהיה מחזיק איזה עסק מאדון גוי אחד, ואירע לו שבא שכן אינו יהודי והשיג את גבולו, ששכר את העסק ההוא מהאדון הגוי הנ"ל, והיות באותו פרק נסע הגה"צ רבי זלמן ליפשיץ ז"ל האב"ד דק"ק בריגל יצ"ו לעיר ראדשיץ, על נשואת בנו הגה"צ רבי טובי' עם בת הה"ק רבי ישראל איטשע בן הסבא קדישא, ע"כ שלח היהודי ההוא על ידי הרב ז"ל, פתקא עם פדיון נפש אל הסבא קדישא שהיה מפורסם לאיש מופת ופועל ישועות. וכאשר מסר הרב ז"ל את הפתקא הנ"ל למחותנו הסבא קדישא שאל אותנו רבינו כמה שנים מחזיק היהודי את העסק אצל האדון, וכמה שנים מחזיק הערל הנ"ל, ועל זה ענה אותו שהיהודי מחזיק זה כמה שנים, והאינו יהודי זה זמן קצר שהשיג גבולו, ויאמר הסבא קדישא: אם כן מי נדחה מפני מי, מסתמא הדין נותן שהאינו יהודי נדחה מפני היהודי! וכאשר חזר הרב ז"ל לביתו לק"ק בריגל יצ"ו כבר שמע שהאינו יהודי מת פתאום, והאדון שלח אחרי היהודי שיקח העסק בחזרה, ושאל ודרש הרב ז"ל לדעת באיזה יום ובאיזה שעה נעשה הדבר, ובא על המחקר שהיה ממש באותו שעה שהסבא קדישא חתך משפטו^[יה].

נהוג עלמא שאם מכניסים למדינה סחורה מחוץ למדינה, מה שאין במדינה זו, החוק הוא שעל הספר משלמים מכס על זה, והפקידים חותמים שם את הסחורה בחתימת הממשלה, והוא להעיד שהן המה סחורות כשרות. אולם להיות שהיה המכס רב וגדול מאד ע"כ היה נמצאים אנשים הרבה שהיו מביאים סחורה למדינה בדרך עקלתון, כדי להבריח עצמם מהמכס שהיה ביוקר גדול. ומעשה שהיה באחד שהיה מסחרו עם בד יקר על מלבושים, שקנה מאלו מבריחי המכס הנ"ל שהיו מוכרים בזול כמובן, והסחורות האלו היו חתומים בחתימת הממשלה, שזייף אחד מכוון כדרך חתימתם, ולא היה ניכר שום הפרש כלל בין

הסבא קדישא. רה. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י"ז. מכתבי ש"ב החסיד ר' שלמה הכהן ז"ל נכד הסבא קדישא, ששמע מגיסו של בעל המעשה הנ"ל.

חתימתו לחתימת הממשלה, עד שנודע הדבר ומסרו אותו להממשלה, ובשביל חטא כזה היה ענשו לחתוך את ידיו ר"ל, ולקחו אותו לבית האסורים. ונסע גיסו תיכף לראדשיץ אל רבינו הסבא קדישא, וכאשר סיפר לפניו את כל הענין, סיפר לו הסבא קדישא מעשה מאיש אחר, שהיה לו גם כן משפט, ויצא הפסק מבית המשפט שמגיע לו תפיסה כמה שנים, ובא הנה וצויתי לו שיעשה 'אפעלאציע' להגענעראל 'פאשקעוויטץ', (הלא הוא הגענעראל רוסיא שהיה בעת התקוממות הפולניים הראשונה), אשר היה דר בעיר הבירה ווארשא, והנה כאשר בא אליו עם הבקשה הנ"ל והיה קורא את הבקשה, צוה תיכף להכותב שלו שיכתוב לו שטר חפשי, וכשמוע שם היהודי שהוא משוחרר נתפעל מאד מגודל השמחה והתחיל לנגן שם הזמר 'י רבון עלם ועלמיא, והכה כף אל כף ורקד וזמר בקול, ושאל אותו הגענעראל 'פאשקעוויטץ' מה אתה מנגן, והשיב לו שהוא מודה ומשבח להשי"ת שנתן במחשבתו של הגענעראל יר"ה לזכות אותו במשפט ולהוציאו חפשי, ושחק הגענעראל ופטרו אותו לשלום.

והנה כאשר גמר הסבא קדישא מלספר צוה עליו שיסע אל הה"ק רבי ירחמיאל זצ"ל מפרשיסחא, ויאמר לו בשם קדשו שימחול לבא לכפר פלוני הקבוע ביניהם, וגם בעל הבקשה יבא שמה, ושם נחזי כדת מה לעשות עוד, (כידוע שהיה מנהגי שני קדושים אלה להתראות פעם אחת בחודש, במקום ובזמן מוגבל, ושם קבעו וגזרו הנהגת העולם על החודש, אמנם כעת ביקש הסבא קדישא שלמען היהודי האומלל הזה יקדם קצת ולבוא במקום המוגבל ביניהם). וכשבאו לאותו כפר המיועד להם, נכנסו חדר לפנים מחדר והמתיקו סוד ביניהם, ואחר כך יצא ראשון מהם הסבא קדישא זי"ע ואמר לו: כשיבא לפני הגענעראל 'פאשקעוויטץ' יודה על האמת שהוא עשה החותם! וכן עשה, בבואו לפני הגענעראל הודה על האמת, ושאל אותו הגענעראל וכי הנך מבטיח לי שלא תעשה עוד כזאת, וכאשר השיב לו הן פטרו הגענעראל לשלום, ואמר לו: פעם ראשונה הנני מוחל לך! [ר"ו].

הערות וצייונים

ר.ו. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י"ג. מפי החסיד ר' מרדכי יוסף ז"ל, ששמע מהחסיד ר' יוסף בלומנפעלד ז"ל מק"ק וולאשצאווא יצ"ו.

גלוי עינים

בעיר וולאשצאווא היה אחד שהיה מסחרו להוביל חביות יי"ש לעיר ראדאם, ובכל פעם שנסע לרגל מסחרו לראדאם נסע דרך העיר ראדשיץ, ונתן למרן הקדוש מראדשיץ איזה זהובים, כי כן קיבל על עצמו האיש מתחילה, שמכל נסיעה עם היי"ש לראדאם יתן איזה סכום לרבינו, והוא יתפלל בעדו שיצליח במסחרו, וכן עשה והצליח בכל פעם. פעם אירע שנסע במכוון דרך עיר אחרת, כדי להעלים נסיעתו ממרן הסבא קדישא, ולהבריח עצמו מן המכס הנ"ל, ויהי בהיותו בראדאם בפתחו החביות יי"ש להסוחרים והקונים שהרגילו לקנות אצלו, הרגישו ריח רע עד שברחו כל הקונים ממנו, ולא רצו לקנותו אפילו בזול, ובראות האיש זאת, גמר בלבו שימכור אפילו ברבע המחיר או פחות, ובלבד שיהיה לו איזה פדיון להסבא קדישא, ועל הוצאות הדרך חזרה, וביקש מאיזה אנשים שיקנו אצלו בעד רבע המחיר, ומחמת שהוזיל המחיר עד מאד קנו אצלו כמה אנשים, אבל לא ארכה השעה ואף אלו הביאו לו חזרה החביות שקנו הימנו, באמרם שאי אפשר לטעום ממנו מגודל הסירחון וריח רע, והוכרח להחזיר להם התשלומין. האיש ראה כי לא דבר ריק הוא, והבין כי בא לו ההפסד הגדול הזה מחמת שרצה להבריח עצמו מהמכס המעט שהתנה, והבטיח לתת מנה יפה למרן הסבא קדישא מראדשיץ. כשחזר לביתו נסע תיכף לראדשיץ, ויספר לרבינו את אשר קרהו עם היי"ש בראדאם, ויאמר אליו מרן הסבא קדישא מדוע גזלת ממני את תרומתי, אז פייס את מרן הסבא קדישא ושילם את המכס הקצוב שהבטיח ליתן, ונתן לו את ברכתו הקדושה, והיין החומץ הסרוח נתהפך ליין טוב ומשובח, והרויח אחר כך מאד מזה היין, ומאז היה נזהר מאד לבל העלם ממנו שום דבר מהמסחר אשר עשה, ולקבל בכל פעם את ברכתו^[1].

החסיד המפורסם כש"ת מו"ה אהרן זצ"ל מק"ק שטעקאטשין יצ"ו, אבי הגה"צ ר' זאב נחום זצ"ל הרב מביאלא, היה מסחרו שהוביל

רז. מגדל דוד י"ב: מפ"ה הג"ר ר' יוסף פישל ז"ל דומ"ץ דק"ק מינעכאו יצ"ו.

סחורה מלייפציג. פעם אחת בא עם סחורה וחפשו אצלו השלטונים, ומצאו אצלו הסחורה ונטלוהו הימנו, (כי מחוקי המדינה, שעל המוביל סחורה מחוץ לתחום שלם מס עליהם אצל הגבול, הנקרא 'אפצאהלן', והוא לא עשה כן), ועשה 'אפעלאציע' ויצא חייב, ורצה לעשות עוד פעם 'אפעלאציע' אבל התיירא שמא יצא חייב גם בפעם הזאת, והנימוס היה אז שאם יצא חייב באפעלאציע גם בפעם השנית אחת דתו להמית. ונסע לראדשיץ אל הסב"ק זי"ע, ורבינו ביקש ממנו חמשים טאלער, וסירב ר' אהרן ליתן לו הסכום הזה, והנה נטלוהו לבית השר בווארשא והיה שם לילה אחת, ובכה מאד ונרדם. והנה רואה בחלום שבאו אליו הרבי מלובלין זי"ע והה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע, ואמרו לו שאם יקבל על עצמו לומר י"א פעמים הפסוק [או הפרשה] 'פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן' אזי מבטיחים המה לו שיצא לחפשי! ומיד הקיץ משינתו, וקיים מה שאמרו לו, ואכן נתקיים דבריהם ולמחרתו יצא לחפשי. אבל בזמן מועט אחר כך נחלה ר"ל ונפל למשכב, ונסע בנו ר' ישראל מאיר ז"ל ללעלוב על ההילולא להתפלל שם עבור אביו, ושמע שם שהסב"ק מראדשיץ מתפאר עצמו שעל ידו ניצול, והראיה על זה הוא, שתיכף ומיד שהקיץ משינתו שר הזמר הללוי אודה ד', ויודע זאת כי הוא בעצמו היה שם עם הרבי מלובלין ועם הרבי ר' דוד מלעלוב זי"ע ושמע ששר. וחזר בנו לביתו בשטעקאטשין וסיפר את כל זאת לאביו, וראה שהוא אמת, מחמת שלא היה שום איש אתו, ומאין יודע הרבי מראדשיץ ששר המזמור הלז, ואם כן ראיה הוא שעל ידי הרבי מראדשיץ נחלה, מחמת שסירב ליתן לו החמשים טאלער, על כן שלח לו מאה טאלער לפייסו, ולא הסכים לקבל אלא חמשים טאלער כמו שרצה מקודם, ונתרפא^[יח].

מפליא לעשות

פעם בא לרבינו איש חסיד אחד עם בתו הבוגרת, אשר כבר הגיעה לפרק בתולה נשאת ולא נזדמנה לה שום שידוך, כי מלבד סיבת

רח. שפתי קודש כ. ששמע מבעל המעשה וסיים: ואני הכרתי להבן הנולד ר' יעקב יצחק הנ"ל, והי' י"ש ומופלג בתורה, והוליד בנים זש"ק טובים.

הדחקות שהיה ביתו ריקם, נתוסף לזה עוד חסרון שהיה בעוכרו, שהיתה בתו קטנה בקומתה מאד כמו בת ד' שנים, אשר לא היתה מהמעלות היתרות, והתמרמר מאוד לפני רבינו על מר גורלו ר"ל, והפציר בו שיעורר רחמים עליו שיזכה לישועה שלא כדרך הטבע, שיזדמן לו במהרה שידוך הגון עבורה וגם שיוכל לפזר לה נדוניה בהרוחה כנהוג, וצוה לו רבינו שישבות אצלו בשבת קודש וכן עשה. ויהי במוצאי שבת קודש בעת סעודת מלוה מלכא, צוה לו רבינו להגיש אליו את בתו, והניף את ידיו הקדושים למעלה מראשה, ובירך אותה ונתגדלה קומתה, והגביה ידיו הקדושות עוד למעלה ונתגדלה עמו קומתה, וכן עשה איזה פעמים עד שהגיעה קומתה למדה הממוצעת, ואז שאל את אביה אם מידתה כבר די, וענה ואמר ברוב שמחה והתפעלות: די! ובירך אותו רבינו הסבא קדישא שיזדמן לו שידוך הגון במהרה עבורה, והחסיד נסע לביתו שמח בישועה ובטוח בברכת הצדיק, וכן הוה שלא ארכה השעה ונזדמן לה שידוך הגון, ובהשתדלות רבינו המציאו לו מעות נדוניה, והשיא את בתו בכבוד הראוי^[רט].

בכפר אחד היה דר יהודי אחד ושמו עוזר, והוא היה איש גבה קומה מאד, רחב כתפים, וגבר אלים מאד, ופרנסתו היה שהמציא לבני העיר אווזים ותרנגולים וחלב וכדומה, ואיכרי הכפר היה מכנים אותו בלשון סגי נהור בשם 'עוזריק', שהוראתו 'עוזר קטן'. אירע פעם אחד שהיה מוליך אווזים בדרך למכור לבני העיר, ופגעו בו הקאזאקין (אנשי צבא רוסיא) בדרך, ולבו נמס בקרבו מגודל הפחד והאימת מות שלא יזיקוהו, שכן היה דרכם לעשות בעת פגעים איש יהודי הולך בדרך יחידי, להכות אותו או לבזהו. והנה כאשר עברו מעל פניו ולא הרעו לו גדלה שמחתו מאד, אבל לא ארכה השעה וכאשר הלך לדרכו הלאה, פנה אליו קאזאק אחד שיצא מבין השורות של החברותא שלו שרכבו הלאה, ורכב בחזרה אל עוזר היהודי, וחירף וקילל אותו, והלקה אותו בהרצועה אשר בידו, ואחר כך לקח החנית שלו ודקרו לתוך אוז אחד ולקח האוז עמו

הערות וצייונים

רט. נפלאות הסבא קדישא ח"ב כ"ג: מפי ש"ב החסיד ר' אהרן ז"ל שקיבל מאבותיו הקדושים.

על הסוס שרכב. ויהי כראות זאת היהודי לא יכול עוד לכבוש את כעסו, ונתן מכת לחי להקאזאק ברב כח, ומיד נפל הקאזאק מעל הסוס ומת. ויהי כשוך חמת היהודי וראה את אשר עשה התחרט מאד על הדבר הזה, אבל את הנעשה אין להשיב, וחשב עצה בלבו איך להעלים הדבר, ועלה בדעתו ראשית לקבור את ההרוג שלא יודע הדבר, אבל הופרעה עצתו כי כאשר רכבו הקאזאקין איזו פרסאות בוודאי ראה השר אלף (גענעראל) שלהם כי קאזאק אחד חסר מן השורה, וצוה השר לשני אנשי חיל שירכבו בחזרה ויחפשו את הקאזאק הנאבד וכן עשו, וחפשו אותו עד שבאו למקום שעמד שם עוזר היהודי, שהיה טורח ומטפל בקבורת הקאזאק, וכאשר ראו אותו צעקו עליו הוי, יהודי אומלל, יהודי רוצח שהרגת אחד מאנשי הצבא, מרה תהיה אחריתך, והתליה מוכן לך. היהודי כשראה שלא יכול להכחיש הדבר, הודה שהוא הרגו, והצטדק שלא היה בכוונה רק שגגה יצאה מלפניו, כי לא הכהו רק מכה אחת על פניו, מפני שחטף וגזל ממנו אוז, אבל לא הועיל כלום בהתנצלותו, כי השני קאזאקין אסרו אותו על אחד מהסוסים ורכבו עמו אל השר האלף שלהם, וספרו לפניו שראו שהיהודי הזה רצה להעלים חטאתו שלא יודע הדבר על כן רצה לקברו, אבל הם פגעו בו בשעה הראויה שלא הספיק עוד לקברו. כאשר סיימו לספר כבדוהו בשוטים שבידם, ואחר כך הובילוהו לעיר הקרובה ומסרו אותו ביד שוטרי העיר, והשוטרים אסרו אותו בבית הסוהר איזו חדשים, עד שהניח ערבון סכום רב שיניחו אותו לחפשי עד המשפט. והיהודי כאשר יצא מהתפיסה לא ידע מה לעשות, ולמי לפנות לעזרה, אם לא אל אבינו שבשמים, וביקש מהשי"ת שיזמין לו עצה איך להנצל, ועלה בדעתו כאשר נשמע מהסבא קדישא מראדשיץ בעולם למופת הדור ופועל ישועות בעולם, ורבים נוסעים אליו להושע על ידי קדושתו ותגזר אומר ויקם לך, גם אני אסע אליו לקבל ברכתו, שיעזור לי השי"ת שאנצל ממצוקה הזאת, וכן עשה ונסע לראדשיץ.

וכאשר בא בקודש פנימה שפך מר שיחו וצערו לפני רבינו ובכה מאד, עד שנתרגש רבינו ואמר אליו אל תבכה עוד, רק שמע נא אשר איעצך: הנה בעיר הבירה ווארשא דר השר צבא הראשי (פעלד מארשאל) של אנשי החיל, ותלך אליו ויעזור לך השי"ת שתצליח בדרכך. כשמעו עוזר היהודי עצתו של רבינו רעד אחזתהו, כי איך יוכל לגשת אליו לבדו

בלי שום השתדלות ובקשת רשות (הנקרא 'פראשעניא') אל הגענעראל הראשי בכבודו ובעצמו, הלא בשמעו שהרג אחד מאנשי הצבא, בטח ירה בקשתו אליו וימית אותו בלי שום ספק, אבל דברי רבינו חזק לבבו לבל יפחד מאומה, שכיון שציוה לו רבינו יוכל לסמוך עליו שלא יוכלו לנגוע בו לרעה, ואין להרהר אחר דבריו כלל. ונסע לווארשא והלך אל הגענעראל, אבל לבו פעם בקרבו מגודל הפחד, כדרך שהולכים אל המלך, והנה כאשר בא אל הפתח הקיש על הדלת, ותפתחה לו שפחת הגענעראל ושאלה אותו מה הוא רוצה, וענה שיש לו ענין נחוץ לדבר עם האדון הגענעראל, ונכנס בחדר הפרוזדור והנה אשת הגענעראל באה לקראתו, והיא הכירה אותו עוד מכבר אבל הוא לא הכיר אותה והתחילה לשמוח עמו כמוצא שלל רב, אבל הוא עמד נבהל ומשתומם מאד על השמחה שלה עמו, ומאין היא מכירה אותו, אשת הגענעראל בראותה מבוכתו של האיש, הבינה שהוא לא מכיר אותה, נגשה אליו ואמרה לו האם אין אתה מכיר אותי? הלא אני נתגדלתי באותו הכפר שאתה דר בו, והייתי משרתת לנפח אינו יהודי שכן לאביך, ואני מכירה אותך היטב, אז נזכר הימנה והכירה, ומה שמתחילה לא הכירה מפני שעלתה מבירא עמיקתא לאיגרא רמה, מטלאים וטלאות לבגדי מלכות. ונחה דעתו, ושאלה אותו מה בקשתו ותעש, וסיפר לה מר נפשו והאסון שאירע לו מהחל עד כלה, כשמעה את צרתו ניחמה אותו שאל יפחד מאומה, ולא יאונה לו שום רע ח"ו עבור זה, כי לא הרג אותו בכוונה רק בשגגה, וכך הוה כי הלכה אל בעלה וביקשה אותו שיחוס על היהודי ויתן לו חופשה ולא יעשה לו שום רע ח"ו, עד שפעלה אצלו את בקשתה, ויקרא הגענעראל את היהודי אליו וצוה לו שיספר לו כל הענין בלי שום פחד, וסיפר לו הכל בקול בוכים, ואמר לו הגענעראל, יהודי אל תפחד כלום, לך לשלום לביתך כי לא חסר לי קאזאקין, יהי קאזאק אחד פחות, והאיש הלך לביתו בשמחה ובטוב לב, ונסע תיכף לראדשיץ לבשר הבשורה ולתת תודה לרבינו הסבא קדישא, אשר נושע בזכותו ועל פי עצת קדשו זי"ע[ר].

הערות וצייונים

ר.י. נפלאות הסבא קדישא ח"ב כ"ד. מכתבי ש"ב ה"צ רבי נתן יעקב פערל ז"ל מק"ק קונצק יצ"ו, ששמע מהחסיד רמ"ח ראטמאן ז"ל, ששמע מאביו שזכר מעשה זו שהיה בימיו, ושהיתה מפורסמת גם בין אומות העולם.

בכפר אחד במחוז קיעלץ היה איש אחד שהחזיק חליבה (שווייג) אצל אדון הנקרא 'חראביע' (פריץ), וכידוע משלו אז הפריצים באחוזתם כמו קיסר במדינתו. פעם אירע שהיה האיש דחוק מאד ולא היה לו לשלם שכר הארענדע, עד שנשאר חייב כסף לכמה שנים, וחרה להאדון מאד, ונתן צו שבאם לא ישלם לו החוב לזמן מוגבל, אזי יעשה בו שפטים וייסרהו במהלומות קשות. האיש הזה בשמעו הפקודה האיומה הזאת נמס לבבו בקרבו מגודל הפחד, ויסע תיכף לראדשיץ ויספר למרן הסבא קדישא, והתמרמר לפניו מאד על פקודת האדון, אז צוה לו מרן הקדוש שיגיש לו נייר חלק, והביא לו וישם אצבעו הקדוש על הנייר, ורשם עליו באצבעו כעין כתיבה, ויקמוט הנייר כמו מכתב וימסור לו, באמור לו תתן את המכתב הזה להאדון אשר אתה דר אצלו. והוא בגודל אמונתו הפשוטה לא שאל מאומה, ונסע לביתו עם הנייר הזה. באמצע הדרך עלה על דעתו לפתוח את המכתב, ולעיין בו ולראות מה שרשם רבו הקדוש באצבעו במהירות נפלא, אבל מה נשתומם מזה שלא ראה שום תמונת אות, אלא הנייר היה חלק כבתחילה, ויירא מאד לנפשו שלא יהיה ללעג ולקלס בעיני האדון, ושלא יחרה אפו עוד יותר עליו ויכהו מכת מות על ידי זה, כי זה היה משפטו, וחשב על זה איזה זמן כדת מה לעשות, כי לא ידע לשית עצות בנפשו, עד שבטחונו ואמונתו במרן הקדוש חזקו עליו, וגמר בלבו שיתן זאת להאדון באופן, שבבואו לאדון יטה את עצמו כאלו הטה לכבודו, ועל ידי זה יפול הנייר מחיקו, והוא יגביה זאת ויתן להאדון ויעשה את עצמו מחפש כאילו נאבד לו המכתב האמיתי, וכן עשה, כבואו אל האדון הטה עצמו כנגדו ונפל המכתב מחיקו, וניגש האדון בעצמו והגביה המכתב מן הארץ, ויפתחו ויקרא מתוכו כדרך כל המכתבים, ולקח כלי כתיבה ועשה חשבון, ושהה איזה זמן וראה שעוד מגיע להכפרי איזה סכום, וחשב אולי טעה בחשבונו וחשב עוד הפעם את החשבון, אבל מה גדל תמהונו מזה כי ראה שהחשבון אמת וצדק, והוציא האדון מכיסו את כל הסכום שחייב, ונתנם להאיש הכפרי ופטרו לביתו לשלום עם דברי פיוסים^[ריא].

ריא. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י"ג: מפי החסיד ר' מרדכי יוסף ז"ל, ששמע מהחסיד ר'

איש מלחמה

סב

פעם אחת אירע שהיה עת צרה ליעקב, שהממשלה היה מוכנה להוציא איזה גזירה רעה על אחינו בני ישראל ה"י, והראה הסבא קדישא לאחד מהחסידים החשובים, ואמר לו בזה הלשון: ראה בני, תחת הקנאפע (הסאפע) הלז מונחים כל הכתרים של שרי מעלה מכל אומות העולם! בזה הראהו רבינו עוצם גדולתו בין שרי מעלה של כל אומה ולשון^[ריב].

סג

פעם בעת אשר המלכות רוסיא הכינו להוציא גזירות רעות על היהודים אשר במדינתו, ואנשי המדינה עדיין לא ידעו מזה, אז קרא הסבא קדישא למשמשו ר' נחמן בנשף בערב יום, וצוה אותו לסגור דלתי החלונות, ויכבד הבית כולו היטב, וגם מהמפות יברור משופרי דשופרא וישטחם על השלחנות הנמצאים בביתו, ואחר כך ידליק נרות בכל הבית סביב, כעין יום טוב. וכן עשה כאשר צוה עליו רבינו, ולא הרהיב עוז בנפשו לשאול מה זה ועל מה זה. ואחרי ככלות לעשות הכל כאשר נצטוה, שלחו הסבא קדישא חוצה, והזהיר עליו מאד, לבל ירהיב לבו לגשת אל הבית ולהביט אל תוך הבית פנימה. המשמש ר' נחמן הבין שדבר גדול יעשה כעת בהחבא, לכן לא יכול לעצור את עצמו מבלי הביט אל החדר, ובלאט נגש אל הדלת והציץ דרך חור המפתח לדעת מה נהיה שם, וממראה עיניו התעלף ונפל לארץ ואין איש להקימו, כי מגודל הקור וחשכת לילה עצרו בעד כל אדם ללכת שמה בעת הזאת, אלא רבינו לבדו הרגיש תיכף בהתעלפותו, ורץ תיכף אליו החוצה ושפשף אותו היטב ביין, ועוררהו להשיב את נפשו אליו, והוכיחו אחר כך על אשר לא הטוה אוזן קשבת לקול אזהרתו מתחלה, שלא ירהיב לבו לגשת שמה להביט תוך חדרו, רבינו שב אל חדרו והמשמש הלך לביתו. למחרת בבוקר כאשר בא המשמש אל בית הסבא קדישא שאל אותו רבינו מה

הערות וצינונים

יוסף בלומנפעלד ז"ל מק"ק וולאשצאווא יצ"ו. ריב. נפלאות הסבא קדישא ח"ב כ"ו: מכתבי ש"ב החסיד ר' יעקב יצחק גאטשאל ז"ל בהה"צ רבי בנימין זצ"ל מראדשיץ.

ראה אשר על ככה התעלף וכמעט פרחו נשמתו, והשיב המשמש שראה אדם גדול ותוארו כתואר פני מלך, והיה לבוש בגדי מלכות וכתר מלכות בראשו, ומושב מלכים כסאו, ועם מרן הסבא קדישא ידבר בנחת, וכאשר ראה אותו נפל עליו אימה גדולה ונבהל מאד מפניו. ואמר לו רבינו הסבא קדישא שזה היה השר של מעלה הממונה על מדינת רוסיא האדירה, וכאשר ראיתי שמלכות רוסיא רוצה להוציא גזירות רעות על היהודים אשר במדינתו, אשר לא נשמע עוד כזאת בשום מלכות, אזי המשכתי אלי את השר של מדינת רוסיא, ודיברתי עמו כל הענין באר היטב, שבאם לא יראה להשקיט תיכף ולבטל הגזירות רעות האלו שלא יצאו לאור, אזי אעקור את כל ממלכת רוסיא מידו ואמסור אותה למלכות הטובה ממנה, והבטיח לי שלא יגזור גזירה רעה מעתה, והגזירות ישנות לא יצאו לאור, ומי יודע מה היה אם לא הייתי רואה מקודם את הנולד, מה היה יכול לצמוח מזה, וצוה עליו רבינו שלא לגלות אוזן שום בן אדם מאשר ראה ושמע כעת כל ימי חייו, כי בנפשו הוא אם יספר. ואכן לאחר הסתלקות רבינו זי"ע סיפר המעשה הזאת לאנ"ש, מה שבעיניו ראה ובאזניו שמע, בהקיץ ולא בחלום [ריג].

סד

בעת ובזמן שזרח שמש הסבא קדישא בראדשיץ היה דר סמוך להעיר אדון אחד שהיה לו בית חרושת של צוקער, והיה שונא ישראל גדול, וימכור את הצוקער וכל פרי אדמתו בזול גדול, וכוונתו היה לקפח פרנסת היהודים. וכאשר סיפרו זאת אל הסבא קדישא צוה לרתום לו עגלה ויסע אל מקום משכן כבוד האדון הנ"ל. בהגיע סמוך לארמון האדון כסה פניו וראשו במלבוש העליון שלו, וסבב את כל המקום שעליה עומד בית החרושת הנ"ל, וחזר לביתו נאוה קודש. אחר כמה ימים הקול נשמע כי הצוקער וכל כלי בית החרושת הנ"ל נתמלאו תולעים, והצוקער נבאש לשמחת כל היהודים. אולם האדון הנ"ל היה גם מכשף גדול, וידע מי שעשה לו את הדבר הזה, וישם אל לבו לנקום בו את נקמתו. פעם אחרי תפילת ערבית נכנס הסבא קדישא לבית מדרשו, ויקח עשרה אנשים

הערות וצייונים

ריג. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו, נכד הס"ק, בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א כ"א:.

ויביאם אל ביתו, וישאל אותם מי מהם מתנדב להיות ניעור אצלו כל הלילה, וכולם התנדבו להיות נעורים בלילה הזה, ובתוכם השו"ב דק"ק ראדשיץ יצ"ו. ויתן להם הסבא קדישא יי"ש ועוגות, ותיכף נפלה תרדמה על האנשים האלה, ואת השו"ב צוה הסבא קדישא לעמוד בפתח בין חדרו ובין חדר האנשים, ויאמר לו: כל אשר תראה ותשמע בלילה הזה לא תירא ולא תחת, כי לא יאונה לך כל רע, אלא תעמוד כל העת ותסתכל בפני, אך כאשר תראה אותי מלובש בבגדי אשכנז תפנה מפני, עד אשר שוב תראה אותי מלובש בבגדי הרגילים האלה. והנה מלא הסבא קדישא את מקטרתו והדליקו ויעשן, וילך בחדרו אנה ואנה, ופתאום נשמע קול רעש בחוץ, איך שהתחילו ליפול אבנים גדולות על גג הבית, ואח"כ נשמע קול נהמת כל מיני חיות רעות סביב הבית, והשו"ב עמד כל העת על המשמר והתחזק ולא הסיר עין מרבינו הסבא קדישא. פתאום ראה את הסבא קדישא מלובש במלבושי דייטש, תיכף הלך משם וישב בין שאר האנשים הנרדמים שם, וכעבור חצי שעה יצא הסבא קדישא מחדרו בפנים שוחקות, ויעורר את האנשים הנרדמים האלה, ויספר להם רבינו כי בעזרת הוי"ה ב"ה נצח את האויב, אם כי בא עליו בכח כשפים. אחרי כמה שבועות עקר האדון את דירתו משם, כי ראה ונוכח שקצרה ידו לערוך מלחמה עם מי שתקיף הימנו בקדושתו ובטהרתו^[ריד].

ס"ה

פעם אחת בהיות הסבא קדישא בעיר ניישטאדט באו אליו שתי אופים, והתנצלו לפניו שעד עתה התפרנסו בכבוד גדול, ועתה קם ערל אחד והשיג גבולם, ופתח חנות עם מעשה אופה מול מקום דירתם, ועל ידו ירדו ממצבם, וביקשו ממרן הסבא קדישא עצה כנגדו. והשיב להם רבינו שרוצה לראות את החנות של הערל, וכן עשו, בנסוע הרבי בלילה צוה לעגלונו שיסוב דרך הרחוב ששם החנות של הערל, וכאשר עברו דרך החנות של הערל צוה להעמיד מרכבתו לכמה רגעים, וירד מעל מרכבתו והביט בחנות על כמה רגעים, תיכף אח"כ נסע הסבא קדישא

הערות וצייונים

ריד. סיפורי נפלאות מגדולי ישראל אות מ"ח, בשם השו"ב דק"ק ראדשיץ ע"ה בעל המעשה.

משם וצוה להעגלון שחיש מהר יסע משם. והנה בתוך רגעים אלה שהביט בה הסבא קדישא נעשו פלאים, שנתרבו תולעים והותלעו כל מעשה המאפה שנמצאו שם, ועלה ההפסד לסכום גדול, והערל היה מכשף גדול והבין מי עשה זאת, על כן רדף אחריו רוכב על סוסו, ולקח עמו כלי זין ורצה להרע לו אבל לא השיגו, ורדף אחריו עד לעיר ראדשיץ, והסבא קדישא ברוח קדשו הרגיש שהערל רודף אחריו העירה, נתן תיכף צו לאנשי ביתו שיסגרו היטב הדלתות, ולא יפתחו אותן עד שהוא יצוה, אף אם ידפקו בחזקה, וצוה לתלמידיו שישבו ללמוד גמרא, והסבא קדישא הלך בחדרו אנה ואנה, ועשה תנועות שונות כדרכו בקודש, פתאום שמעו הלומדים קול חצים ונתבהלו מאד מהרעש, אז נתן הסבא קדישא זי"ע הודיה להשם יתברך אשר הציל אותו מהמכשף שרצה להמיתו, ולבסוף נתהפך הדבר עליו, שהמית המכשף את עצמו, כי ראה כי לא יוכל לו, ואחר כך יצא הסבא קדישא מקודש פנימה להתפלל ערבית בשמחה רבה [רטו].

מוציא אסורים

הנה ידוע שגם בעיני הדיבוקים, לגרש ולהבריח אותם, היה לו להסבא קדישא כח גדול מאד, עד שנהרו אליו מכל קצוי תבל, פעם אחד אירע, שעוד בתחילת כהונתו, שלא היה מפורסם כל כך, הביאו לפניו נערה אחת ממדינת אונגארין שנדבק בה רוח רעה ר"ל, והיה לפלא בעיני כל הרואים שיארע זאת לנערה כה קטנה. וכאשר שאלו האנשים החסידים על הנערה, אמרו שנערה זאת נפגעה ר"ל בעת שהלכה למרתף יין להביא יין אל השלחן, וכאשר עלתה מן המרתף בנר כבוי לא היתה עוד בדעתה, וצעקה רק שיסעו עמה לעיר ראדשיץ אל הצדיק משם, אבל האנשים אנשי הבית לא שמעו עוד מעיר הזאת, ולא ידעו שיש עיר כזאת בעולם, אבל אחר החקירה ודרישה עלה בידם להודע איפה

רטו. נפלאות הסבא קדישא ח"א מ"א. מפי ש"ב החסיד ר' יחיאל יוסף באראן ז"ל מראדשיץ, נכד הס"ק.

היא העיר הזאת, ובאו עמה לראדשיץ. והנה שהו שם מספר שבועות עד שיכלו להיכנס פנימה, וכשנכנס האיש ההוא אל הקודש פנימה, שאל אותה רבינו את מהותה, וסיבת הדבר איך נתגלגל הדבר שבאת הנה.

פתח הרוח את פיו ואמר בבכיה גדולה, כי הוא בן חכם אחד מחכמי צרפת מלפני שלש מאות שנה, אשר היה מתלמידי חכמים הישישים, והיה ריש מתיבתא, והיו לו שני בנים, אותי ואחי אשר היה גדול ממני בשנים וגם ביראת ה', שהיה ירא שמים מרבים, ואני הצעיר הייתי גדול ממנו בתורה, וקודם הסתלקות אבי ז"ל צוה על אחי הגדול, שהוא ימלא מקומו אחריו ויהיה ראש ישיבה תחתיו, וקנאתי בו מאד, עד שמגודל קנאתי בו ירדתי ממדריגתי ונסגתי אחורנית מדרך היהדות, ועזבתי את דרך ה' ונתחברתי לחבורת לסטים ובריונים, ועברנו ממקום למקום, ופעמים הרבה החרבנו עיירות וכפרים שלמים כדי לשלול שלל, ואני הייתי המלך שלהם, ובכל מקום שעברנו היו יראים מאד ממנו. פעם אחת עברנו דרך נפלתי עם כל החיל שלי על העיר הזאת הגדולה, שהיתה אז שמה 'ראטישוויץ', והיה זה ביום הכיפורים שחל להיות ביום השבת, ואנשי העיר יראו ממנו מאד, וברחו כולם לבית הכנסת ויתחבאו שם, וסגרו פתחי בית הכנסת אחריהם, והקפנו בחבילי זמורות ואש את בתי התפילות, ושרפנו שם אנשים ונשים וטף, חוץ מאלה שנשארו בביתם, לא עשינו להם מאומה, אלא שלחנו את ידינו בבזה, ולקחנו את כל טוב היהודים, משם הלכנו אל בית שררה אחת והרגנו אותם, ולקחנו את כל רכושם, והלכנו משם בשלל גדול, וגם הנכרים שדרו בעיר קבלו את חלקם, אבל סופי היה מרה, כי אחר כך בעת החלוקה לא יכולנו להשתוות, ועמדו חבירי עלי והרגו אותי סמוך לעיר הזאת, והייתי בעולם העליון בצרות צרורות ועונשים הרבה, קשים ומרים מאד אשר אי אפשר לתארם, על ידי המלאכי חבלה רוחין ולילין רעים, ואחר כך הייתי מטולטל נע ונד באויר העולם כמה מאות שנה, ולא מצאתי מנוח לנפשי זמן רב מאד, עד שבאתי לארץ אונגארין ונכנסתי שם אל מרתף יין תחת שליבה התחתונה, והיה לי שם מעט מנוחה, עד שפעם אחד ראיתי את אבא מארי הגאון ז"ל מרחוק, ובכיתי וצעקתי אליו שירחם עלי ויעשה לי איזה טובה, שאמצא תיקון לנשמת בקרוב, ואמר לי אין ביכלתי לעשות טובה רק אגלה לך דבר ובזה תמצא מרגוע לנפשך, כי לאחר מאה וארבעים

שנה יהיה בעיר הזאת צדיק ושמו יהיה ר' בער מראדשיץ, והוא יעשה לך טובה ויתקן אותך.

ולאחר זמן שמעתי כי הצדיק הזה כבר מאיר את העולם בנסים ונפלאות עד אין מספר, וכי הוא דר בראדשיץ, לזאת יצאתי ממקום מחבואי, ונכנסתי ברשות לתוך הבתולה הלזו בעת שהיתה במרתף היין, ועתה באתי בבקשה גדולה ליתן לי תיקון על עונותי המרובים והעצומים עד אין מספר. ולמותר לציין כי מצא שם אצל הסבא קדישא מנוח לנפשו ותיקונו הראוי^[רטז].

סיפר מרן אלקי הרב רבי ישראל בעל שם טוב זצ"ל, שבערי אשכנז היה צדיק אחד, שאמר שהוא כבר היה מאה פעמים בעולם הזה, ובכל פעם נהרג. שהיה בזמן המקדש ראש סנהדרין, חריף וחכם, ולמד בסם המות של תורה, והיה הראשון שהכה על הלחי והפנים של זכריה הנביא, לאמר: אתה עם הארץ מתנבא בנביאות! ועל ידו התנפלו עליו עמי הארץ רשעים גמורים והרגו אותו. ואמר [הצדיק מאשכנז] קודם פטירתו, שכבר הוא מתוקן, וימות במיתה משונה ע"י רוצחים, וצוה שיכתבו על מצבתו 'פ"נ מי שהרג זכרי' הנביא'. כן היה מספר מרן הבעש"ט הק' לתוכחת מוסר, האיך יזהר האדם מלימוד התורה שלא לשמה, ומסם המות מים המרים של לומד תורה לקנטר.

וסיפר הה"ק רבי חיים מאיר יחיאל שפירא זצ"ל ממאגלניצא, שפעם אחת הביאו לפני ק"ז הה"מ מקאזשניץ בחור אחד שנכנס בו דיבוק ה"י, והיה להבחור ההוא יסורים קשים ומרים מזה הרוח, ורחמו עליו אנשי עירו והוליכו אותו להרב המגיד הקדוש. וכאשר בא הבחור סמוך לפתח הרב צווח הבחור בקול מר, ואמר: איני רוצה בשום אופן

ר"ז. נפלאות הסבא קדישא ח"ב ט"ז. מפי איש נאמן ששמע מהחסיד הישיש ר' יחיאל הכהן זינגער ז"ל מק"ק ניישטאדט יצ"ו, ששמע מהה"ק רבי נתן דוד זצ"ל משידלאווצא שהיה שם בשעת מעשה; שם מ"ג: מכתבי ש"ב החסיד ר' יצחק פנחס פערל זצ"ל מק"ק פאצאנאו יצ"ו, נכד הסבא קדישא, ששמע בק"ק טארנא יצ"ו בליל שמיני עצרת בשנת תרפ"ד מהגה"צ רבי יחיאל הורוויץ זצ"ל הרבי מפאקשיוניצא החונה בעיר טארנא יצ"ו, כפי אשר קיבל מאבותיו הקדושים לבית ראפשיץ זצ"ל.

לראות את פני המגיד, כי אם אראה את פניו חיי אינם חיים כלל! ונתחזק הרוח מאד לבלתי יכנס אל הרב המגיד הקדוש, עד שכמה וכמה אנשים הוליכו אותו בקושי גדול לתוך בית הרב המגיד. וכשבא במחיצת קדשו פנה הבחור עורף ולא רצה להסתכל בפני קדושת הרב בשום אופן. ואמר הרב המגיד: הנני גוזר עליך שתחזיר את פניך אלי! וצווח הרוח בקול מר ואמר: למה תדברי אלי בלשון מדברת גדולות, אתה הוא הרב בקאזשניץ ומה אתה רוצה ממני? אינני שומע לגזירתך כלל! ידוע תדע כי כאשר אני הייתי בן י"ג שנה הייתי מופלג בתורה יותר מפלאתך כעת! ואמר לו הה"מ: תחזור את פניך אלי ואם לא אכה אותך במטה אשר בידי! וצווח הרוח בקולי קולות: רוצח, מה אתה רוצה? להרגני? לא אחזור פני בשום אופן! אז הניח הרב המגיד את המטה שלו על הבחור, והבחור נפל ארצה וצווח בקול יללה לאמר: הרב המגיד הרג אותי! ואמר הה"מ עוד: תחזיר את פניך אלי ואם לא אני אכה אותך שנית! ועמד הבחור ואכן החזיר את פניו אל הרב אבל עיניו נתן למטה, ולא רצה בשום אופן לראות את פני הרב. ויאמר הרב: הנני גוזר עליך שתגביה עיניך ותסתכל בפני! אמר הבחור זהו דבר שאי אפשר, ואף אם תהרוג אותי לא אוכל ראות פניך! ויאמר הה"מ אני אכה אותך עוד! ופחד הרוח והגביה עיניו בבת עיניו, והסתכל בעל כרחו בפני קדושתו. ושאל אותו הה"מ מי אתה? אמר לו הבחור למה זה תשאל לשמי כי אינני מדורות הללו. אמר לו הה"מ מאיזה דור אתה? ושתק הרוח. ואמר לו הרב המגיד: רשע אמור לי מי אתה ואם לא תאמר אכה אותך עוד הפעם! והתחיל הרוח לבכות ויאמר הלהרגני אתה אומר? אז הניח המגיד הקדוש את המטה על הבחור, וצעק הבחור בקולות משוונות עד שנפחדו כל העומדים שמה, ואמר: אגיד מי אני! אנכי הייתי בימי מקדש הראשון שר האלף, ואני נתתי הכאה הראשונה על זכריה הנביא בבית המקדש, וגם אותי הרג נבוזראדן ראשון, ומעת חורבן הבית אין לי מנוחה אף רגע מהמשחיתים, ואף לא זכיתי להגיע לגיהנם! ויאמר לו המגיד הקדוש: אני רוצה שתראה אלי. ויענה הדיבוק: בבית אי אפשר לי להתראות, כי צר לי המקום, ואם ישכם חפצים לראות צאו מן הבית חוצה, וקחו עמכם גם איזו אנשים אולי תתעלפי בראותכם אותי, ויעש כן הה"מ, יצא עמו אל השדה חוצה, ויתראה אליו הרוח, ובתחלה התעלף קצת אך התחזק תיכף ושב לאיתנו הראשון.

וסיפור המגיד מקאזניץ זלה"ה, שכבר בא הרוח לפני הרב ר' יהודה חסיד משידלאווצי זצ"ל, (ה"ה אשר עלה לירושלים עיה"ק בשנת תס"ג עם חברת המקובלים, ועל שמו נקרא [חורבת] ביהמ"ד ר' יהודה חסיד, נזכר בשה"ג ח"ב מערכת ז' או"ט), והרב הנ"ל נתכווין בשמות הקדושים, לבעבור גרשו מנפש האדם ההוא, אז שחק עליו ואמר כי בימיו הילדים הקטנים היו יודעים מכוונות כאלה, והוא היה הראשון אשר הרים ידו ראשונה בזכריה הנביא ע"ה בעת הריגתו בבית המקדש, ומני אז והלאה, יותר מב' אלפים שנה הוא נדחה מכף אל כף, ולא ינוח ולא ישקוט אף בגיהנם. כאשר שמע ר' יהודה את דברי הרוח התחיל לבכות ולהתמרמר מאד, ואמר הוי ואבוי, אם בזמן רב כזה עדיין לא נתכפר לפשעי האדם מה נאמר ומה נצטדק, מי יוכל לעמוד ביום הדין הגדול והנורא, מי יאמר זכיתי לבי. עכ"ד. וישאל אותו הרב המגיד הקדוש: מי נתן לך רשות לכנוס בגוף של הבחור? והתחיל הרוח לבכות ולהתחנן אל הה"מ שלא יגרש אותו מן הבחור, כי בגוף הבחור יש לו קצת מנוחה מהמשחיתים. אמר לו המגיד הקדוש: זהו דבר שאי אפשר, אני גוזר עליך שתצא מגוף הבחור הזה תיכף, ולא תזיק לו בשום אבר! גם אני אזכה את נשמתך שתבוא לגיהנם, שאלמוד בכל יום אחר התפילה משנה עבור נשמתך, והבחור יאמר קדיש! והתחיל הרוח לבכות ולקונן עד שבכו עמו כל העומדים שם. והתחיל המגיד הק' ליחד יחודים, וחיכך בציצית, שחק ממנו הדיבוק ואמר לו שבימיו היו גם החייטים והסנדלרים יודעים מיחודים הללו, ואף התינוקות המשחקים בחול היו יודעים יותר הימנו. והשיב לו הה"מ מאחר דחכמיתו כולי האי, ודור דעה היה כדברייך, אם כן למה הרגתם את זכריה הנביא, והשיב לו הדיבוק שטעמו היה, דהן אמת שהדין נותן הכובש נבואתו חייב מיתה, אבל ידוע דאם הנביא אינו אומר נבואתו אז בטל הנביאות, ואם כן מוטב היה לו לזכריה הנביא לכבוש את נבואתו ושלא לאמרו כלל, והיה מיתת זכריה הנביא כפרת יחיד בעד הקהל, ובעבור זה הרג אותו. והוסיף הדיבוק לאמר, שיאמין לו הרב שהם היו סוברים אלא לכבוד שמו יתברך, נאר מיט השי"ת טאהר מען נישט מאכען קיין ווערטלעך! ואמר לו הרב המגיד הקדוש שיוליכו אותו אל הרבי מלובלין, ובוודאי ישיג שמה את תיקונו. ועל זה נתרצה הרוח. וילכו עמו אל לובלין, וישאלהו הרבי רשע מי אתה, ויענה הרוח במענה רך ובהכנעה אני הוא שנתתי הכאה ראשונה לזכריה הנביא! ויאמר לו הרבי שרוצה לראותו, ותיכף מלא בקשתו בלי מענה,

ויתראה אליו בביתו. אז החזיר הרבי מלובלין את פניו אל האנשים אשר עמדו סביביו, ויאמר אליהם: העולם סוברים שהפריצים הללו היה אנשים גסים ופשוטי עם, לא כן הדבר, המה היו אנשים בעלי השגה וגדולי ערך, והשיגו את כל מה שהשיג הנביא, אלא היה להם בקבלה, אשר לפני אמירת הנבואה על ידי הנביא בשם ה' עדיין אפשר לתקן, ולא אחריו, על כן הרגוהו כדי שלא יאמר עוד הנביאות שלו! ויען הרוח ויאמר: עכשיו יש לי התיקון, ובכל הדורות שלפנינו עד עתה לא היה מי שילמד עלינו זכות כזה, ואע"פ שכבר ידעו בעולם העליון את כל האמת, אולם כל זמן שלא נאמר הזכות בבי"ד של מטה אי אפשר להיות הדבר מתוקן!

וחזרו עם הבחור אל הה"מ מקאזשניץ זצ"ל, והתחיל המגיד הק' לפעול לגרש את הדיבוק ולא היה יכול, כי הדיבוק לא רצה לשמוע בקולו לעזוב את מקומו, התיישב הה"מ בדעתו וצוה לכל בני העיר שיבואו לבית הכנסת, אנשים גדולים וגם נערים קטנים, וגם את הדיבוק הביא עמו, והתחיל הה"מ לומר דברי כיבושין, עד שגעו כל העם בבכיה רבה, ואז הכה הדיבוק באצבע, ואמר: ער האט מיך באקומען, אלסדינג קען איך נעמען, נאר נישט קיין עצבות! ויצא. ואכן שנה תמימה אח"כ, בכל בוקר אחר תפילת שחרית למד הה"מ משנה, ואחר הלימוד אמר הבחור קדיש לעילוי נשמתו. וסיפר הה"ק רבי נתן דוד ראבינאוויטש זצ"ל משידלאווצא, שהוא היה באותו מעמד אצל הסבא קדישא מראדשיץ זי"ע, בעת שבא לפניו איש אחד שהרוח נדבק בו ר"ל, והתמרמר לפניו איך שכבר הרבה מאות שנים שהוא מתנוודד ומתגולל בזה העולם, ממקום למקום, בכמה נפשות, באין מנוס ומסתר, וזה חמש מאות שנים ששמע כרוז מן השמים, אשר בעוד חמש מאות שנה ימצא גאולתו בעיר ראדשיץ, ואך ורק הצדיק הזה יתן תיקון לנפשו האומללה. ובעת התודה לפניו על חטאיו סיפר לו, שהוא היה עוד בזמן בית ראשון, בירושלים עוד בימי זכריה הנביא, וכשעמד זכריה בנבואתו בשם ה' לפני העם, היה הוא הראש והראשון שקפץ אצלו, ובכפת יד רשעתו סטרו בפניו על לחיו, ובחוצפתו אמר לו מי הוא זה שיגיד כה אמר ה' וכו', ואחריו התחילו גם שאר העם להכות את הנביא הקדוש, עד ששפכו דמו כמים והרגוהו ר"ל. שוב התודה הדיבוק נפש החוטאת, שאחר כך היה שוב בגלגול בעולם הזה עם שאר רוצחים, והרגו ביום הכפורים בית הכנסת

אחד עם כמה מאות יהודים, ה' יצילנו, וכהנה וכהנה, ואמר גם כן שכבר היה אצל המגיד הקדוש מקאזניץ זי"ע, אבל לא תיקנו רק לפי שעה, וכעת צעק שוב לתיקון לעולמים, כי מר לו מאד, ואם האי סבא קדישא לא ירחם עליו להמציא לו עזר ותרופה, לא יסור ולא יזוז משם עד שיהרוס חומות הבתים עד תומם, וכהנה וכהנה הוסיף מרוב צערו שיחו וכעסו, עד שהסבא קדישא נתמלא רחמים עליו, ונתן תיקון לנפשו האומללה, ותיקן אותו הסבא קדישא לגמרי, והאיש שב לביתו בריא ושלים כאחד האדם^[ריז].

סח

פעם אירע שבא דיבוק אחד אל בית הסבא קדישא, והסבא קדישא ישב אז בחדרו כדרכו בקודש, ושום איש לא היה יכול להיכנס אליו אז, והלך חתנו הה"ק רבי יצחק פינקלער זצ"ל אב"ד דק"ק ראדשיץ יצ"ו, ולקח מהבורשטין (אזוב) השני אשר היה לו לחותנו הסבא קדישא, שהיה נקרא אצלו 'חולין' שנעשו על טהרת הקודש, וזרק על הדיבוק, וצעק הדיבוק על ידי זה בקולות משונות, עד שנאספו שמה כל אנשי העיר מקול הזעקה, וכל העומדים סביבו נבהלו מפניו, וכשמוע הסבא קדישא שאל מה זה היללות וכאשר סיפר לו חתנו שאל לו הסבא קדישא, האם לא נתת עליו מהאזוב הנ"ל, והשיב לו הן, ואמר אליו אם בשביל זה ניחא^[ריח].

הערות וצינונים

ריז. הה"ק רבי יצחק אייזיק יהודא יחיאל זצ"ל מקאמארנא בספרו נוצר חסד פ"ד סק"ה; הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א כ"ב; שם ח"ב כ. מכתבי ש"ב החסיד ר' נתן דוד באראן ע"ה מק"ק גארשקאוויץ יצ"ו, ששמע מפי הגה"צ ר' יוסף ברוך שפירא ז"ל מק"ק גארשקאוויץ יצ"ו, נכד המגיד הקדוש מקאזניץ זי"ע; חמדה גנוזה ח"ב קמ"ו; הגה"צ רבי יעקב קאדאניר זצ"ל בספרו סיפורים נוראים עמוד י"ז. מפי החסיד ר' דוד זצ"ל מהוראדנא, מאנשי הה"מ מקאזניץ; שיחות חיים ט. מפי הה"ק רבי חיים מאיר יחיאל שפירא זצ"ל ממאגליניצא; תפארת שלמה שער התפלה י"ג ע"א; מסעות ירושלים עמוד פ"ט. מפי הה"ק רבי חיים אלעזר שפירא זצ"ל אב"ד דק"ק מונקאטש יצ"ו, בשם ק"ז הה"ק רבי שלמה שפירא זצ"ל אב"ד דק"ק מונקאטש יצ"ו, ששמע מהה"ק רבי נתן דוד ראבינאוויטש זצ"ל משידלאווצא, שהיה באותו מעמד אצל הסבא קדישא זי"ע מראדשיץ. ריח. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א כ"ח.

הגה"צ רבי טוביה ליפשיץ זצ"ל אב"ד דק"ק בריגל יצ"ו, חתן הה"ק רבי ישראל יצחק זצ"ל מראדשיץ, אכל שנתיים ימים משלחן גבוה של רבינו הסבא קדישא זצ"ל, וזכה לראות בעצמו דברים נפלאים, והעיד כי באותן השנים שהיה הגה"צ ר' טובי זצ"ל אצלו, גרש הסבא קדישא לערך חמשה עשר רוחות רעות ודיבוקים. ומרוח אחד שמע הגה"צ ר' טובי זצ"ל בעצמו, שאמר שהוא מאותן האנשים שצערו לירמיה הנביא באמבטיה, ושמע קול במדבריות שעתיד לבא לעולם נשמה גדולה וקדושה, ושמו יהיה ר' בער מראדשיץ, והוא יתקן אותו. ופעם אחת שמע הגה"צ ר' טובי זצ"ל מחו"ז רבינו, שאמר לרוח אחד שהוא נותן לו מקום ד' אמות אצל הגיהנם. ופעם אחת שמע איך רוח אחד ביקש מהסבא קדישא שהוא בעצמו ילמד בעבורו פרק משניות, וסירב רבינו הסבא קדישא כי אמר שאין לו פנאי, ולאחר כמה הפצרות הבטיח לו הסבא קדישא שילמד בעבורו משנת העולה. וכך אמר הגה"צ ר' טובי זצ"ל: ראיתי אצלו כל שבחי מרן הבעש"ט, וגם כל שבחי רבי חיים ויטאל, עליהם השלום, ואם היו באים כל המינים והאפיקורסים אל הסבא קדישא לראדשיץ והיו רואים האותות והמופתים בעצמם, בודאי היו מהדרין בתשובה שלמה! [ריט].

להלן מכתב יקר מרב האי גאון וצדיק מו"ה רבי משה יעקב שארף זצ"ל, ראב"ד דק"ק אושפיץ יצ"ו, ובעל מחבר ספר דרכי יושר, אשר כתב לביתו זו אשתו בהיותו בראדשיץ אצל רבו מרן הקדוש זי"ע. בה מפרט הגילויים הנוראים בענין הדיבוקים אשר ראו עיניו הבדולחים אצל מרן הסבא קדישא בערוב שנותיו, כשלשה חדשים לפני פטירת הסבא קדישא זצ"ל. וז"ל המכתב: ב"ה. יום ב' ערב ר"ח אדר ראשון תר"ג לפ"ק. פה ראדאשיץ. בין מודיע אז בין ב"ה געקומען לשלום וכו'. ואל מאהבי אקרא בקול. שמעו ותחי נפשכם. שכל מי שיש לו גיד

ריט. נפלאות הסבא קדישא ח"א ל"ט: מכתבי ש"ב הגה"צ רבי משה ליפשיץ זצ"ל אב"ד דק"ק בריגל יצ"ו, בשם זקינו הגה"צ רבי טובי ליפשיץ זצ"ל אב"ד דק"ק בריגל יצ"ו נכד הסבא קדישא.

ישראל, יכתת רגליו, ואף להלוך על כפיו, למקום המקודש הלזה, ולחזות בנועם זיו קדושת אדמו"ר קדוש עליון שיתחדש כנשר נעוריו. אשרי לי ואשרי חלקי שזכיתי לראות בעין, ולשמוע באזני, נוראות, נפלאות, הפלא ופלא, מדיבוק אחד שהובא לכאן מק"ק אסטראווצא ביום ערב שבת קודש העבר, שהיה בילדה אחת בת י"א שנה, ועדיין היא כאן בריאה ושלימה, רק חלושה קצת עדיין. מי יתן לכם שומע רוח הטומאה מדבר נוראות מתוכה, שהיה שו"ב בדייטשלאנד והאכיל טריפות, כאשר אזני שמעו בעצמי ועיני ראו. וקצר הגליון לכתוב כל הדברים. אוי ואהה על אותם המתחכמים יום יום, מוכים בעורו, טוחים עיניהם בחקירות המטונפות, יבאו הנה ויחזו איה איפה חכמתם הנסרחה. מה אומר ומה אדבר, אפשר אם לא באתי הנה רק לראות נוראות כזאת די, ולא אאריך יותר. חי' ד' כי מידי כותבי זאת רוחי הציקתני מאד, על אותם אנשים הנאהבים גם לי, וידעתי שהמה ברוכים בחכמות כאלו, המכחישים ענינים כאלו, חי' ד' כי רצוני לפדותם מני שחת. זולת זאת, אודות בענין הידוע תדעו בקצרה, שה"ה מו"ה שמואל הגיד אמת, ופרטי ענינים לא רציתי לכתוב, רק דומו נא ותראו בעזהשי"ת. בקהלה אחת כבר ערוך כתב רבנות רק שלא ידעתי איך יפול דבר. ובקשתי שלא לפרסם רק לפני מחו"ה מו"ה שמואל ליב נ"י. ווייטער בלייב געזונד. מנאי בעלך משה יעקב^[רכ].

עא

בשנה האחרונה טרם הלקח איש האלקים סבא קדישא זי"ע מראדשיץ רבו כמו רבו לבוא מכל המדינות דיבוקים ר"ל, יותר מאשר הרגיל לבא, וישאלו אנשי המקום ראדשיץ להרוחות הנ"ל, מה נשתנה השנה הזאת מכל השנים, מדוע מרבים העם לבא כעת מה שלא הי' רבים כאלה עד כה, ויענו רובם ככולם, 'אזוי לאנג ווי דאס לעכט'ל צאנקט נאך' המה באים להחיות את נפשם, להשיג אצלו תיקון לנפשותם:^[רכא].

הערות וצייונים

רכ. נעתק מכת"י בסו"ס נפלאות הסבא קדישא ח"א. רכא. נפלאות הסבא קדישא ח"א נ"ט. ששמע מהחסיד ר' יוסף קאפעלוש ע"ה מק"ק קראקא יצ"ו, שספרה לו אמנו הישישה מרת שרה באטשא ע"ה מראדשיץ, שהיתה עד ראייה לכל זאת.

עב

בק"ק טאמאשוב יצ"ו היה שואב מים אחד אשר מילא מים לבתי אנשי העיר, ואמר עתידות לכל אחד ואחד, ועל ידי זה משך אצלו הרבה אנשים אשר רצו לפרנסו בדרך כבוד, שלא יצטרך עוד להיות שואב מים, אבל בשום אופן לא הסכים לזה, והוא באחד ולא רצה לעזוב את אומנותו. פעם אחת שלח אחריו הדומ"ץ הרה"ג ר' הירש טייטלבוים ז"ל מק"ק וואלינאו יצ"ו, ואמר לו באשר ובכן הוא נוסע לראדשיץ אל מרן זצ"ל, על כן הוא רוצה שיסע עמו יחדיו על חשבוננו, ופקד אליו לאמור שבאם לא יאבה למלאות בקשתו וליסע עמו יחד לראדשיץ, אזי יכריז בכל העיר ששום איש לא ישתמש עמו ולא יתנו לו להביא מים. אז נאלץ למלאות בקשתו באין ברירה, ונסע עמו יחד לראדשיץ אל מרן הקדוש זי"ע. כאשר באו לבית מדרשו של הסב"ק זי"ע, ניגש הרה"ג ר' הירש אל חדר מרן הק', והמתין שמה איזה זמן עד בואו אל הקודש פנימה, ולקח שלום ממרן הקדוש זי"ע, והשואב מים נשאר עומד מרחוק ולא הלך הלאה, והרה"ג הדומ"ץ סיפר לפני רבינו שלקח עמו שואב מים אחד, ותאר לפניו את מהותו של האיש, ועוד שבקשו בני העיר להעשירו שלא יצטרך להיות נושא מים. והשיב לו מרן מראדשיץ זי"ע, שהוא אינו אשם בדבר הזה, כי רוח רעה נתדבק בו ר"ל, והרוח רע מדבר מתוכו, והוא מגיד גם העתידות, ואמר עוד אליו מרן: לך ובחן את הדבר! ויצוהו מרן הק' שישאל אותו איזה דבר, וכן עשה ושאל אותו דבר מה, אבל מה נתמהו מזה שלא ידע כלום להשיבו עוד, ושאל עוד הרה"ג הדומ"ץ את מרן הקדוש היתכן שאין ביכלתו עוד מעתה להגיד שום עתידות, והשיב לו מרן זי"ע, שזה דבר פשוט, כאשר בא בביתי והרגיש הקדושה תיכף פרח ממנו רוח הטומאה [רכב].

עג

ויהי באחד הימים הקול נשמע כי בעיר קאמינסק יש יהודי אחד שרצה להשתמד ולישא נכרית ה"י, וכי יום השמד היתה אמורה להתקיים למחרת היום. היו שמה שני אחים בחורים יראי ה' גיבורים בכח, והיה

הערות וצייונים

רכב. נפלאות הסבא קדישא ח"ב ח' מפי החסיד ר' יעקב אהרן טייטלבוים ז"ל שו"ב דק"ק ראדשיץ יצ"ו, ששמע מאביו הרה"ג ר' בערל ז"ל דומ"ץ קונצק יצ"ו, ששמע מזקיני הרה"ג

להם עגלה טובה עם סוסים חזקים, ולא חשבו הרבה אלא נגשו אל היהודי האומלל ההוא, ובחלקות לשונם הטעו אותו באיזה דרך לא דרך לחוץ לעיר, שמה כבלוהו באזיקים, והשליכוהו לתוך העגלה, ונסעו עמו לראדשיץ, אל מרן הסבא קדישא. במשך כל הנסיעה צעק האיש הנ"ל אל הגוים לעזרה, אבל האחים הנ"ל אמרו לכולם שהמה נושאים 'דיבוק' לראדשיץ, והיו הגוים יראים מלגשת אליו. ויהי בבואם לראדשיץ, לא הניח להם השמש להכנס תיכף אל הסבא קדישא, ע"כ ניגש אחד מהם אל המשמש, ודחפו מן הדלת, ודחק את הדלת בחזקה עד שנפתחה, ומתוך זה נזדעזע הסב"ק ושאל: מה זה? סיפרו לו שניהם, את מי שהביאו עמם, אמר להם רבינו: הביאו אותו הנה! מיד הכניסוהו פנימה עקוד כשה, וצוה עליהם הסבא קדישא להתירו, ויעשו כן, אחר כך שאל אותו הסבא קדישא לשמו ושם אמו, ופתח את הארון קודש שלו, [שהיתה שם בקודש פנימה], וכתב את שם האיש ושם אמו על הדלת מבפנים, ואמר להם: מעתה לא יקח אותו גם השד! [רכג].

בעולם הנשמות

פעם אחת שמע המשב"ק ר' נחמן איך שהסבא קדישא מדבר ואומר בזה"ל: מה אעשה לך כי אינני מכיר כלל את אחיך! ושום אדם לא היה אז שם בחדר קדשו של רבינו. והמעשה שהיה כך היה, כי הסבא קדישא אמר זאת לנשמה אחת שבאה אליו והתחננה אליו, כי מת בארץ נכריה בלא בנים, ואשתו צריכה לחלוץ מאחיו הדר בעיר פלוני, (ואמרו בזה"ק כי נשמת המת אין לו מנוחה כל זמן שאשתו זקוקה ליבם). וכאשר אמר לו הסבא קדישא שאינו מכיר את אחיו, אמרה לו הנשמה כי אחיו יבוא לרבינו על שבת זו. ויהי ביום ערב שבת לבית הסבא קדישא לקבל ואחר השבת כאשר באו אנשים האורחים לבית הסבא קדישא לקבל רשות ממנו לנסוע לביתם, ויבא גם האיש הזה בתוכם, והיה ודחה אותו

רבי הירש טייטלבוים ז"ל דומ"ץ דק"ק טאמאשוב יצ"ו. רכג. זכרון חן ט"ו מפי השליח הטוב הנ"ל, החסיד ר' מענדל פייערמאן ע"ה מק"ק קאמינסק יצ"ו.

הסבא קדישא באמור לו בא מחר. ויהי ממחרת כאשר שוב בא אליו, נכנס בדברים עמו, עד ששאל אותו אם יש לו אח, ואמר אין לי שום אח בעולם, ושאל אותו הסבא קדישא וכי לא היה לך אח מעולם? ואמר היה לי אח קטן ונסע מאתנו, ומאז לא ידענו מה היה לו. ואמר לו הסבא קדישא תדע כי אחיך נשא אשה בארץ נכריה, ומת בלא בנים, וצריך אתה ליסע לשם כדי לחלוץ לאשתו. והתחיל לבכות ולאמר איככה אוכל לעזוב את בני ביתי לנסוע למרחקים, אשר לא נסיתי באלה מסעי, ומאין יתפרנסו אם לא אהיה בביתי לפרנס אותם. ואמר לו הסבא קדישא אין לך אופן אחר כי אם לנסוע שמה, והזהיר אותו לאמר: ראה שתשמע לדברי! והתחיל האיש להתחנן לפניו ולומר, על כל פנים אסע קודם לביתי לספר מזה לאשתי ובני ביתי, ואמר לו הסבא קדישא כן תעשה כאשר דיברת. ונסע לביתו וסיפר לאשתו ובני ביתו את כל אשר גזר עליו רבינו הסבא קדישא, והתחילו כולם לבכות ולאמר לו איך תעזוב אותנו, ואמר מה אעשה כי אי אפשר לבטל פקודת הרב. ותאמר לו אשתו אם כן ניסע שנינו יחד עוד הפעם אל הסבא קדישא ואבכה לפניו שיבטל גזירתו, וכן עשו.

ונסעו שניהם יחד אל הסבא קדישא, וכאשר באו בכתה לפניו ואמרה מהיכן אתפרנס אני ובני ביתי, ושאל אותם הסבא קדישא מאיזה עסק פרנסתכם, ואמר פרנסתנו הוא מעסק הסחורה, שבכל כמה שבועות הנני נוסע לעיר לאדי עבור סחורה, והנני מכניס אותם למדינה ומוכרם כאן בריוח. ושאל הסבא קדישא וכמה הוא ערך הריוח בכל שבוע, ואמרו ערך ה' רובל כסף. אמר לו הסבא קדישא: הנה כי כן, אם שמוע תשמע בקולי כאשר אנכי מצוך היום, אזי הנני מבטיח לכם שבמשך הזמן ההוא יהיה הריוח כפול! ונתרצו שניהם אל הדבר, ונטלו רשות מהסבא קדישא והתחילו לילך. ומיד קרא לו הסבא קדישא שישוב אליו, ואמר לו: ואך בשביל שקבלת עליך לשמוע לדברי הנני מבטיחך שלא תצטרך ליסע עד שם בארץ נכריה, רק תיכף כאשר תגיע לגבול המדינה ההוא, שם תמצא את אשת אחיך ותחלוץ אותה! ונטל רשות ונפטר משם ונסע לדרכו. ויהי כאשר הגיע לגבול המדינה הוצרך לשהות שם כנהוג, והיו שם הרבה אנשים הנוסעים מעבר לגבול, ובתוכם היו כמה אנשים שהכירו אותו, והתחילו לצחוק ממנו וכי גם אתה נוסע ללאנדאן או לאמעריקא, וסיפר להם כל הנ"ל, וכאשר שמעו ממנו דבר זה אמרו לו, הלא יש כאן אשה

רכה בשנים אשר תסע לפולין בכדי לחלוץ, אולי היא אשת אחיך, מיד קראו לה ודבר עמה, והיא אמרה כל הסימנים מאחיו, ונתוודע בבירור שהיא אשת אחיו, ונסע משם לאיזה עיר וחלץ אותה, ואחר כך חזר לביתו בשלום. והנה ריוח מסחרו היה כפול כמו שהבטיח הסבא קדישא, ולכן נסעו שניהם וחזרו שוב לראדשיץ ובקשו מהסבא קדישא זי"ע שיתפלל שגם להבא ירויח העסק כמו עד הנה^[רכ"ד].

ע"ה

בעת שהיה רבינו הסבא קדישא בימי נעוריו סמוך על שלחן חותנו, נסע פעם אחת אל הוריו לקיים מצות כיבוד אב ואם, ומחמת שהיה הדרך חשש סכנת לסטים, והיה ירא לנסוע יחידי, על כן נסע בצוותא חדא עם גיסו החסיד ר' הערש וואלף איילבירט ע"ה מק"ק לאפאטשנע יצ"ו ועוד איש אחד, וביקש מהם הסבא קדישא שלכל אורך הדרך לא ילכו מן העגלה כדי שלא ישאר יחידי. וכאשר נסעו יחדיו בבוקר והרחיקו מן העיר כמו שני פרסאות, נתקדרו השמים בעבים ונעשה חושך כחשכת לילה ממש, שלא ראו איש את חבירו, ותיכף זרם מטר חזק עם ברד, וכל חתיכת ברד היה גדול כעדשה, והיה ממש סכנת נפשות, ובעת שהתחיל המטר ירד רבינו הסבא קדישא מן העגלה, והרחיק עצמו משם אל דרך אחד, ושהה שם זמן רב, והמתינו עליו שעה ושתיים, ורבינו לא בא בחזרה, וימס לבב האנשים אשר נסעו עמו מגודל הפחד, הן מהזרם מטר שירד בחזקה, והן מהחשיכה הנוראה אשר שרר אז כה פתאום, והן מהרעש הגדול שהיה אז, אשר היתה נשמעת כמו קול שבאו הרבה אנשי חיל, והבינו שלא דבר ריק הוא, ולא ידעו איפה הוא לבקש אותנו, והוכרחו להמתין לערך ה' שעות עד שנטהרו השמים מהעבים והשמש שוב זרחה כמקודם. וכאשר השמש התחילה לזרוח תיכף בא רבינו הסבא קדישא בחפזון, ופניו נחוורו מאד מגודל החולשה, ולא יכול לדבר מאומה אלא הראה בידו על פיו, שימהרו ליתן לו דבר מה בפיו להחיות את נפשו,

הערות וצייונים

רכ"ד. תולדות הנפלאות אות ס"א, ששמע מפי החסיד רבי יוסף חיים טערנאבראדסקי ז"ל חתן רבינו הסבא קדישא, שסיים: ומה שהיה אח"כ לא ידוע לי. והוסיף לאמר: ואינני זוכר מה שסיפר, אם ר' נחמן המשב"ק שמע כ"ז מקול הנשמה עצמה, או שהסבא קדישא סיפר לו את כל זאת.

ויותר לא היה בו כח להראות מגודל חולשתו, ונתנו לו תיכף מעט יי"ש וחתרכת לעקיף להשיב את נפשו, ורחצו אותו היטב עם יי"ש עד שהוטב לו. לאחר שהוטב לו ביקשו הימנו שיספר להם מה הגיעו על ככה, ולמה שהה שם זמן רב כזה, ולא רצה מתחילה לספר להם, עד שהפצירו בו מאד שיספר להם, ואמר להם הסבא קדישא: אספר לכם רק בתנאי שתבטיחו לי שלא לגלות זאת לשום אדם עד שאתן לכם רשות, כי אם חלילה יספר מי מזה קודם, ידע בנפשו הוא! וכאשר הבטיחו לו בהן צדקם שלא יגלו זאת לשום אדם, סיפר להם בזה"ל, כאשר ירדתי מהעגלה באו אלי כמה אלפים נשמות, והקיפו אותי ונפלו עלי, ואמרו לי שכבר המתינו עלי זה זמן רב, ועכשיו לא יניחו לי לילך בחזרה עד שאתקן אותם, והפצירו בי מאד שאעשה להם טובה בלי שום טענות ומענות, כי די להם מה שהיו נודדים ומטולטלים בעולם עד היום הזה, וגדלה צעקתם עד לב השמים, והזרם המטר החושך והברד הביאו המה, והם עשו את הרעש הנורא, עד שנאלצתי לעשות להם טובה, ולתת תיקון לנפשותם, עד שתקנתי כל אלה, ותכבד עלי העבודה כל כך, עד שנחלשתי מגודל קושי העבודה הבלתי אנושי הזה, לתת לכל אחד ואחד התיקונים, ואם לא נתתם לי תיכף איזה דבר להשיב את נפשי מי יודע מה היה עמי, עכלה"ק. ולאח"ז בעת שניהל רבינו הסבא קדישא עדת קדשו בעיר ראדשיץ התיר להם לספר המעשה הלז^[ריכה].

מחיה מתים

פעם אחד היה מחלוקת גדולה בעיר קונצק בין חסידי ראדשיץ עם חסידי קאצק, אודות התמנות רב אב"ד לעדתם, ופתאום נחלתה אשת חסיד אחד מחסידי ראדשיץ עד שהיתה מסוכנת, וכולם יאשו אותה, ושלח הבעל שליח מיוחד למרן הסבא קדישא מראדשיץ, להזכיר אותה לפניו שצריכה לרחמים גדולים מן השמים, ושכולם אמרו נואש

רבה. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א ה' ע"ב; מפולין לארץ ישראל ע' 249.

לחיייה, ובהגיע אליו השליח עוד הרחיק הדיבור לפניו, שבל יהיו אנשי שלומינו לשיחה וללעג בפי הבריות, ולא יהיה חילול השם מזה, שלא נוכל להרים ראשנו בפני אנשי העיר. וירץ הסבא קדישא תיכף אל תיבתו, והוציא משם יין של קידוש הנשאר משבת קודש, ונתן כוס יין מלא של קידוש אל יד ימין השליח, וכיסה אותו ביד שמאלו של השליח, וצוה עליו שישמור שיהא מכוסה בכל הדרך עד שיבא אל בית החולה, ובלשון הזה אמר לו הסבא קדישא: באיזה מצב שתשיג החולנית תתן לה טיפי יין קידוש זה בפיה, ויהיה לה לרפואה, אפילו אם תשכב על הארץ אחר מיתה גם כן תתן לה ותחי, ובאמת אפילו אם תנוח בבור גם כן נכון לבי בטוח כי תקום מהבור ותלך לביתה, אבל אין לפרסם הדבר לפני העולם, ואין לך יפה מן הצניעות! והנה כאשר חזר השליח לבית החסיד הנ"ל ראה כי כבר נעדרה החולנית ר"ל ושכבה על הארץ, שלח את כל האנשים אשר היו שם החוצה, אלא בני הבית נשארו שם, ופתח את פיה בחזקה ונתן היין של קידוש לתוך פיה ותשב רוחה אליה, ופתחה את עיניה ונהיתה לבריה חדשה, ומעט מעט הוטב לה, ולרבע שעה חזרה למטתה ושבה לאיתנה כבראשונה, והיתה בריאה כאחד האדם [יכו].

עז

היה נער כבן חמש שנים שנחלה בחולי אנוש מאד ר"ל, עד שהרופאים אמרו נואש לחייו ר"ל, ושלחו אבותיו שליח מיוחד לראדשיץ, להזכיר אותו לפני מרן הסבא קדישא שיעורר רחמים עבורו שישאר בחיים, ונתן מרן הסבא קדישא להשליח זכוכית יין, וצוהו שתיכף כשיבא לבית החולה ישים היין בפי החולה, באיזה מעמד ומצב שימצא אותו, ובנוסף לזה גם צוה שיחלק ח"י רובל כסף לעניי העיר, וברכו ופטרו לשלום. והנה כבא השליח אל החולה מצאו כבר מת, והיה מממשמש אותו ולא היה עוד בו דופק, וכבר הדליקו נרות ואמרו הפסוקים, אבל הוא לא השגיח על כל זה, ופתח את פי הנער בחזקה ושפך לתוכו

הערות וצייונים

רכו. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י"ב. מפי ש"ב הגה"צ רבי ראובן ישכר ירחמיאל ראבינאוויטש ז"ל אב"ד דק"ק קאמינסק יצ"ו, (בהה"צ רבי אלימלך יעקב יצחק זצ"ל, אב"ד דק"ק סאכינאווי יצ"ו, וחתן הה"צ רבי הלל זצ"ל מראדשיץ), חתן הה"צ רבי מאיר מנחם זצ"ל מפיעטערקאווי, בהה"צ רבי הלל זצ"ל מראדשיץ, ששמע מהחסיד ר' ישראל ירחמיאל

מהזכוכית יין כפקודת מרן הסבא קדישא מראדשיץ, ומיד פתח הנער עיניו ונראה בו רוח חיים, ונבהלו האנשים העומדים סביב אשר כבר אמרו עליו הפסוקי יחוד מגודל התמהון, ומעט מעט הוטב לו, ולימים אחדים הבריא כאחד האדם, ועשו כפקודת מרן הסבא קדישא וחלקו את הח"י רובל כסף שנדרו לצדקה לעניי העיר [רכז].

מצמיח ישועה

חסיד אחד בא לפני הסבא קדישא בבקשה שנחוץ לו מים על הדרך, לרחוץ וכדו', והשיב לו: יהיה לך מים! וכעבור איזה מינוטין בא איש אחר לפני הסבא קדישא בקובלנא לבל ירדו גשמים, כי עבורו המים המה סכנה גדולה, והשיב הסבא קדישא: בעבורו יהיה נמנע מים! ושאל אותו הראשון: היתכן בעבורי אל תמנע מים, ובעבורו לא יהיה מים, אתמהה, השיב לו הסבא קדישא: אני עובד את השי"ת שהוא כל יכול, ויכול להספיק טוב לכולם, וכי טוב יותר לחשוב שהשי"ת אינו יכול להספיק הטוב לכולם? [והרבה דרכים למקום להטיב לברואיו, אף אם לא תמטר מן השמים], וידוע מה שדרשו חכז"ל על פסוק (עמוס ד ז) חלקה אחת תמטר. וסיפר רבינו הסבא קדישא, שפעם בא אליו איש כפרי אחד, שהיה לו ריחים של רוח (ווינט-מיל) ופרנס את עצמו מזה זמן רב, ולימים העמיד אדון הכפר ריחים של מים לא רחוק ממנו, וקפח בזה את פרנסתו לגמרי, מפני שכל הערלים אשר טחנו אצלו תמיד הלכו עתה לטחון בהריחים של האדון, ומה גם שהוזיל האדון את המחיר פי כמה. והנה הכפרי הנ"ל בבואו הנה לא הניח אותו נחמן המשמש להיכנס תיכף עם בקשתו, ואיסתייע לו מילתא שבא אז הנה הסוחר עצים המפורסם, הלא הוא החסיד הגביר ר' שאול אוסטראווצער אשר זה עתה מוביל עצים על הים היוצא מעיר דאנציג, [ובא אחר ברכה הגונה שירד גשם חזק מאד, כדי כשיוכלו סחורתו לשוט על רפסודות המים], ובא נחמן בבשורה

הערות וצייונים

ז"ל מק"ק ווארשא יצ"ו. רכז. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י"ב. מפי ש"ב הה"צ הישיש ר' אליעזר שמואל הכהן ז"ל מטאמאשוב נכד הסבא קדישא, חתן אחי בעל המעשה החסיד המפואר ר' יעקב ז"ל.

שבא ר' שאול הנ"ל, ואני הלכתי אז להתפלל בבית המדרש מנחה ומעריב, ונתוודע לי אז מזה הכפרי שהיה לו הבקשה עם הריחים. לאחר התפלה רמזתי להכפרי שיבא עמי, והלך עמי לתוך חדרי, ונחמן משמש ראה את זה ולא היתה דעתו נוחה מזה, ואת הגביר ר' שאול אוסטראווצער לא הוצרכתי לקרבו ולהכניסו כמובן, כי כבר הכניס אותו נחמן המשמש תיכף לחדרי, ע"כ ראיתי את שני אנשים עומדים לפני, ושאלתי מי יתן הפתקא קודם, והסכימו שניהם שבעל הריחים יתן תחלה, זה הכפרי בעל הריחים חשב אם הגביר ר' שאול יתן קודם בתוך כך ידחוף אותו המשמש משם, וזה הגביר ר' שאול חשב זה העני מה יש לו לדבר כל כך, נכון יותר שיהיה הוא קודם כי בטח לא יעכב אותו זמן רב, ואחר כך יהיה לו עת לדבר כל מה שצריך. והנה כשנתן הכפרי הפתקא אמרתי לעצמי מה יש לי לעשות, זה האיש בעל הריחים רוצה רוחות דווקא ולא מים, כדי שלא יהיה לאדונו הפריץ מים, ויהיה הכל שלו לעשות ולהרויח, והגביר ר' שאול אוסטראווצער רוצה מים דווקא ולא רוחות, וכפלתי הדברים כמה פעמים 'זה רוצה רוחות ולא מים וזה רוצה מים ולא רוחות', אז הבין ר' שאול אוסטראווצער את כונתי, ואמר לזה העני בעל הריחים כמה אתה רוצה בעד המים, והשיב לו שצריך נדן וצרכי נשואין עבור בתו, אחרי אשר הגיעה לפרקה, ואמרתי לבעל הריחים שיוכל לפרט ולהוסיף עוד איזה סכום, כדי שמעתה יהיה לו בריוח כדי צרכו, אז אמר ר' שאול אל נחמן המשמש שילך אל האכסניא שלו ויביא את צרור כספו, ושילם לו כאשר שאל מאתו, ע"כ סיפר רבינו הסבא קדישא זי"ע [ריכח].

עט

הבעל תפלה אצל מרן הסבא קדישא מראדשיץ זצ"ל, היה מאנשים המצוינים בתורה ויראת שמים ומלמד תשב"ר, ופרנסתו היתה דחוקה מאד, כי המלומדות לא הספיק די מחסורו, והיה עני מדוכא מאד ר"ל. פעם אחת אחר החג בלקחו ברכת הפרידה מאת רבינו הסבא קדישא אחרי היותו בראדשיץ בימים הנוראים, ויצוהו מרן הסבא קדישא שיעזוב

הערות וצייונים

רכח. נפלאות הסבא קדישא ח"א מ"ג. מכתבי ש"ב החסיד ר' נתן דוד באראן ז"ל מק"ק גארשקאוויטץ יצ"ו, נכד הסבא קדישא; שם ח"ב י"ז: מכתבי ש"ב החסיד ר' שלמה הכהן

המלומדות ויתחיל לעסוק במסחר. הדברים האלו היה מוזרים בעיניו ותמה על זה מאד, כי גם רבו הסבא קדישא הכיר אותו שאינו מוכשר לזה, ולא ניסה עוד באלה, לזה שאל את מרן הסבא קדישא האיך אוכל לעזוב המלומדות ולעסוק במסחר כאשר אין לי שום ידיעה בטיב ענין משא ומתן כלל, ויענהו רבינו הסבא קדישא, השי"ת יעזור לך שתצליח במסחר מהיום והלאה. בשמעו הברכה נחה דעתו ולא דיבר עוד מזה, ובטח בברכת רבו ונסע משם. בבואו לביתו באותו הלילה היה גשם שוטף על הארץ בזעף גדול, והנה בשעה מאוחרת, פתאום שומע קול איש דופק על פתחו ומבקש שיפתחו לו, ונכמרו רחמיו עליו ופתח לו, וסיפר לו הסוחר שהוא בא ממרחקים עם סחורתו להיריד שהיה פה היום, ומחמת גודל הגשם והברד נתאחר לבא עד כה בשעה מאוחרת כל כך, והוא פה בפעם הראשונה ואינו יודע מקום אכסניא ובית מלון, ובפרט בעת גשם כזה אין לחפש בחוצות הרחוקים מקום ללון, על כן ביקש ממנו שיניח לו ללון פה הלילה, כי אין בו כח עוד לבקש עתה מקום אחר מגודל עייפות ותשות כח מטלטול הדרך, וקיבלו בסבר פנים יפות והכין לו ארוחת הערב שיסעוד קודם, וגם מטה מוצעת, וסיפר לו הסוחר שהביא עמו מין סחורה יקרה, והוא אינו מכיר פה לע"ע שום סוחר, על כן אם כבודו ירצה אוכל למכור לו את הסחורה, והוא בזכרו פקודת מרן הסבא קדישא שאלו על המחיר של הסחורה, ואמר לו המחיר, ועוד הוסיף לאמר לו שאת כסף התשלומין יוכל לשלוח לו לאחר מכירת כל הסחורה. ויהי בבוקר לאחר שגמר תפלתו וטעם מאומה אמר אלך ואנסה, ויצא עם הסחורה לשוק, ומיד מצא קופצים הרבה על הסחורה עם שכר ריוח מאד, וראה והנה זה מסחר טוב, ולימים מועטים מכר את כל הסחורה ושלח לו דמיו, והשיג עוד סחורה, וכן היה מתנהג כסדר, ובכל פעם קנה יותר ויותר, ונתעלה מעלה מעלה עד שנתעשר מזה מאד [רכט].

בזמן שהתחיל אורו הרב של מרן הסבא קדישא להתנוצץ בעולם אירע פעם, שהגיע יום ערב שבת קודש ועדיין לא היה לו למרן הסבא

הערות וצייונים

ז"ל. רכט. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י"ט. מפי ש"ב הה"צ רבי הלל זצ"ל מברעזין, ששמע מהחסיד ר' אלחנן ראזען ע"ה מק"ק ברעזין יצ"ו, חתן הבעל תפילה הנ"ל.

קדישא דגים על סעודות שבת קודש, ואנשי ביתו כבר הסיחו דעתם מלהשיג דגים על שבת הזה, אבל מרן הסבא קדישא צוה לאנשי ביתו שיעמידו על האש יורה מים עם תבלין הנתבשלין עם דגים, וכן עשו כפקודת מרן. והנה באותה ערב שבת קודש איסתייע מילתא שאצל הה"ק רבי ר' ישעי' זצ"ל בפשעדיבארז הביאו הדייגים דגים גדולים הנקראו 'לאקס', וכאשר אך העמידו אצלו הדגים לבשל על הכיריים, נשמע קול צווחה ורעש גדול כקול מריבה, ונבהלו מאד אנשי ביתו מזה, ומקול הרעש הנורא נכנס הרבי ר' ישעי' מחדרו לבית המבשלות לשמוע הנוראות הנפלאות, ויאמר לבני ביתו כי זה הדגים שייכים לידידינו הרבי ר' בער מראדשיץ, ושלח תיכף הדגים הללו על ירי שליח מיוחד לראדשיץ, ובכוא השליח עם הדגים כבר היה מוכן יורה מים עם תבלין על האש, כפקודת מרן הסבא קדישא, ותיכף נתנו הדגים אל היורה לבשל, ונשתוממו כולם מהפליאה הלזה, ומרוח קדשו של מרן ז"ל ויל.

פעם אחת בא לפני הסבא קדישא רב גדול שהיה חשוך בנים ר"ל, והתנצל לפניו איך שכבר עברו שנים הרבה מנשואיו ועדיין לא זכה להפקד בבנים, והפציר מאד ברבינו הקדוש שיבטיח לו בן זכר, ואמר שבלי תשובה ברורה לא יזוז משם. ואמר לו הסבא קדישא בזה הלשון: בעירך נמצא רועה אחד הנודע בפי כל בשם 'חנ'לי פאסטיך' ואצלו תוכל להושע בבנים, ובאם ידחה אותך ויאמר איזה תירוץ באשר שאינו יכול לעשות עבורך מאומה, אזי תאמר לו שאני שלחתיך אליו. ונסע הרב הנ"ל לביתו שמח וטוב לב, בטוח בדברי מרן הסבא קדישא. ודרכו של הרועה היה שעם כל הכסף שהרויח מרעיית הבהמות של בני העיר, הלך לבית המזיגה וקנה בהם יי"ש, ושתה עד שהשתכר כשכרותו של לוט ונפל ברחובות עיר, ונערי העיר שחקו ממנו, וזרקו עליו אבנים, וביזו אותו בתכלית הבזיון כדרך שעושים לשיכורים, וכאשר בא הרב לביתו המתין עליו עד למחרת בבוקר שיפיג יינו, וסיפר לו בקשתו והשיב לו הרועה בשחוק, ממני אתה מבקש זאת, מי אנכי שאבטיח לך הלא הנך רואה

ר.ל. נפלאות הסבא קדישא ח"א נ"ו. מפי נכדי הסבא קדישא.

כי עם הארץ ושיכור בזוי אני, ומה דעתך שביכלתי להושיע לך, ואמר אליו הרב הנ"ל שהסבא קדישא מראדשיץ שלח אותי ובפקודתו אני בא אליך. אז נתרצה 'חנן' לי פאסטיך' לבקשתו, והבטיח לו שיושע אצלו רק באופן שלא יגלה אותו בשום אופן, ועוד אמר אליו השמר והזהר בכל אלה שהנך רואה, החרפות והבזיונות שעושים לי נערי העיר, וגם הזריקת אבנים ועפר שזורקים עלי, על כל זה תשים יד לפה ולא תאמר מאומה. והבטיח לו הרב הנ"ל ובירך אותו הרועה, וברכתו נתקיימה בו ולתקופת השנה ילדה לו אשתו הרבנית בן זכר לזקוניו. וכאשר נתגדל הילד, והלך לחדר וראה מעשי נערי העיר למד גם כן מהם ועשה כמעשיהם, וגם הוא זרק אבנים על הרועה, וכשמוע הרב מזה הצטער מאד על זה אבל לא יכול לגעור בו, כאשר הבטיח לרועה וקיבל על עצמו, והוכרח לקבל באהבה כל מה שראה ושמע, עד שנפטר הרועה הנסתר ר' אלחנן ז"ל, אז עשה לו הרב הספד גדול מאד, ואז גילה לכל בני העיר את מעשיו הטובים שעשה בהצנע, ושהיה צדיק נסתר וגדול מאד זי"ע [רלא].

רחוק מרשעים ישועה

פעם היה בעיר אחת מסור ומלשין אשר הצר מאד לאנשי עירו במלשינות, ובאו אנשי עירו לפני הסבא קדישא בהתנצלות וקובלנא על המסור, ותפלת הצדיק עשתה רושם שהמסור נעשה סגי נהור ר"ל, ולא היה ביכלתו למסור עוד, וכאשר הרגיש המסור שעל ידי תפלת הסבא קדישא בא לו העונש הזה, בא גם כן אל הסבא קדישא בצעקה גדולה ומרה שיתפלל בעדו שיחזור לראות על עיניו, ואמר שמקבל על עצמו שלא יחזור עוד לאולתו, ושאל אותו הסבא קדישא אם מבטיחו באמת על זה שלא ילשין ויצער לשום ישראל, ואמר הן, אז לקח הסבא קדישא מעט בורשטין (אזוב) בידו, שחקו ונתנו על הלולקא שהבעיר, וצוה אל המסור שיתן עיניו נגד העשן היוצא מהבורשטין

רלא. נפלאות הסבא קדישא ח"ב ח: מפי החסיד ר' יוחנן לאופער ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו, ששמע מהגה"צ רבי אלעזר ראזען זצ"ל מו"ץ בק"ק ראזוואדאו יצ"ו מתלמידי הסבא קדישא מראדשיץ זי"ע.

ויתרפא, וכן היה שמיד שנכנס מעט עשן בעיניו תיכף התחיל המסור לרקוד ולשמוח, כי חזר לראות בעיניו, והאנשים העומדים מסביב חרה להם הדבר מאד, כי זה מזמן אשר היו מצפים למפלת הרשע הזה, וכעת ירפא אותו הסבא קדישא אחרי כל המסירות ומלשינות, והיו משתאים לדעת מה יהיה בסופו, ושאלו הסבא קדישא אם רואה היטב, ונתן לו סידור לבחון, וענה האיש שהאותיות הגדולות רואה היטב רק האותיות הקטנות עדיין אינו רואה היטב, ונתן הסבא קדישא עוד מעט בורשטין על הלולקא שלו, וצוה על המסור שיתן עוד הפעם עיניו אל העשן, וכאשר נכנס העשן בעיניו חזר ונעשה סגי נהור כבראשונה, והתחיל המסור לצעוק ולבכות על הנעשה לו, ואז אמר לו הסבא קדישא מה אתה חושב, שעל ידי תשיג ישועה, אתה מסור שענית וצערת כל כך לבני ישראל, וכי על דבריך אשען שלא תחזור למעשיך הראשונים, ומה שבפעם הראשון הוטב לך מעט עשיתי זאת כדי שלא תלך לחוץ ותאמר שאין ממש במעשי הצדיקים, ואין ביכלתם לפעול כלום, לזאת הראיתך לדעת שיכולים המה, רק לרשע כמותך רחוק מרשעים ישועה [רלב].

פג

פעם אחד הובא לפני רבינו הסבא קדישא סומא אחד, שהיה מן המשכילים והיה שוחק מדרכי החסידות בכלל, ומנפלאות הצדיקים ומופתיהם בפרט, ולא האמין בהם כלל כדרך המשכילים, וכאשר נסתמא לו עיניו פתאום דרש בהרבה רופאים, ועשה כל מיני רפואות ולא הועילו, וכולם הסכימו ואמרו שאין עוד שום תרופה למכתו, ולא יראה עוד כל ימי חייו. וכאשר ראו בני ביתו שאין לו עוד שום תקוה, בלית ברירה אחרת חשבו שסוף סוף אין להם עוד מה לאבד, וינסו גם לדרוש את ה' אצל הצדיקים, אף שגם הם לא היו מהמאמינים הגדולים בהצדיקים ומופתיהם, מכל מקום אחרי ששמעו מהרבה אנשים חולאים מסוכנים ובעלי מומין שנתרפאו, בקשו מהסומא המשכיל שימלא את מבוקשם ויסע עמהם לראדשיץ אל הסבא קדישא, ואם לא יועיל לא

הערות וצייונים

רלב. נפלאות הסבא קדישא ח"א כ"ט: מכתבי ש"ב הגה"צ רבי חיים ט"ב זצ"ל ראב"ד דק"ק בריגל יצ"ו, בשם זקיניו הגה"צ רבי טובי' ליפשיץ זצ"ל אב"ד דק"ק בריגל יצ"ו נכד הסבא קדישא.

יזיק, ואולי יש עוד תקוה עבורו. אבל הוא לא אבה לשמוע מזה, רק שחק מהם, ועוד גער ואמר להם גם אתם הנכם שוטים ומאמינים בשטותים כאלה, אם הרופאים המומחים לא הועילו מה יועיל לי הרבי ומה יעזור לי, אמנם לא הרפו ויום אחר יום דברו על לבו והפצירו בו עד שבעל כרחו נתרצה, ואמר מה איכפת לי שיהיה לי עוד ממה לשחוק, ונסע עמהם לראדשיץ.

כבואם שמה נתנו להמשמשים איזה מטבע שיכנסו תיכף, ולא יצטרכו לחכות ולהמתין עד בוש, ונכנסו המשמשים עמהם, וצוה רבינו שימתינו עד חצות לילה לעת סעודת הלילה, ואז יקרא להם. ויהי בעת שנטל ידיו לסעודת הערב קראו אותם המשמשים ונכנסו עם הסומא, לאחר שבירך רבינו ברכת המוציא וטעם מידי, קרא אליו את הסומא ולקח מעט מפרוסת המוציא וישם נגד עיניו, ואמר אליו בקול: התאמין שיכול הבורא ב"ה לעשות שברגע אחד תראה בעיניך כאחד האדם, ושתק ולא ענה כלום, והעביר רבינו פרוסת המוציא לנגד עיניו ונפתחו עיניו, וראה כאחד האדם! ושאל אותו רבינו אם רואה עתה, והשיב המשכיל בשמחה שרואה הכל. לאחר איזה רגעים שוב העביר הסבא קדישא הפרוסה נגד עיניו ונעשה סומא כבתחילה, ואמר אליו בלשון קדשו: תחת אשר לא האמנת ביוצר המאורות שהוא כל יכול לזה אין רצון הבורא ב"ה שתראה, ועד נצח לא תראה אור! והנה החסידים והצדיקים המסובין בסעודה המה ראו וכן תמהו על זאת, ואמר להם רבינו הסבא קדישא: מדוע אתם מתמיהים על ככה, וואס מיינט איר [מ'זעמיר]? אזוי ווי די היינטיגע יונגע לייט? מיר האבן אלס יונגערמאנ- ווייס געפראצעוועט אויף יודישקייט, ועם כל זה כשננסתי לפני הרבי מלובלין זי"ע, והביט עלי, לקח ממני את דם התמצית שלי מגודל אימת רבי עלי[ג].

פד

סיפר הרבני מו"ה בערל ע"ה מק"ק ראדשיץ יצ"ו, שפעם בלילה אחת היה אצל רבינו בשעה מאוחרת, ונכנס אחד מאנשי העיר שכבר

הערות וצייונים

ר.ל. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"ב כ"א.

הלך לעולמו, וביקש בתחנונים מאת רבינו שיתן תיקון לנפשו האומללה, ולהאיש היה בן רע מעללים בראדשיץ שיצא לתרבות רעה ר"ל, ושלח רבינו אחריו, ובבואו נתן לו רבינו כוס יי"ש לשתות, וצוהו לברך לפניו שהכל ולא רצה לברך בשום אופן, ואמר רבינו אל אביו המת, מה אוכל לעשות לך יותר, אם אינו מאמין בה' ובתורתו הקדושה אין לי עצה עבורך [רלד].

אב המון גוים

אל רבינו הסבא קדישא נהרו כידוע אנשים מכל קצוי המדינה, יהודים ושאינם יהודים, כי שמעו הולך בכל המדינה, שכאשר ישאל איש בדבר אלקים פועל ישועות בקרב הארץ. פעם בא לרבינו הסבא קדישא אדון גוי אחד בעל אחוזה גדולה שהיה חשוך בנים, וביקש הימנו שיתפלל עבורו שיהיה לו ולד, ואמר רבינו הסבא קדישא אל העומדים לפניו, כי ידוע שכאשר בא אינו יהודי חשוך בנים לרבינו הה"מ מקאזניץ לבקש על ולד, אמר המגיד הקדוש רבונו של עולם יש לך הרבה אלפים ורבות אינם יהודים בעולמך יהיה עוד אחד, וככה נושע הלה, אמנם בי אין כח לומר בלשון כזה, על כן הנני מוכרח להשתמט הימנו על ידי עצה, כדי שלא יחולל שמו הגדול בגוים ח"ו, וענה ואמר הסבא קדישא אל האדון: שמע לעצתי וכה תעשה, הנה בחצירך יש אילנות נטועים אילני סרק כמו ברוב חצירות האדונים, ולפעמים יש עליהם פירות שאינם נגמרים לעולם, ע"כ תקח קדירה חדשה, ומהתפוחים האלה תמלא מלא וגדוש ומעט מים, ותבשלם ששה שעות רצופים, ואח"כ תשתה את המים אתה ואשתך, כוס מלא בבוקר וכוס מלא בערב, שלשים יום רצופים, ואם כה תעשו אזי תפקדו בזש"ק. האדון נסע לדרכו שבע רצון, ואמונתו בטוחה ברבינו שכן יהיה, ורבינו אמר שאין זה כח אנושי לשתות המשקה הלזו כידוע, כי מר הוא מאוד, ותשוקת רבינו היה שלא יעמוד האדון בנסיון

רלד. נפלאות הסבא קדישא ח"ב כ"ב. מפי החסיד ר' עמנואל, ששמע מאביו החסיד ר' אברהם זרח, ששמע מאביו החסיד ר' בערל ע"ה, שהוא היה באותו המעמד.

ואזי הוא חב בעצמו, אבל הדבר יצא מפי צדיק, ולגודל בטחונו החזק, ולרוב תשוקתו להיות לו בנים קיים את הסגולה בשלימות, ואחר כלות השלושים יום נפקדו, ויהי לתקופת השנה ילדה אשתו בן זכר, ולשנה אחרת בא האדון עם אשתו ובנם לראדשיץ, להשיב תודה לרבינו ולהראות לו את בנם, והיה לפלא בעיני כולם^[רלה].

פעם אחת באה ערלית אחת מסטאשוב אל רבינו, והביאה עמה איזה צלוחית דבש עם עופות חיות מתנה לרבינו, ואמרה שפעם אחד היה בעלה חולה, וסבל יסורי מות, מזה שהיו שערותיו היו עומדות לו כמחט, וגם כן בעת שהיה עייף מאד ורצה לישן, לא יכול לישון בשום אופן מגודל היסורים ר"ל, וכבר דרש ברופאים ולא הועיל, עד שבאו הנה, וצוה לו רבינו שבמשך כמה ימים שבכל בוקר ירחץ הערל את ראשו במי הבאר אשר אצל ביתו נאוה קודש, ומיד נתרפא, ולא הרגיש מאז שום כאב כלל, ופלא שבנסעם משם צוה עליהם שלא יסעו באותה עגלה אשר היה מיועד לנסוע באותו הדרך, וצוה שיסע בדרך עיר אחרת לביתו, והסוף היה שברק נפל על העגלה הזאת מן השמים, והרג את כל האנשים שישבו על העגלה הזאת והמה נמלטו^[רלו].

בראדשיץ היה ערל זקן אחד שהאריך ימים, ופעם ביומא דהילולא של רבינו ח"י סיון כשכבר היה בן מאה וחמשה עשר שנים סיפר סיבתו של אריכת ימיו, והמעשה הזאת היה ידוע לאנשי עיר ראדשיץ, שבימי נערותו היה עובד אצל אומן מלאכת מצעות (טאפערצירער), פעם נצטוה בעל הבית שלו לעשות כסא מוצעת עבור רבינו, ואכן הכין הבעל הבית הסחורה והמוכין ושאר דברים הנצרכים בתקציב ובמנין עבור הכסא, ובהגיש לו הסחורה ושאר דברים הנצרכים לעשות הכסא עבור

הערות וצייונים

רלה. נפלאות הסבא קדישא ח"א י"ז: מכתבי הגה"צ רבי שמחה גילערנטער זצ"ל אב"ד דק"ק קלימנטוב יצ"ו, ששמע ממחותנו הגה"ח רבי יחיאל צונאמען ז"ל אב"ד דק"ק פאקשוויניצא יצ"ו, וממקורבי רבינו הסבא קדישא. רלו. נפלאות הסבא קדישא ח"ב מ"א: מפי ש"ב החסיד ר' נתן דוד ע"ה ששמע מהחסיד ר' פנחס בהה"צ רבי אליעזר ז"ל

רבינו, טרח הוא בעצמו וקנה עוד סחורה ומוכין, והוסיף עוד משלו, ועשה מלאכתו באמונה ובשלימות, שיהיה נעשית כהוגן על צד היותר טוב, כדי שהרבי ישבע רצון מזה, וכאשר גמר הכסא והביאו לפני רבינו, שאל רבינו מי עשה זאת, אמר לו הבעה"ב הערל הזה הוא עשה הכסא ממש בכל לבו, וגם הוסיף סחורה ומוכין משלו כדי להנות את הרבי, ורבינו בירכו עבור זה באריכות ימים^[רלז].

סיפר רבינו הסבא קדישא אל החסיד הישיש המופלג המפורסם רבי יעקב ליב מינצבערג ז"ל מק"ק אוסטראווצא יצ"ו, (שעוד נסע אל הרבי מלובלין), שאחד מהפריצים הגדולים היה בעל אחוזות הרבה, והיה חשוך בנים זמן רב ודרש בהרבה רופאים ולא הועיל. והנה באחת מאחוזותיו היה דר יהודי שהחזיק חליבה (שווייג) אצלו, וגם היהודי היה חשוך בנים זמן רב, ונסע היהודי עם אשתו לראדשיץ, והתמרמר לפני רבינו מאד, עד שבירך אותו והבטיח לו בן זכר, ולתקופת השנה נפקדה אשתו בבן לזקוניו. אשת הפריץ בשמעה מהפלא הזה הלכה בעצמה לבקר את היולדת לשאלה מאין באה לה הישועה, ושאלה אותה באיזה רופאים מומחים דרשה שנתרפאה ונפקדה בבנים על ידם, וספרה לה שלא היתה אצל רופאים רק ישועתה באה מאת ה' בהשתדלות הרבי מראדשיץ, כשמעה זאת הלכה וסיפרה מזה לבעלה, ומרוב חשקה לזכות בבנים נסעו תיכף הפריץ ואשתו לראדשיץ לקבל ברכתם, והתמרמרו לפניו מאד, וביקשו הימנו שכמו שגם אשת היהודי היתה באה בשנים ונפקדה בבנים, כן יתפלל הרבי גם כן עליה שתפקד בבנים, והוסיף הפריץ להבטיח לרבינו שאם תפקדה יתן הון רב אל רבינו הסבא קדישא, וגם לרבות הנחה גדולה לכל היהודים הדרים בעירו. והנה - אמר רבינו - ידוע לכם שבעת יבואו אלי אחד מאחינו בני ישראל חשוך בנים ר"ל יש לי סגולות שונות עבורו, יין של קידוש או של הבדלה, חתיכת המוציא מחלה של שבת קודש וכדומה, אבל עבורם מה יכלתי לעשות דבר שיועיל, התפללתי אל השי"ת שכל מה שיעלה על רעיוני לעשות, שיהיה לרפואה שלמה, וכן

מפינטשוב. רלז. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"ב כ"ה:.

הוה וציותי להם שיבשלו תפוחי יער, והמים שנתבשלו בו התפוחים תשתה, וכן תעשה איזה ימים, וקיימה את כל אשר צוה לה רבינו, ויהי לה המים לרפואה, ולתקופת השנה נפקדה בבן, ומובן גודל השמחה שהיה שם, והפריץ נסע תיכף לראדשיץ לבשר הבשורה, ורצה לכתוב על שם רבינו כמה אחוזות אבל רבינו לא רצה להנות ממעשה נסים, ולא רצה ליקח בשום אופן שום גמול, אלא ביקש שיעשה הנחה ליהודים העניים מאותו הגליל השייך אליו, ובודאי הסכים על זה [רלח].

פ ט

פעם בא אכר אחד לרבינו הסבא קדישא, והתנצל לפניו שנגנבו ממנו כמה בהמות אשר מהם מוציא כדי מחיתו, ויען הסבא קדישא ויאמר לו בדרך הלצה ומה אתה רוצה ממני, אני לא גנבתי אותם, ויאמר אליו האכר: חלילה! אבל שאלתי ובקשתי מן הרבי שיאמר לי איפה הם נמצאים, והשיב לו הסבא קדישא שילך ליער פלוני, ושם הם קשורים אצל עץ אחד, ונתן לו סימן אצל איזה עץ הם קשורים, וכן עשה האכר, והלך לאותו היער ומצא את הבהמות קשורים אצל העץ שאמר לו מרן הסבא קדישא [רלט].

צ

פעם אחת בא כפרי אחד לפני הסבא קדישא, והתנצל שיש לו משפט קשה בערכאות שלהם, וצוה עליו רבינו הסבא קדישא ליתן סכום מעות לצדקה במספר י"ט ויצליח, ולפום ריהטא היה הדבר לפליאה, (אצל זקני החסידים, מפני שהיתה אז עת שמרן הסבא קדישא צוה כמה פעמים ליתן סכום של מספר י"ט) ויאמר הסבא קדישא: הנה כתיב (דברים ב כח) כי גוי אובד עצות ואין בהם תבונה! (ותיבת 'גוי' בגמטריא י"ט), וכך היה שהצליח במשפטו, והגוי נאבד מן העולם [רימ].

הערות וצייונים

רלח. נפלאות הסבא קדישא ח"ב מ"א. מפי החסיד הישיש ר' נח מינצבערג ע"ה, ששמע מאביו ז"ל, ששמע מאביו ר' יעקב ליב ז"ל הנ"ל. רלפ. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י"ג: מפי החסיד ר' מרדכי יוסף ז"ל, ששמע מהחסיד ר' יוסף בלומנפעלד ז"ל מק"ק וולאשצאווא יצ"ו. רמ. מפי נכדי הסבא קדישא. ובס' נפלאות הסבא קדישא ח"א ל"ט ע"א נעתק מכתבי החסיד ר' ישעי' לערמאן ז"ל, בשם אחיו הגה"צ רבי שמחה בונם זצ"ל

צא

בעת שנתפרסם גדולת הסבא קדישא בעולם, נתפרסם הדבר גם בין אומות העולם, שבעיר ראדשיץ יש נביא הנקרא בלשוניהם 'פראראק', ורבים מאומות העולם באים אליו לקחת ברכתו ממנו, ולהוציאם מכל צרה וצוקה. והנה בכפר 'שיליפיע' הסמוך לראדשיץ בערך פרסה וחצי, גר שם אדון פולני אחד, שהיה לו רשות לעשות באנשיו כרצונו, כמנהג בימים ההם, שה'פיינשטיזנא' (אנטיסעמיטיזום) שררה אז במדינת פולין בכל תקפה. והאדון הזה כשמעו גדולת הצדיק הקדוש מראדשיץ ונפלאותיו העצומים, אמר בלבו אנסה אותו ואבחנהו, אם יש ממש בגדולתו אז אכבדהו כיאות לקדוש כמוהו, ואם לא יעמוד בנסיונו אז אעשה בו כלה ואהרגהו, שמרמה בני אדם ועושה עצמו לנביא ואיש קדוש. והאדון הנ"ל רכב אז על סוסיא שהיתה מעוברת, ושאל להרב הקדוש שיאמר לו את מראה הולדות אשר תלד, וענה לו רבינו שתאומים ישר (ב' זכרים) בבטנה, ומראה האחד הוא כתום תחת הצואר וגופו הוא שחום, ומראה השני הוא לבנה תחת הבטן, ושאר גופו נוטה לצבע שחור. מיד לקח האדון רומח בידו ודקרה להסוסיא, ונוכח שכן היה מכוון ממש כדברי רבינו הסבא קדישא, ואז האמין ברבינו וכבדהו בכל מיני כיבודים ופרסם זאת לכל^[רימא].

צב

פעם אחת כאשר נסע הסבא קדישא דרך הכפר 'שיליפיע' - הסמוכה לראדשיץ בערך עשרה פרסאות - לצורך איזו ענין, ביקש היהודי הגביר משם אשר היה 'פאדריאטשיק' ממרן הקדוש שיסוב אצלו עד שימלא את בקשתו, והסכים הסבא קדישא ועשה עבורו סעודה כסעודת שלמה בשעתו, וגם העמיד עבורו יין משובח מאד. וכאשר לקח הסבא קדישא את הבקבוק לתוך ידו הקדושה, תיכף הרגיש ואמר כי יין נסך הוא, ואמר אליו הגביר בתמהון חלילה וחם מלהזכיר, ולא יתכן כזאת, כי היין הזה משומר היטב במרתפי, וזה דבר שאי אפשר להיות, ולקח

הערות וצייונים

מק"ק קראשנעוויץ יצ"ו, ממקורבי רבינו הסבא קדישא ז"ל. רמא. נפלאות הסבא קדישא חי"ב י"ז: בשם ש"ב ה"צ רבי נתן יעקב פערל ז"ל מק"ק קונצק יצ"ו, ששמע מאיש מהימן, ששמע מאחד מאנשי בית האדון בעל המעשה.

הסבא קדישא עוד הפעם את הבקבוק יין לתוך ידו הקדושה, ונתן למשמשו החסיד ר' ישראל ע"ה, ואמר אליו אם הבעה"ב מסכים תניח לי היין הזה לתוך 'קלימעקעל' (רייזן טאש) שלי, ובלייל שבת קודש אי"ה אסתכל בו אם יש חשש נסך עליו או לא, ונסע הסבא קדישא לביתו. בימים האלה היה החסיד ר' ישראל יצחק טייטלבוים ע"ה מוואלינאו, המלמד אצל בעה"ב הנ"ל, וכאשר נסע הס"ק משם, לא נח ולא שקט ר' ישראל איטשע המלמד הנ"ל, לחקור הדבר על בוריו אם יש איזו שאלה על היין או לא, מאחר שהסבא קדישא לא רצה לטעום ממנו בהיותו פה ואחר כך לקחו עמו על הדרך. ויהי לעת הערב אחר גמר החסיד ר' ישראל איטשע את השיעור עם תלמידיו בני הגביר, הלך לטייל חוצה, ואסתיע מילתא שהפועלים האשכנזים שעבדו שם בבניית בית חרושת של ברזל של המלוכה עברו לפניו, והתפארו אליו בלשונם לאמור: דער ראבינער האט געטרינקען וויין וואס מיר האבין גיהאט אין די האנד! ושאל אותם באיזה אופן הגעתם אל היין הזה, והשיבו לו שהיו לנו כלים בתוך המרתף הזה, וכאשר לקחנום משם נגענו בידינו בהיין הזה.

ויהי כאשר שמע החסיד ר' ישראל איטשע הנ"ל מהם הדברים האלה רץ תיכף רגלי בכל כוחו לראדשיץ, ובעת ריצתו שמה הרגיש הסבא קדישא בבואו ואמר לאנשי ביתו: ר' ישראל איטשע רץ הנה להודיע לי חדשות! וכאשר בא לבית הסבא קדישא עיף מאד מרוב ריצתו, לא היה בכוחו לדבר אלא קיצור דברים אלו: רבי, דער וויין איז נסך! ושאל אותו הסבא קדישא בלשון שחוק: האמת שיראת שלא אשתה ח"ו יין נסך? ראה היין עוד חתום אצלי! והמשיך לומר - מעתה לא תהיה עוד שם מלמד, איי איי ואם תאמר מה נאכל? ולקח ידיו הקדושים וסמך ידיו על ראשו, ואמר 'ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ', ואז נושע בבנים, אשר היה עוד מחוסר בנים ר"ל, וגם נושע בפרנסה טובה, אשר נמסר לו 'קאנסעסיע' מאת המלוכה שהפיק לו פרנסתו בריוח גדול, עד שנתעשר מזה מאד מברכת אותו צדיק [רמב].

הערות וצייונים

רמב. נפלאות הסבא קדישא ח"ב ח: מפי החסיד ר' יעקב אהרן טייטלבוים שו"ב דק"ק ראדשיץ יצ"ו, ששמע מאביו הג"ר בערל טייטלבוים ע"ה דומ"ץ בק"ק קונצק יצ"ו, ששמע מאביו החסיד ר' ישראל יצחק טייטלבוים ע"ה בעל המעשה.

בימי כהונת רבינו, [בשנת תקצ"ה], הופרה הידידות בין 'פערדינאנד הראשון' קיסר מדינות עסטרייך, ובין 'ניקאליי' הרשע] קיסר מלכות רוסיא, עד שהתרה בו קיסר רוסיא והפקיד עליו [אולטימאטום], שאם לא יסכים לתנאיו הנקראים 'פונקטען' עד זמן פלוני, אזי מוכן הוא לצאת עליו למלחמה, ומלכות רוסיא היתה אז בין המלכיות החזקות בעולם. וכאשר שמע הקיסר פערדינאנד מזה נמס לבו בקרבו מגודל הפחד, כי זאת ידע והבין, שאם יצא עליו חיל רוסיא למלחמה, אזי בימים אחדים יעלה ויבא על עיר ווינה הבירה, ויהרוס את מבצרו. וישלח הקיסר אחר כל שריו ויועציו, לחשוב עצות ומזימות כדת מה לעשות, אם להתרצות על הפונקטען או לא, וכולם הסכימו להתרצות על תנאים אחדים אבל לא על כולם. אבל קיסר רוסיא לא רצה לשמוע מזה מאומה, וחזר דבריו כבראשונה, ושוב קרא הקיסר עסטרייך לכל יועציו, וידבר על לבם עד שהסכימו עמו למלחמה. אבל בין יועציו היה איש אחד אשר נושע פעם אצל רבינו הסבא קדישא, ויספר להם את גודל נפלאותיו אשר עיניו ראו, ואמר להם שלדעתו היה נכון לשלוח אליו מקודם ולהזכיר אצלו, ובטח יושע אצלו. ויעש כן הקיסר עסטרייך, ושלח לראדשיץ את בנו היורש עצר, ה"ה קיסר 'פראנץ יאזעף', עם מתנה רובע זהב, ויספר לפני הסבא קדישא את כל המעשה, ויבך לפניו בדמעות שלישי, והתחנן לפניו להעביר מחשבת קיסר רוסיא, אשר חשב לעקור את ממשלתו הימנו, ויתן לו 'פראנץ יאזעף' את מתנת הזהב, וביקש מרבינו הסבא קדישא שיבטיח לו שיופר עצתו הרעה במהרה, באמרו שהוא מוכן להוסיף עוד על הרובע זהב עוד מתנות רבות ויקרות, אבל הסבא קדישא לא רצה לקחת ממנו מאומה, ויצוה עליו שיאמר לאביו שיחלק הזהב ההוא לעניי ישראל, ובטח יושע שלא ישלוט בו השונא. כאשר שב 'פראנץ יאזעף' לביתו סיפר לאביו הקיסר כל הנ"ל, ויחלק הזהב ההוא בין עניי ישראל כאשר צוהו מרן הסבא קדישא, והריב הושקט ביניהם, ויט מעליו קיסר רוסיא, ונתקשרו אח"כ בקשר של שלום [רמג].

רמג. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א כ"ד.

צד

רבינו הסבא קדישא טרם התגלותו בימי חורפו היה פעם בכפר סיסיענקא בימות החורף, ולא היה שמה מקוה לטבול בו, אלא נהר אשר היה נקרש מגודל הקור שהיה אז, והלך רבינו הסבא קדישא לטבול שמה, ותבר גזיזי דברדא וירד לתוך הנהר. והנה כאשר טבל והיה תחת המים רצה להגביה את עצמו לצאת, אבל לא היה יכול בשום אופן, כי לא מצא את החור שירד בו, עד שבא לידי סכנה והתחיל לטבוע ר"ל. בתוך כך עבר שם ערל אחד וראה שיהודי טובע במים, והיה בידו חנית והכה בחניתו על הכפור, ועל ידי זה ניצל ועלה מן המים. והנה בעלותו מן המים נגע ביד הערל, ע"כ קפץ שוב לתוך המים וטבל שנית ועלה. לאחר כמה שנים בעת שנתפרסם שמו של רבינו הסבא קדישא בעולם, אירע פעם אחת שעבר דרך אותו הכפר, והכיר את הערל ההוא שהציל אותו אז ממעמקי המים, וקרא לו רבינו הסבא קדישא וישאלהו אם מכיר אותו, ולא הכירו, עד שהזכיר לו המעשה שהוא הציל אותו מהנהר שבכפר הלז, ויאמר הערל לאשתו התזכרי מה שאמרתי לך אז שזה היהודי יהיה ראבין ואמרה הן, ונתן לו רבינו הסבא קדישא איזה מטבעות להצלחה, וברכו באריכות ימים ושנים, ואהני ליה להאי נכרי שהאריך אחר כך ימים רבים [ימד].

והוי זהיר בגחלתן

צה

פעם בא אל רבינו הסבא קדישא עז פנים אחד מעיר טאמאשוב, אשר נשא מסוה החסידות על פניו, כדי לשחוק מהתנהגותו בקודש, ועשה עצמו כאילו היה אחד מאנשי שלומו. ויהי בליל שבת קודש קודם קידוש, ורבינו הלך מקודם להמקוה כדרכו בקודש, והחסידים ואנשי מעשה היו עוטרים את השלחן מסביב, והמתינו על בואו אל הקודש, ובתוך כך הוציא העז פנים מחיקו בקבוק אחד חתום יפה כנהוג, ובתוכו

הערות וצייונים

רמד. נפלאות הסבא קדישא ח"א ה: מפי ש"ב ה"צ ר' אליעזר שמואל הכהן זצ"ל מטאמאשוב נכד הסבא קדישא.

היה מי רגלים ממש, והיה נראה במראיתו כמו בקבוק יין משובח, ונגש אל השלחן הטהור ואמר אל המשמשים: הנה הבאתי צלוחית יין משובח מאד עבור הרבי ע"כ תראו שהרבי יקדש על יין משובח זה דוקא! והנה בתוך כך בא רבינו מהמקוה, ויהי כאשר דרכו כף רגלי רבינו על מפתן ביתו, הרגיש מיד ברוח קדשו את כל תעלומות הנבל הזה, ובעודו בפתח לא צעד הלאה, אלא צוה למשמשו שיטול תיכף הבקבוק הזה מעל השלחן, וכאשר נטל המשמש הבקבוק הנ"ל מעל שולחן רבינו, אז צוה לו רבינו לנענע אותה, וכן עשה, ואז פתח רבינו פי קדשו ואמר: כשם שאתה מנענע את הבקבוק כן ירעדו איברי העז פנים הלז עם בניו עד שבעה דורות! הדבר יצא מפי הצדיק והאישי הבליעל הזה אחזהו רעדה ופלצות ולא יכול עמוד, וגם לא היה באפשרות לעצור אותו מרעידתו, והשליכוהו החוצה, ובפקודת רבינו לא הרים איש את ידו לעשות לו מאומה, והבקבוק צוה רבינו להעמיד החוצה בנחת כדי שלא ישבר בשבת, ולבד מחלתו של אותו האישי ר"ל עוד ירד מנכסיו, והיה בזוי ומבוזה כל ימיו בעירום ובחוסר כל, ומיוצאי יריכו עדיין לא מש קללת הצדיק מהם, כי ינועו ראשם תמיד, ונקראים בשם חניכתם 'די שאקלערס', (המתנענעים) [רימה].

בימי רבינו הסבא קדישא אירע שנה אחת, שלא היה אז בנמצא אתרוגים רק מעט מזעיר, וגם המעט שהיה לא היו כתיקונם שיהיו ראויין לברכה, אז שמע רבינו הסבא קדישא זצ"ל שאצל סוחר אחד בווארשא נמצא אתרוג אחד הדר שאין כמוהו, והוא רוצה עבורו סכום הגון, וימהר רבינו הסבא קדישא וישלח תיכף את משמשו לעיר ווארשא, אל הסוחר ההוא לקנות הימנו האתרוג עבורו, בכסף מלא כאשר ישית עליו הסוחר. והנה כאשר בא המשמש לווארשא שאל תיכף על הסוחר

הערות וצייונים

רמה. הרב ראובן חיים אלכסנדר צארניכע ז"ל מק"ק לאדז יצ"ו בס' נפלאות הסבא קדישא ח"א כ. ובס' הסבא הקדוש ע' 195 מובא בשם אביו הישיש ר' ישראל אלפסי ע"ה מטאמאשוב, שהכיר רבים מבני משפחה זו, ובשם אמו הישישה נכדת הסבא קדישא ע"ה מביא שם מזכרונותיה, כי בין חברותיה ספרו פעם מפה לאוזן, על אחת מחברותיה בת למשפחה זו, שהתחילה לנענע בראשה כשאך מלאו לה עשרים שנה.

הנ"ל והלך אצלו, וכבואו אל הסוחר בקש תיכף להראות לו האתרוג כי רבו הקדוש שלח אתו סכום הגון, והראה לו את האתרוג. בתוך כך בא גם כן שליח מיוחד מהרה"ק ממאגילניצא לקנות את האתרוג ההוא, ולא ידע הסוחר לשית עצות בנפשו, כדת מה לעשות למי למכור את האתרוג. והתבונן זמן מה והתיישב בדעתו ואמר, הגם ששניהם צדיקים יסודי עולם אבל הרה"ק ממאגילניצא יותר גדול בתורה מהרה"ק מראדשיץ, לכן לו משפט הבכורה, ומכר את האתרוג עבור הרה"ק ממאגילניצא, ולא השגיח על טענת משמש רבינו הסבא קדישא שיש לו דין קדימה, לפי שבא קודם, וגם כבר נשא ונתן בהאתרוג עוד לפני שהגיע שלוחו של הרה"ק ממאגילניצא. משמשו של רבינו נסע לביתו בפחי נפש בלא האתרוג, וכאשר הגיע לרבינו הסבא קדישא סיפר לו כל המעשה, ונחלשה דעתו של רבינו הסבא קדישא מזה מאד.

לאחר כמה ימים אירע מעשה נוראה, שצמחה לבת הסוחר הנ"ל איזה יבולת על מצחה כדמות אתרוג, והבזיון היה גדול עד שאין לשער ואין לתאר גודל חרפתם, ועבר אביה הסוחר עמה בכל בתי הרפואה, בווארשא ואגפיה, וכמעט לא היה נמצא רופא או פראפעסאר במדינת פולין אשר לא היה עמה בעבור הצרה הזאת, אמנם לא היה לאל ידם להושיע לו, כי לחתכו לא היו יכולים, מחמת שהיו אומרים שהוא סכנה גדולה ר"ל, מפני שהיבולת כבר נגעה במוחה, וכל שאר התרופות שנתנו היה ללא הועיל, והנערה הולכת כמשוגע ר"ל מגודל הבושה והשחוק, שנעשתה לעיני חברותיה ללעג ולקלס, וכל מי שרק חמד דבר הלצה עליה ועל חשבונה ענה ואמר, והוכרחה לשבת בדד מחברותיה, עד שרצתה לתת קץ לחייה, וגודל הבכיות מהנערה אין לשער, עד שראה אביה שאין לו שום עצה טבעית, והתיישב בדעתו ואמר לבני ביתו מי יודע אם אין זה מהקפדת מרן הסבא קדישא, וסוף סוף אין לי שום עצה עבודה אלא לשפוך שיחי לפניו. ואמרו אליו כן הדבר, ואם לא תיסע עמה תיכף כולנו אבדנו חלילה. ותיכף נסע הסוחר עם בתו אל מרן הסבא קדישא. והנה בבואם שמה הוכרח להמתין זמן מה עד שיכלו להכנס, וכאשר נכנס לקודש פנימה היה תחלה בוש לגשת אל השלחן שישב שם הסבא קדישא, מחמת שידע חטאו, עד שקרא לו הסבא קדישא שיקרב אל השלחן, ונגש באימה ויראה, ובבכיה גדולה פייס לרבינו הסבא קדישא,

וביקש ממנו שימחול לו על חטאו, כי לא נתכוון חלילה לעשות זאת במרד ובמעל לבזות את רבינו בזה.

אז אמר לו הסבא קדישא בזה"ל: לא תעלה על דעתך שיש לי תרעומת על זה ששלחת האתרוג אל הרה"ק ממאגילניצא, כי עם סחורתך תוכל לעשות מה שאתה חפץ, ובטח גם הרה"ק ממאגילניצע היה צריך להאתרוג כמוני, רק על זה שאמדת בדעתך הקלושה, ואמרת שהה"ק ממאגילניצע הוא יותר גדול בתורה ממני, ועי"ז הכלמת אותי, לזה גבר כח התורה שלי ועשה כך נקמה, כי מאין ידעת זאת למדוד התורה של שנינו. ועוד אמר אליו רבינו הסבא קדישא: השמעת כבר מהרה"ק הרבי ר' ישעי'לי מפשעדבארז זצ"ל, מגודל עוצם חריפותו ובקיאותו בש"ס ופוסקים, עד שאדמו"ר הרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל אמר עליו 'מיינ ספרים שאנק', לו אירע פעם שעמד כמה ימים על תוס' אחד בש"ס מבלי שידע הפירוש הנכון, וכאשר ראיתי אצלו גודל היגיעה איך שהוא מייגע עצמו כל כך, שאלתי לו איזה תוס' קשה לו והראה לי התוס', ועיינתי בו כרבע שעה ואמרתי לו הפירוש בהתוס' ותחי רוחו עליו, ויהי בעיניו פליאה גדולה, והיה מתמה על זה מאד, ושאל אותי בזה"ל: אני שהייתי ועמדתי על התוס' הזה כמה ימים ולא ידעתי הפירוש בשום אופן, ואתם אמרתם אותו בשעה מצער כזה, מאין ידעתם הפירוש הנפלא הלז? ועניתי ואמרתי לו שאין זאת שום חידוש אצלנו, האם אינכם יודעים מה שעושים אם אין יודעים הפירוש בתוס', ממשיכים את בעל המאמר הנה והוא אומר הפירוש המבורר! ומאז והלאה כאשר היה לו דבר סתום בנגלה או בנסתר שאל אותי הפירוש. ודרכו בקודש היה תמיד, בעת לימודו בנגלה בכלל ובנסתר בפרט, דבעת שהיה לו איזה דבר סתום עשה שם קמט לסימן, ובכל פעם בעת שהתראה עם רבינו הסבא קדישא לקח עמו הספר והראה לו כל הדברים הסתומים ממנו, ורבינו הסבא קדישא תירץ לו כל הדברים הקשים והסתומים בטוב טעם ודעת.

וסיים רבינו זצ"ל את דבריו ואמר לו, ומעתה תשמור פיך ולשוניך מלדבר סרה על שום צדיק, ולקח הסבא קדישא מעט שמן וסכה לה על היבולת, ולא שעה חצי שעה ונפל היבולת, ונתרפאת אח"כ לגמרי עד שלא היה ניכר על מצחה שום רושם כלל. וגודל השמחה של האיש ובתו אין לשער בבואם לשלום לביתם, ותגדל שם השמחה, וכל קרוביהם ומכיריהם באו לראות הפלא הזה, ונתפרסם שמה המעשה, עד שידעו

מזה הרופאים, שאמרו שאין שום תקוה לזה, ובאו שמה לראות, ושאלו אותם באיזה מקום דר צדיק כזה אשר יכול לשנות הטבע, כי לפי שראינו בעינינו לא היה באפשרות בשום אופן להסיר זאת מחמת שזה נמשך מהמוח, ועתה אם כן הוא מוכרחים אנחנו לנסוע ולהכיר אותו צדיק, וכן עשו הרופאים, נסעו לראדשיץ, ובראותם שם כל מיני חלאים ובעלי מומין ר"ל אשר אין להם שום תקוה נתרפאו, ועוד הרבה נפלאות, נעשו בעלי תשובה גמורים, ונתקשרו אל רבינו הסבא קדישא^[רמ"א].

אשר קנא לאלקיו

פעם אחד עבר הסבא קדישא דרך עיר אחת עם בנו הגה"ח רבי מאיר ז"ל משידלאווצא, והפצירו בו בני העיר שיסוב דרכו אצלם, ומילא בקשתם, ועשו בני העיר סעודה גדולה עבורם. והנה המה ישבו עמו בסעודה, [ובתוך כך נתאספו בחדר החיצון אנשים שרצו להיכנס בקודש פנימה], וברחוב היה מתהלך יהודי אשכנזי אחד שרצה לקבל פני רבינו הסבא קדישא, ולא הרהיב עוז להכנס פנימה להתראות לפני עדת החסידים עם זקנו המגולח ובגדיו הקצרים, ויגש האשכנזי והביט לתוך חדר הסבא קדישא דרך חור מפתח הדלת, ומיד הרגיש הסבא קדישא וצוה למשמשו שילך החוצה ויקרא לפניו את האיש ההוא, וכן עשה המשמש ויקרא לו, וכאשר בא לפני הסבא קדישא פרץ בקול בכי ובדמעות שלישי מאין הפוגות, וכאשר שאל אותו מה אתה מרבה בדמעות כל כך, סיפר לרבינו הסבא קדישא בדרך כלל שכמעט לא הניח עבירה שלא עברה ר"ל, אמנם – המשיך לאמר – כאשר אך עברתי דרך הבית הזה שהתאכסן הרבי הק' נתעוררתי בתשובה וחרטה גמורה על כל עונותי ופשעי שעברתי, ולבי לא הניח לי לעבור הלאה שלא לספר לכם את אשר על לבי! והרבה עוד בדמעות, עד שנמס לבב כל האנשים שהיו

הערות וצייונים

רמ"א. נפלאות הסבא קדישא ח"א י"ד: מפי דודו כ"ק אדמו"ר רבי בנימין גאטשאל זצ"ל מראדשיץ, ששמע מק"ז הה"ק רבי הלל זצ"ל מראדשיץ, ומפי ש"ב הה"צ רבי אלימלך יעקב יצחק ראבינאוויטש זצ"ל אב"ד דק"ק סוכינאווי יצ"ו, ששמע מכ"ק חותנו הה"ק רבי הלל זצ"ל מראדשיץ.

שם בחדר החיצון מגודל המרירות והרחמנות, והכירו בו שהיו דברים היוצאים מקירות לבו, והוא מוכן ממש למסור נפשו ולקבל עליו את כל מה שיצוה עליו.

ואמר לו הסבא קדישא מה אתה מבקש ממני, והשיב שרוצה לעשות תשובה, ורבינו יתן לו תיקון לנשמתו. וצוה עליו הסבא קדישא להתודות על כל חטאיו, וסיפר האיש שכבר יותר משלשים שנה שלא הניח תפילין כלל רח"ל, ועוד כהנה וכהנה, וצוהו הסבא קדישא שישלח בעד איזה גדולים יי"ש שישתה הציבור לחיים, ומשהביאו היי"ש נתן לכולם כוס יי"ש, ולו לא נתן, ולאחר ששתו כולם אמר להמשמש שיזרוק את האיש החוצה במעמד כולם. המה ראו כן תמהו על זה, מפני שראו כולם את גודל שברון לבו, עד שכמעט לא נשאר בו צורה של אדם חי, ולכן ניסה המשמש מתחילה להשתמט מפקודת הקודש הלזה, ולא קיים תיכף הציווי של מרן הסבא קדישא זי"ע, בחשבו שאולי ינחם על זה ויקל מענשו וימנע הבזיון ממנו, אבל שוב שנית ציוה לו בגערה שיזרוק אותו החוצה תיכף ומיד, וכן עשה וזרק אותו החוצה במעמד כולם, ומרן הסבא קדישא עוד סייע בדחיפתו. וכולם ראו ותמהו על זה, ונגמר בלבם שישאלו את פי קדשו על זה, מאחר שהבינו כולם שכבר התחרט בחרטה גמורה, והרבה כל כך בדמעות עליהן, ועם כל זה היו מביישין אותו ברבים. וכן עשו ושאלו את פי קדשו על זה, והשיב להם מרן הסבא קדישא, כעת לא אוכל לומר לכם הטעם רק לשנה הבאה אי"ה אומר לכם תשובה על זה. ויהי לתקופת השנה ואסתייע מילתא שנסע הסבא קדישא עוד הפעם דרך העיר הזאת, ושאל את אנשי העיר על האיש האשכנזי הנ"ל, באיזה מקום הוא, ואמרו שכבר נסע מפה ואינם יודעים באיזה מקום הוא נמצא, ולא היה אחד בעיר שיודע ממנו באיזה מקום הוא נמצא.

אז אמר מרן הסבא קדישא אם כן הוא, אחפש אותו אני, והשעין את ראשו הק' על ידיו הקדושים בערך כמה רגעים, והגביה ראשו ואמר אני רואה שאינו בזה העולם וגם בעולם הבא אינו, ושוב השעין פעם שנית את ראשו על ידיו על כמה רגעים, ואמר עכשיו אני יודע מה נעשה עמו, הוא מת ונקבר על דרך פלוני בערך ח' פרסאות, ועל קברו עומד שתי וערב, (כי נהרג ע"י גזלנים ביער הסמוך לשם, והיה מונח שם איזה זמן עד שמצאוהו כמה ערלים, וסברו שהוא נכרי, ולזה קברוהו שם והעמידו זאת לסימן כמנהגם), ועתה

הנני מבקש מכם שתלכו אל האדון מהעיר הזאת ותבקשו ממנו רשיון, להוציא את היהודי הזה משם ולהביא אותו אל קבר ישראל, ואמרו לו אי אפשר לילך אצלו בהשתדלות זו כי הוא שונא ישראל מאד, ומלבד שלא יעשה לנו טובה רק יעשה לנו עוד רעה, כי מפורסם הוא ברשעותו ואין לישראל אצלו שום דריסת רגל, מאימת רשת מות אשר אורב עליהם. אז אמר להם הסבא קדישא, אני לא אביט על דבריכם ואלך בגיא צלמות, ולא אירא רע כי ה' עמדי, ובפרט להציל את האיש הנ"ל מבאר שחת, והלך בעצמו בלי שום פחד. כאשר בא אל חצר האדון, והכלבים שהיו שם ראו איש זר רוצה להכנס לתוך הארמון, עקרו החבלים מעליהם מרוב הכעס, ורצו לקראתו להרע לו, אבל כאשר באו סמוך אליו ברחו מגודל הפחד לתוך מחבואם, והסבא קדישא נכנס ישר לארמון האדון.

כאשר בא לחדרו נבהל האדון ממנו, וחיל ורעדה אחזתהו, ואימת מות נפלה עליו עד שהגיע האדון לסכנת נפשות. לאחר ששהה האדון זמן מה בחולשה כזה הניח לו הסבא קדישא, ואז כרע האדון לפניו, ואמר אל מרן הסבא קדישא מה בקשתיכם ותעש, וסיפר לו הסבא קדישא כל הנ"ל וביקש ממנו רשיון, וגם ביקש ממנו כמה אנשים ממשרתיו, שיסייעו לחפור הקבר, וגם מטעם שיהיה בטוח שלא יפריע להם שום איש ממלאכתם. ואמר האדון אל מרן הסבא קדישא למה הוצרכתם בעצמכם להטריח לבא הנה, וענה לו שאנשי העיר היהודים היו יראים לבא לפניו מגודל שנאתו על היהודים, אז נהפך לבו בקרבו לטובה, ואמר אליו מעתה כל מה שיצטרכו יוכלו לבקש ממני ואמלא בקשתם לטובה, ושאל עוד את מרן הסבא קדישא כמה אנשים אתם צריכים, וכאשר אמר לו שיצטרך לו שלשה אנשים עם כלי חפירה, קרא לשלשה נכרים ממשרתיו והפקידם שיעשו את כל מה שהרבי יפקוד ויצוה עליהם, והלכו אל המקום ההוא וחפרו והוציאו את היהודי מקברו והובילוהו העירה. ושם נתקבצו אליו כל בני העיר. אז שאל מרן הסבא קדישא את בני העיר אם הניח אחריו בנים, ואמרו כי הניח אחריו בן אחד צעיר לימים, אבל הוא מומר מפורסם גרוע יותר מאביו, ואמר להם הסבא קדישא שאף על פי כן יקראו לו שילוח את אביו, וקראוהו בפקודת מרן הסבא קדישא ובא, ואז לוו אותו כל בני העיר אל קבר ישראל בכבוד גדול. אחר הלוייה צוה הסבא קדישא על הבן שיאמר קדיש אחר הקבורה, וכאשר לא יכול, אמרו עמו הקדיש.

אחר כך הוציא מרן הסבא קדישא את המורה שעות מחיקו והביט עליו, והיה אז שעה שלש אחר חצות היום, ואמר הסבא קדישא למקורביו שלמחר בעת הזאת יבואו כולם על הקבר, והנה למחרת באו וראו עשן גדול יוצא מקברו, (עי' חגיגה ט"ו ובמהרש"א שם), ואמר להם עתה אפתור לכם שאלתכם מאשתקד, והוא שראיתי אז שאין שום תיקון עבורו מרוב פשעיו, עד שהוצרכתי לבזות אותו בפני קהל ועדה, ובזה הבזיון יכופר לו העונות והפשעים שהרבה, וימרקו אותו לגמרי מכל חטא, ואכן הועיל לו זה לתיקון נשמתו. וכן בנו של הבעל תשובה עשה תשובה ונהפך לאיש אחר, והתחיל ללמוד תורה"ק עד שנעשה אחר כך ירא שמים גדול [רמז].

צח

פעם בא איש אחד להתנצל לפני הסבא קדישא בקובלנה רבה, שיש מחלוקת גדולות עם זוגתו ה"י, וענה כ"ק מרן הסבא קדישא שרואה על מצחו שיש לו עבירות קשות ר"ל, באמר לו רמז כי 'מצח' נוטריקון 'משה צבי חיים' כשמו, והודה האיש לדבריו, ורבינו נתן לו תשובה על זה, ושב ורפא לו [רמז].

צט

פעם באה אשה שהיתה נחוצה לישועה לפני רבינו הסבא קדישא, ואמרה כדרך האנשים השי"ת יעזור מקודם ואחר כך יעזור הרבי, וגער עליה הסבא קדישא ואמר לה בזה"ל: שוטי"ת! השי"ת קודם, השי"ת באמצע, והשי"ת בסוף [רמז].

הערות וצייונים

רמז. נפלאות הסבא קדישא ח"ב י: מפי ש"ב החסיד ר' ישעי' ז"ל, ששמע מזקיני החסיד ר' מענדל באראן ז"ל מגאמבין, בן הגה"ח רבי מאיר זצ"ל משידלאווצא, בנו בכורו של מרן הסבא קדישא זי"ע. רמז. נפלאות הסבא קדישא ח"א ל"ט. מכתבי הה"צ רש"ב לערמאן זצ"ל מקראשניעוויץ. רמז. נפלאות הסבא קדישא ח"א נ"ו: מכתבי ש"ב החסיד ר' נתן דוד באראן ז"ל מק"ק גארשקאוויטץ יצ"ו נכד הסבא קדישא.